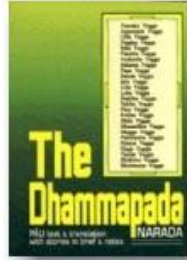

THI KỆ PHÁP CÚ KINH (DHAMMAPADA)

Pali - Anh - Việt

TỊNH MINH dịch và chú giải từ vựng Anh-Việt

Trường Cao cấp Phật học,

Sài Gòn, PL. 2539 - TL. 1995

Bản dịch Anh ngữ: Hòa thượng NARADA,

Colombo, Sri Lanka, 1963, 1971.

--- oOo ---

Nguồn

<http://www.thuvienhoasen.org>

Chuyển sang ebook 2-7-2009

Người thực hiện : Nam Thiên – namthien@gmail.com

[Link Audio Tại Website http://www.phatphaponline.org](http://www.phatphaponline.org)

Mục Lục

LỜI NGƯỜI DỊCH

ĐÔI LỜI TÁI BẢN

LỜI TỰA

Phẩm I.

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ

Phẩm II

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm III

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm IV

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm V

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm VI

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm VII

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm VIII

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm IX

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm X

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XI

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XII

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XIII

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XIV

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XV

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XVI

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XVII

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XVIII

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XIX

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XX

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XXI

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XXII

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XXIII

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XXIV

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XXV

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

Phẩm XXVI

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

---o0o---

LỜI NGƯỜI DỊCH

Kinh Pháp Cú được coi là Kinh Lời Vàng. Đức Phật đã thuyết giảng giáo pháp của Ngài suốt 45 năm, trong đó có những bài kệ ngắn gọn, hàm

súc, linh hoạt, thú vị, thực tế với từng trường hợp và rất ích lợi cho những ai tự nguyện tu tâm dưỡng tánh hoặc lên đường hành đạo giải thoát.

Kinh Pháp Cú đã được phiên dịch ra nhiều thứ tiếng và được phổ biến trên khắp thế giới. Riêng ở nước ta, một số dịch bản đã được ấn hành và cũng đang được phổ cập sâu rộng, đặc biệt là trong giới thiền môn.

Bản dịch Thi Hóa Pháp Cú Kinh đây không ngoài mục đích là góp nhặt thi tứ, sắp xếp ngôn từ, chuyên chở ý nghĩa từ dịch bản tiếng Anh mà đại đức Narada đã dày công phiên dịch, chú giải từ nguyên bản Pali để sao cho có chút âm hưởng thi ca, nghĩa là có vần, có điệu, ngộ hầu giúp người đọc dễ đọc, dễ học, dễ thuộc, dễ nhớ, dễ áp dụng lời Phật dạy vào nếp sinh hoạt hằng ngày của mình qua mọi thời đại, cũng như tục ngữ ca dao, nhờ nhạc điệu và tính chất trữ tình đặc thù của nó mà lòng người dễ dàng cảm nhận, suy gẫm, hành xử qua bao thế hệ.

Bản dịch Thi Hóa Pháp Cú Kinh gồm 26 phẩm, 423 bài kệ với những truyện tích và chú giải toàn bộ. Đây là phần thi hóa trích ngang, và vì thi hóa nên người dịch xin mạo muội thêm bớt một vài từ, chuyển hoá một vài câu, dĩ nhiên là cùng trong bài kệ, để sao cho nhạc điệu, lời thơ và ý kinh được nhất quán theo nghĩa lý và văn mạch tiếng Việt, và cũng vì từ tản văn đến thi hóa nên khó mà tránh khỏi đôi chỗ chưa chính; mong các bậc cao minh, độc giả hỷ xả và chỉ giáo cho.

Ước gì phần thi hóa này được phổ biến đến các thiền môn và đến tay các chú các cô sa di như bộ luật "Tỳ Ni Nhựt Dụng Thiết Yếu" vậy.

Sau cùng, xin cảm ơn Thượng tọa Thích Phước Sơn và Thầy Nguyên Hồng, những vị đã trực tiếp khuyến khích và giúp đỡ tôi hoàn tất bản dịch này.

Đầu xuân năm Đinh Mão 1987
TỊNH MINH

---o0o---

ĐÔI LỜI TÁI BẢN

Bản dịch này đã được phép lưu hành nội bộ tại Trường Cơ Bản Phật Học thành phố Hồ Chí Minh năm 1990 với tựa đề Thi Hóa Pháp Cú Kinh và

cũng đã được một số văn nghệ sĩ nổi tiếng ở Sài Gòn ngâm vào băng cassette.

Để tránh sự hiểu nhầm từ "Thi Hóa" và để đảm bảo tính nghiêm túc của bản dịch, tựa đề Thi Hóa Pháp Cú Kinh nay được đổi là THI KỆ PHÁP CÚ KINH.

Và cũng để đáp ứng nhu cầu nghiên cứu Phật Pháp qua tiếng Anh ngày càng gia tăng, đặc biệt là giúp tăng ni sinh tại các Trường Cơ Bản và Cao Cấp Phật Học có tài liệu tham khảo và tự học, nay dịch giả đã công hiệu đính lại bản Việt ngữ, thêm phần Anh ngữ và chú giải từ vựng từng kệ để việc tra cứu hay tham khảo được dễ dàng hơn.

Những từ Anh ngữ chú thích trong bản tiếng Anh này được trích từ bản Buddhist Legends của tác giả Eugene Watson Burlingame do hội Pali Text tái bản năm 1990 tại Anh quốc.

Phật Pháp nhiệm màu, ngôn từ đa dạng; văn chương thi phú khó mà được như ý tất cả. Vậy nếu ai đó nhặt được đôi câu tâm đắc trong bản dịch này âu cũng là túc duyên nhiều đời nhiều kiếp của quý vị đối với Phật Pháp vậy.

Mùa xuân năm Ất Hợi 1995
Dịch giả căn chí
TỊNH MINH

---o0o---

LỜI TỰA

Kinh Pháp Cú là một bộ sưu tập Đá Quý và hắc là kim chỉ nam cho mỗi phật tử. Nội dung bản kinh nên được đọc đi, đọc lại, nghiên cứu, quán triệt và, trên hết, là phải áp dụng hằng ngày.

Những câu danh ngôn vàng ngọc được thể hiện trong bản Kinh này đã minh chứng hùng hồn những lời dạy đạo đức và triết học của Đức Phật.

Độc giả sẽ nhận thấy sự so sánh giản dị được Đức Phật ứng dụng trong Kinh Pháp Cú mà ngay cả một em nhỏ cũng có thể hiểu được. Ví dụ như so sánh bánh xe bò, bóng người, căn nhà lợp vụng, ngôi làng đang ngủ, hồ nước sâu

thăm v.v... Sự vĩ đại của Đức Phật là ở chỗ Ngài trình bày những sự thật uyên thâm bằng những ngôn từ giản dị.

Trong Kinh Pháp Cú có nhiều trường hợp cho thấy Đức Phật không những thuyết giảng cho giới trí thức và hàng trưởng lão, mà còn giáo dục trẻ em bằng ngôn ngữ của riêng chúng.

Trong đợt in lần thứ hai này, do Hội Đại Bồ Đề (Maha Bodhi Society) xuất bản, bản dịch đã được sửa đổi ở nhiều chỗ.

Bản văn Pali đây đã được in theo kiểu chữ Rômanh để độc giả có thể thuộc được những câu kệ (Gàthà) trong lúc nhàn rỗi và thán phục vẻ đẹp, vẻ phong phú của ngôn từ nguyên thủy.

Trong khi chuẩn bị bản dịch này, tôi đã tham khảo tất cả những bản dịch có giá trị, và tôi phải thừa nhận rằng chúng vô cùng ích lợi cho tôi.

NÀRADA MAHATHERA

Tháng 7 ngày 14 năm 1962

Tu viện Vajiràrama, Colombo, Sri Lanka

--- oOo ---

Phẩm I.

YAMAKA VAGGA - THE TWIN VERSES - PHẨM SONG YẾU

Manopubba'ngamaa dhammaa manose.t.thaa manomayaa

Manasaa ce padu.t.thena bhaasati vaa karoti vaa

Tato na.m dukkhamanveti cakka.m'va vahato pada.m. -- 1

Mind is the forerunner of (all evil) states.

Mind is chief; mind-made are they.

If one speaks or acts with wicked mind,

because of that, suffering follows one,

even as the wheel follows the hoof of the draught-ox. -- 1

1. Tâm dẫn đầu các pháp.

Tâm là chủ, tạo tác.
Nếu nói hay hành động,
Vớ tâm niệm bất tịnh,
Khổ ão liền theo sau,
Như xe theo bò vậy.

Manopubba'ngamaa dhammaa manose.t.thaa manomayaa
Manasaa ce pasannena bhaasati vaa karoti vaa
Tato na.m sukhamanveti chaayaa'va anapaayinii -- 2

Mind is the forerunner of (all good).
Mind is chief; mind-made are they.
If one speaks or acts with pure mind,
because of that, happiness follows one,
even as one's shadow that never leaves.-- 2

2. Tâm dẫn đầu các pháp.
Tâm là chủ, tạo tác.
Nếu nói hay hành động,
Vớ tâm niệm thanh tịnh,
An lạc liền theo sau,
Như bóng chẳng rời hình.

Akkocchi ma.m avadhi ma.m ajini ma.m ahaasi me
Ye ta.m upanayhanti vera.m tesa.m na sammati. -- 3

"He abused me, he beat me,
he defeated me, he robbed me",
in those who harbour such thoughts
hatred is not appeased. -- 3

3. Hấn mắg tôi, đánh tôi,
Hấn hạ tôi, cướp tôi,
Ai ôm niềm hận ấy,
Hận thù không thể nguôi.

Akkocchi ma.m avadhi ma.m ajini ma.m ahaasi me
Ye ta.m na upanayhanti vera.m tesuupasammati. -- 4

"He abused me, he beat me,

he defeated me, he robbed me",
in those who do not harbour such thoughts
hatred is appeased. -- 4

4. Hấn mắng tôi, đắnh tôi,
Hấn hạ tôi, cướp tôi,
Ai xả niềm hận ấy,
Hận thù tự nhiên nguôi.

Na hi verena veraani sammantiidha kudaacana.m
Averena ca sammanti esa dhammo sanantano. -- 5

Hatred never cease through hatred in this world;
through love alone they cease.
This is an eternal law. -- 5

5. Hận thù diệt hận thù,
Đời này không thể có,
Từ bi diệt hận thù,
Là định luật nghìn thu.

Pare ca na vijaananti mayamettha yamaamase
Ye ca tattha vijaananti tato sammanti medhagaa. -- 6

The others know not that in this quarrel we perish;
those of them who realize it,
have their quarrels calmed thereby. -- 6

6. Người kia không biết rằng,
Ta chết vì cãi nhau,
Ai nhận ra điều đó,
Tranh cãi lắng dịu mau.

Subhaanupassi.m viharanta.m indriyesu asa.mvuta.m
Bhojanamhi amatta~n~nu.m kusiita.m hiinaviiriya.m
Ta.m ve pasahati maaro vaato rukkha.m-va dubbala.m. -- 7

Whoever lives contemplating pleasant things,
with senses unrestrained,
in food immoderate,

indolent inactive,
him verily Maara overthrows,
as the wind (overthrows) a weak tree. -- 7

7. Ai sống theo lạc thú,
Không nhiếp hộ các căn,
Ăn uống thiếu tiết độ,
Lười biếng kém siêng năng,
Sẽ bị Ma vương kéo,
Như cây yếu gió quăn.

Asubhaanupassi.m viharanta.m indriyesu susa.mvuta.m
Bhojanamhi ca matta~n~nu.m saddha.m aaraddhaviiriya.m
Ta.m ve nappasahati maaro vaato sela.m-va pabbata.m. -- 8

Whoever lives contemplating "the Impurities",
with senses restrained,
in food moderate,
full of faith, full of sustained energy,
him Maara overthrows not,
as the wind (does not overthrow) a rocky mountain. -- 8

8. Ai sống quán bất tịnh,
Nhiếp hộ đượ các căn,
Ăn uống có tiết độ,
Thành tín và siêng năng,
Ma vương không chuyển nổi,
Như núi đá gió qua.

Anikkasaavo kaasaava.m yo vattha.m paridahessati
Apeto damasaccena na so kaasaavamarahati. -- 9

Whoever, unstainless,
without self control and truthfulness,
should don the yellow robe,
is not worthy of it. -- 9

9. Ai mặc áo cà sa,
Tâm chưa sạch ố trước,
Không tự chế, không thực,

Không xứng mặc cà sa.

Yo ca vantakasaav-assa siilesu susamaahito
Upeto damasaccena sa ve kaasaavamarahati. -- 10

He who is purged of all stain,
is well-established in morals
and endowed with self-control and truthfulness,
is indeed worthy of the yellow robe. -- 10

10. Ai tẩy trừ ố trước,
Giới luật khéo nghiêm trì,
Tự chế, sống chân thực,
Xứng đáng mặc pháp y.

Asaare saaramatino saare caasaaradassino
Te saara.m naadhigacchanti micchaasa'nkappagocaraa. -- 11

In the unessential they imagine the essential,
in the essential they see the unessential,
- they who entertain (such) wrong thoughts
never realize the essence. -- 11

11. Phi chân tưởng chân thực,
Chân thực thấy phi chân,
Ai ôm ấp tà vọng,
Không bao giờ đạt chân.

Saara~nca saarato ~natvaa asaara~nca asaarato
Te saara.m adhigacchanti sammaasa'nkappagocaraa. -- 12

What is essential they regard as essential,
what is unessential they regard as unessential,
- they who entertain (such) right thoughts,
realize the essence. -- 12

12. Chân thực, biết chân thực,
Phi chân, biết phi chân,
Ai nuôi dưỡng chánh niệm,
Ắt hẳn đạt được chân.

Yathaagaara.m ducchanna.m vu.t.thi samativijjhati
Eva.m abhaavita.m citta.m raago samativijjhati. -- 13

Even as rain penetrates
as ill-thatched house,
so does lust penetrate
an undeveloped mind. -- 13

13. Như ngôi nhà vụng lợp,
Nước mưa len lỏi vào,
Tâm không tu cũng vậy,
Tham dục rỉ rả vào!

Yathaagaara.m succhanna.m vu.t.thi na samativijjhati
Eva.m subhaavita.m citta.m raago na samativijjhati. -- 14

Even as rain does not penetrate
a well-thatched house,
so does lust not penetrate
a well-developed mind. -- 14

14. Như ngôi nhà khéo lợp,
Nước mưa không thấm vào,
Tâm khéo tu cũng vậy,
Tham dục khó lọt vào!

Idha socati pecca socati paapakaarii ubhayattha socati
So socati so viha~n~nati disvaa kammakili.t.thamattano. -- 15

Here he grieves, hereafter he grieves.
In both states the evil-doer grieves.
He grieves, he is afflicted,
perceiving the impurity of his own deeds. -- 15

15. Nay buồn, đời sau buồn,
Làm ác hai đời buồn.
Hắn u buồn, tàn tạ,
Thấy ứ nghiệp mình luôn.

Idha modati pecca modati katapu~n~no ubhayattha modati
So modati so pamodati disvaa kammavisuddhimattano. -- 16

Here he rejoices, hereafter he rejoices.
In both states the well-doer rejoices.
He rejoices, exceedingly rejoices,
perceiving the purity of his own deeds. -- 16

16. Nay vui, đời sau vui.
Làm phúc hai đời vui.
Hấn an vui, hoan hỷ,
Thấy tịnh nghiệp mình nuôi.

Idha tappati pecca tappati paapakaarii ubhayattha tappati
Paapa.m me katanti tappati bhiyyo tappati duggati.m gato. -- 17

Here he suffers, hereafter he suffers.
In both states the evil-doer suffers.
"Evil have I done" (thinking thus), he suffers.
Furthermore, he suffers, having gone to a woeful state. -- 17

17. Nay than, đời sau than.
Làm ác hai đời than.
Hấn than: "Ta làm ác."
Đọa cõi khổ, càng than.

Idha nandati pecca nandati katapu~n~no ubhayattha nandati
Pu~n~na.m me katanti nandati bhiyyo nandati suggati.m gato. -- 18

Here he is happy, hereafter he is happy.
In both states the well-doer is happy.
"Good have I done" (thinking thus), he is happy.
Furthermore, he is happy, having gone to a blissful state. -- 18

18. Nay mừng, đời sau mừng.
Làm phúc hai đời mừng.
Hấn mừng: "Ta làm phúc."
Sanh cảnh lành, mừng hơn.

Bahumpi ce sahita.m bhaasamaano

Na takkaro hoti naro pamatto
Gopo-va gaavo ga.naya.m paresa.m
Na bhaagavaa saama~n~nassa hoti. -- 19

Though much he recites the Sacred Texts,
but acts not accordingly,
that heedless man is like a cowherd
who counts others' kine.
He has no share in the fruits of the Holy Life. -- 19

19. Dầu đọc tụng nhiều kinh,
Tâm buông lung cầu thả,
Như kẻ chăn bò thuê,
Khó hưởng Sa môn quả.

Appampi ce sahita.m bhaasamaano
Dhammassa hoti anudhammacarii
Raaga~nca dosa~nca pahaaya moha.m
Sammappajaano suvimuttacitto
Anupaadiyaano idha vaa hura.m vaa
Sa bhaagavaa saama~n~nassa hoti. -- 20

Though little he recites the Sacred Texts,
but acts in accordance with the teaching,
forsaking lust, hatred and ignorance,
truly knowing, with mind well freed,
clinging to naught here and hereafter,
he shares the fruits of the Holy Life. -- 20

20. Dầu đọc tụng ít kinh,
Nhưng hành trì giáo pháp,
Như thật, tâm giải thoát,
Từ bỏ tham sân si,
Hai đời không chấp trì,
Thọ hưởng Sa môn quả.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ

(n): noun; (v): verb; (a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction; (prep): preposition

Twin Verses : Phẩm song yếu, kệ song đôi

Twin (a,n) : Sinh đôi, cặp đôi, trẻ sinh đôi.

Verse (n) : Câu thơ, câu kệ.

Verse - Kệ 1

Mind (n) : Tâm, tâm thức, tâm ý.

Fore-runner (n) : Người dẫn đầu, người dẫn trước.

Evil (a,n) : Xấu ác, điều xấu ác.

Conditions (n) : Điều kiện, các pháp.

Chief (n,a) : Ông chủ, chủ yếu.

Mind-made : Tâm tạo.

Impure (a) : Bất tịnh, ô nhiễm.

Pain (n) : Đau đớn, đau khổ.

Wheel (n) : Bánh xe.

Even as : Cũng như.

One (n) : Một người, một vật nào đó.

Then (adv) : Vậy thì, thế thì, sau đó.

Hoof (n) : Móng chân (trâu, bò)

Ox (n) : Con bò đực thiến

Act (v) : Hành động.

Verse - Kệ 2

Good conditions : Thiện pháp.

Pure (a) : Trong sạch, thanh tịnh.

Shadow (n) : Bóng mát.

Verse - Kệ 3

Abuse (v) : Lãng nhục, mắng chửi.

Beat (v) : Đánh, đập.

Defeat (v) : Đánh bại, triệt hạ.

Rob (v) : Cướp đoạt.

Hatred (n) : Lòng hận thù.

Cherish (v) : Yêu thương, ấp ủ.

Those (pron) : Những ai.

Such (a) : Như thế.
Appease (v) : Làm dịu, làm nguôi.

Verse - Kệ 5

Cease (v) : Ngừng, chấm dứt.
Ancient (a) : Xưa, cổ.
Law (n) : Định luật, qui luật.

Verse - Kệ 6

Other (a,n) : Khác, người khác.
Quarrel (n,v) : Sự cãi nhau, tranh cãi.
Perish (v) : Chết, tàn lụi.
Realise (v) : Nhận thức, thấy rõ.
Calm (v) : Dịu đi, nguôi đi.
Thereby (adv) : Do đó.

Verse - Kệ 7

Contemplate (v) : Ngắm, thưởng ngoạn.
Pleasure (n) : Lạc thú, khoái lạc.
Senses (n) : Các căn, các giác quan.
Unrestrained (a) : Không được nhiếp phục.
Immoderate (a) : Quá độ, thái quá.
Inert (adv) : Ủ lỳ, trì trệ.
Verily (adv) : Quả thực, đích thực.
Māra : Ma vương.
Overthrow (v) : Quật ngã, lật đổ.

Verse - Kệ 8

Meditate (v) : Trầm tư, ngẫm nghĩ.
Restrained (a) : Được nhiếp phục, được kiềm chế.
Moderate (a) : Vừa phải, điều độ.
Confidence (n) : Thành tín, sự tin cậy.
Strenuous (a) : Tích cực, năng nổ.
Effort (n) : Sự nỗ lực.

Verse - Kệ 9

Whosoever (n) : Bất cứ ai.
Free from (v) : Giải thoát, thoát khỏi.
Stain (n) : Vết bẩn, ố trước.
Void (n, a) : Sự trống rỗng, trống rỗng.
Self-control (n) : Sự tự chủ, sự tự chế ngự.
Truth (n) : Tính chân thật.
Don (v) : Mặc(quần áo)
Yellow robe (n) : Áo cà sa, y màu vàng.
To be worthy of : Xứng đáng với.

Verse - Kệ 10

Vomit (v) : Mửa ra.
Morals (n) : Đạo đức, phẩm hạnh.
Well-established (a) : Khéo thiết lập, khéo nghiêm trì.
To be endowed with : Vốn có.
Indeed (adv) : Quả thực, thực vậy.

Verse - Kệ 11

Unreal (a) : Không thực.
Imagine (v) : Tưởng tượng, hình dung.
Real (a) : Chân thực.
Abide in (v) : Trú ngụ.
Pasture (n) : Cỏ, cánh đồng cỏ.
Ground (n) : Mặt đất, khu đất.
Wrong thoughts : Vọng tưởng, tà vọng.

Verse - Kệ 12-

Deem (v) : Cho rằng, coi là.
Arrive at (v) : Đến.

Verse - Kệ 13

Penetrate (v) : Thâm nhập, thấm vào.
Ill-thatched (a) : Vụng lợp.
Lust (n) : Tính tham dục.
Undeveloped (a) : Chưa phát huy.
So (adv) : Cũng thế.

Verse - Kệ 14

Well-thatched (a) : Khéo lợp.

Well-developed (a) : Khéo phát triển, khéo tu.

Verse - Kệ 15

Grieve (v) : Gây đau buồn, thấy đau buồn.

Hereafter (adv) : Kiếp sau, đời sau.

Doer (n) : Người làm, người thực hiện.

Deed (n) : Việc làm, hành động, nghiệp.

Verse - Kệ 16

Rejoice (v) : Làm vui mừng, thấy hoan hỷ.

Exceedingly (adv) : Vô cùng, quá mức.

Pure deed : Thiện nghiệp, tịnh nghiệp.

Verse - Kệ 17

Lament (v) : Than van, than khóc

Thus (adv) : Cũng vậy.

Still more : Còn nhiều hơn.

State (n) : Quốc gia.

Woe (n) : Sự đau buồn, nỗi thống khổ.

Verse - Kệ 18

Glad (a) : Vui mừng, hân hoan.

Bliss (n) : Hạnh phúc, niềm an lạc.

Verse - Kệ 19

Recite (v) : Ngâm (thơ), tụng (kinh).

Sacred (a) : Thần thánh, thiêng liêng.

Sacred texts : Thánh điển, kinh sách.

Accordingly (adv) : Phù hợp, do đó.

Heedless (a) : Không lưu ý, buông lung.

Cowherd (n) : Người chăn bò.

Count (v) : Đếm, tính.
Kine (n) : Bò sữa.
Share (n,v) : Phần, chia phần.
Blessing (n) : Phúc lành, hạnh phúc.
Recluse (n) : Ẩn sĩ, sa môn.
Holy Life (n) : Đời sống thánh thiện

Verse - Kệ 20

In accordance with : Hòa hợp với.
Teaching (n) : Giáo pháp.
Forsake (v) : Từ bỏ.
Truly (adv) : Thành thật, chân thành.
Totally (adv) : Hoàn toàn, toàn bộ.
Cling to (v) : Bám vào, chấp chặt vào.
Naught (n) : Không, số không.

--- o0o ---

Phẩm II

APPAMAADA VAGGA - HEEDFULNESS - PHẨM TINH CẦN

Appamaado amatapada.m pamaado maccuno pada.m
Appamattaa na miiyanti ye pamattaa yathaa mataa. -- 21

Heedfulness is the path to the deathless,
heedlessness is the path to death.
The heedful do not die;
the heedless are like unto the dead. -- 21

21. Tinh cần là đường sanh,
Buông lung là ngã tử,
Tinh cần là bất tử,
Buông lung như thân ma!

Eta.m visesato ~natvaa appamaadamhi pa.n.ditaa
Appamaade pamodanti ariyaana.m gocare rataa. -- 22

Distinctly understanding this (difference),

the wise (intent) on heedfulness,
rejoice in heedfulness,
delighting in the realm of the Ariyas. -- 22

22. Hiểu rõ sai biệt ấy,
Người trí luôn tinh cần,
Hoan hỷ không phóng dật,
Vui thánh quả xuất trần.

Te jhaayino saatatika nicca.m da.lhaparakkamaa
Phusanti dhiiraa nibbaa.na.m yogakkhema.m anuttara.m. -- 23

The constantly meditative,
the ever steadfastly ones
realize the bond-free,
supreme Nibbaana. -- 23

23. Ai chuyên tập thiền định,
Quyết tâm tu vững vàng,
Giải thoát mọi trói buộc,
Chúng vô thượng Niết bàn.

U.t.thaanavato satimato sucikammassa nisammakaarino
Sa~n~natassa ca dhammajivino appamattassa yaso-bhiva.d.dhati. -- 24

The glory of him who is energetic,
mindful pure in deed,
considerate, self-controlled, right-living,
and heedful steadily increases. -- 24

24. Ai nỗ lực, chánh niệm,
Trong sạch và nghiêm cần,
Tự chế, sống chân chánh,
Tiếng lành tăng trưởng dần.

U.t.thaanenappamaadena sa~n~namena damena ca
Diipa.m kayiraatha medhaavii ya.m ogho naabhikiirati. -- 25

By sustained effort, earnestness,
discipline and self-control

let the wise man make for himself an island,
which no flood overwhelms. -- 25

25. Nhờ nhiệt tâm cố gắng,
Tự chế, sống nghiêm trang,
Người trí xây hòn đảo,
Nước lụt khó ngập tràn.

Pamaadamanuyu~njanti baalaa dummedhino janaa
Appamaada~nca medhaavii dhana.m se.t.tha.m-va rakkhati. -- 26

The ignorant, foolish folk
indulge in heedlessness;
the wise man guards earnestness
as the greatest treasure. -- 26

26. Kẻ đần độn ngu si,
Thích buông lung phóng dật,
Người trí luôn nhiếp tâm,
Như giữ kho bảo vật.

Maa pamaadamanuyu~njetha maa kaamaratisanthava.m
Appamatto hi jhaayanto pappoti vipula.m sukha.m. -- 27

Indulge not in heedlessness;
have no intimacy with sensuous delights.
Verily, the earnest, meditative person
obtains abundant bliss. -- 27

27. Không say sưa dục lạc,
Không phóng dật buông lung,
Người chuyên tu thiền định,
Được an lạc vô cùng.

Pamaada.m appamaadena yadaa nudati pa.n.dito
Pa~n~naapaasaadamaaryha asoko sokini.m paja.m
Pabbata.t.tho-va bhumba.t.the dhiiro baale avekkhati. -- 28

When an understanding one
discards heedlessness by heedfulness,

he, free from sorrow,
ascends to the palace of wisdom
and surveys the sorrowing folk
as a wise mountaineer
surveys the ignorant groundlings. -- 28

28. Nhờ diệt trừ phóng dật,
Người trí hết ưu phiền,
Lên lâu cao trí tuệ,
Nhìn chúng khỏ triền miên,
Như người hiền trên núi,
Nhìn đám ngu đất liền.

Appamatto pamattesu suttesu bahujaagaro
Abalassa.m-va siighasso hitvaa yaati sumedhaso. -- 29

Heedful amongst the heedless,
wide awake amongst the slumbering,
the wise man advances as does a swift horse,
leaving a weak jade behind. -- 29

29. Tinh cần giữa phóng dật,
Tỉnh thức giữa ngủ mê,
Người trí như tuấn mã,
Bỏ xa con ngựa hèn.

Appamaadena maghavaa devaana.m se.t.thata.m gato
Appamaada.m pasa.msanti pamaado garahito sadaa. -- 30

By earnestness Maghavaa
rose to the lordship of the gods.
Earnestness is ever praised;
negligence is ever despised. -- 30

30. Để Thích đạt thiên vương,
Nhờ tinh cần đi tới,
Tinh cần được ca ngợi,
Buông lung bị trách chê.

Appamaadarato bhikkhu pamaade bhayadassivaa

Sa.myojana.m a.nu.m thuula.m .daha.m aggiiva gacchati. -- 31

The Bhikkhu who delights in heedfulness,
and looks with fear on heedlessness,
advances like fire,
burning all fetters great and small. -- 31

31. Tỳ kheo sợ phóng dật,
Thích nỗ lực tinh cần,
Như ngọn lửa lan dần
Thiêu sạch mọi kiết sử.

Appamaadarato bhikkhu pamaade bhayadassivaa
Abhabbo parihaa.naaya nibbaa.nasseva santike. -- 32

The Bhikkhu who delights in heedfulness,
and looks with fear on heedlessness,
is not liable to fall.
He is in the presence of Nibbaana. -- 32

32. Tỳ kheo thích tinh cần,
Sợ hãi nhìn phóng dật,
Ắt không bị thối thất,
Nhất định gần Niết bàn.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 21

Heedfulness (n) : Sự chú ý, sự tinh cần.
Path (n) : Đường mòn.
Deathless (a) : Bất tử, bất diệt.
Heedlessness (n) : Sự không chú ý, sự buông lung.
The heedful : Người tinh cần.

The heedless : Kẻ buông lung
To be like unto : Cũng giống như.
The dead : Xác chết.

Verse - Kệ 22

Distinctly (adv) : Rõ ràng.
Difference (n) : Sự khác biệt, sự sai biệt.
The wise (n) : Người trí.
Delight (v) : Thích thú, làm vui thích.
Realm (n) : Vương quốc.
The Ariyas : Các bậc Thánh.

Verse - Kệ 23

Meditative (a) : Thích thiền định, trầm tư.
Steadfastly (adv) : Kiên định, vững chắc.
Preserve (v) : Bảo tồn, duy trì.
Realise (v) : Đạt được, chứng được, liễu ngộ.
Nibbàna : Niết bàn.
To be free of : Thoát khỏi, không bị.
Bond (n) : Sự ràng buộc, mối liên hệ
Highest : Vô thượng, cao nhất.

Verse - Kệ 24

Continually (a) : Liên tục, liên miên.
Increase (v) : Gia tăng.
Glory (n) : Danh tiếng, sự vẻ vang.
Energetic (a) : Đầy nghị lực, năng nổ.
Discriminative (a) : Sáng suốt, tinh tường.
Self-controlled (a) : Tự chế, tự điều phục.
Mindful (a) : Chánh niệm.

Verse - Kệ 25

Earnestness (n) : Nhiệt tâm, tính sốt sắng.
Discipline (n) : Kỷ luật, khắc kỷ.
Let (v) : Để cho, cho phép.
Wise (a) : Khôn ngoan.

Island (n) : Hòn đảo.
Flood (n) : Lũ, lụt.
Overwhelm (v) : Tràn ngập.

Verse - Kệ 26

Ignorant (a) : Ngu dốt, vô minh, đần độn.
Foolish (a) : Ngu si, dại dột.
Folk (n) : Người (nói chung).
Indulge (v) : Say mê, say đắm.
Guard (v) : Bảo vệ, canh giữ.
Great (a) : Vĩ đại, cao quý.
Treasure (n) : Kho châu báu.

Verse - Kệ 27

Wantonness (n) : Tính phóng đãng, phóng dật.
Intimacy (n) : Sự mật thiết, sự thâm tình.
Sensuous (a) : Mê khoái lạc.
Delight (n) : Sự vui thích, niềm khoái cảm.
Obtain (v) : Đạt được, thu được.
Abundant (a) : Dư thừa, phong phú..

Verse - Kệ 28

Sagacious (a) : Minh mẫn, không ngoan, sắc sảo.
Cast away (v) : Quăng, ném, liệng.
Sanity (n) : Sự lành mạnh (tinh thần)
Sorrowless (a) : Không ưu phiền, không sầu khổ.
Ascend (v) : Đi lên, thăng lên.
Wisdom (n) : Trí tuệ, sự thông thái.
Behold (v) : Nhìn, ngắm.
Mountaineer (n) : Người miền núi, người leo núi.
Groundling (n) : Khán giả.

Verse - Kệ 29

Amongst (prep) : Ở giữa, trong số.
Wide (a) : Rộng lớn.
Awake (a) : Tỉnh thức.

Sleepy (a) : Buồn ngủ, ngái ngủ.
Advance (v) : Tiến lên, tiến tới.
Swift (v) : Mau lẹ, nhanh chóng.
Weak (a) : Yếu đuối, non kém.
Jade (n) : Ngựa tồ, ngựa hèn.

Verse - Kệ 30

Sakka : Đế Thích.
Chief (n) : Thủ trưởng, lãnh tụ.
Devas : Chư Thiên.
Praise (v) : Ca ngợi, tán dương.
Despise (v) : Khinh miệt, chê trách.

Verse - Kệ 31

Bhikkhu : Tỳ kheo.
Fear (n) : Sự sợ hãi.
Negligence (n) : Sự phóng túng, tính phóng dật.
Burn (v) : Đốt cháy, thiêu đốt.
Fetter (n) : Xiềng xích, kết sử.

Verse - Kệ 32

To be liable to : Có thể.
Fall (v) : Rơi rụng, sa ngã, thối thất.
Presence (n) : Sự có mặt, sự hiện diện.
Nibbàna : Niết bàn.

--- o0o ---

Phẩm III

CITTA VAGGA - MIND - PHÂM TÂM Ý

Phandana.m capala.m citta.m durakkha.m dunnivaaraya.m
Uju.m karoti medhaavii usukaaro-va tejana.m. -- 33

The flickering, fickle mind,
difficult to guard, difficult to control -
- the wise person straightens it

as a fletcher straightens an arrow. -- 33

33. Tâm dao động bất thường,
Khó hộ trì nhiếp phục,
Người trí điều tâm phúc,
Như thợ tên uốn tên.

Vaarijo-va thale khitto okamokataubbhato
Pariphandati-mida.m citta.m maaradheyya.m pahaatave. -- 34

Like a fish that is drawn
from its watery abode
and thrown upon land,
even so does this mind flutter.
Hence should the realm of the passions be shunned. -- 34

34. Như cá vớt khỏi nước,
Quăng trên bờ đất khô.
Tâm lo sợ vùng vẫy,
Vượt thoát cảnh ma đồ.

Dunniggahassa lahuṇo yatthakaamanipaatino
Cittassa damatho saadhu citta.m danta.m sukhaavaha.m. -- 35

The mind is hard to check,
swift, flits wherever it listeth:
to control it is good.
A controlled mind is conducive to happiness. -- 35

35. Tâm đôi thay khó kiểm,
Vun vút theo dục trần,
Lành thay điều phục tâm,
Điều tâm thì an lạc.

Sududdasa.m sunipuna.m yatthakaamanipaatina.m
Citta.m rakkhetha medhaavii citta.m gutta.m sukhaavaha.m. -- 36

The mind is very hard to perceive,
extremely subtle, flits wherever it listeth.
Let the wise person guard it;

a guarded mind is conducive to happiness. -- 36

36. Tâm tế vi, khó thấy,
Vun vút theo dục trần,
Người trí phòng hộ tâm,
Phòng tâm thì an lạc.

Duura'ngama.m ekacara.m asariira.m guhaasaya.m
Ye citta.m sa~n~namessanti mokkhanti maarabandhanaa. -- 37

Faring far, wandering alone,
bodiless, lying in a cave, is the mind.
Those who subdue it
are freed from the bond of Maara. -- 37

37. Tâm lang thang cô độc,
Vô hình, ẩn hang sâu (*),
Người điều phục tâm rồi,
Hẳn thoát vòng ma buộc.
(* Trú xứ của thức

Anava.t.thitacittassa saddhamma.m avijaanato
Paripalavapasaadassa pa~n~naa na paripuurati. -- 38

He whose mind is not steadfast,
he who knows not the true doctrine,
he whose confidence wavers -
the wisdom of such a one will never be perfect. -- 38

38. Người tâm không an định,
Chánh pháp không liễu tri,
Tín tâm bị lung lạc,
Trí tuệ chẳng đạt gì.

Anavassutacittassa ananvaahatacetaso
Pu~n~napapahii.nassa natthi jaagarato bhaya.m. -- 39

He whose mind is not soaked (by lust),
he who is not affected (by hatred),
he who has transcended both good and evil -

for such a vigilant one there is no fear. -- 39

39. Người tâm không ái dục,
Không bị sân nhuế hành,
Vượt trên mọi thiện ác,
Tỉnh giác, hết sợ quanh.

Kumbhuupama.m kaayamima.m vidityaa nagaruupama.m cittamida.m
.thapetvaa
Yodhetha maara.m pa~n~naayudhena jita~nca rakkhe anivesano siyaa. -- 40

Realizing that this body is (as fragile) as a jar,
establishing this mind (as firm) as a (fortified) city,
he should attack Maara with the weapon of wisdom.
He should guard his conquest and be without attachment. -- 40

40. Biết thân như nôi đất,
Trụ tâm như thành trì,
Đánh ma bằng gươm trí.
Thủ thắng, đừng lụy gì.

Acira.m vata-ya.m kaayo pa.thavi.m adhisessati
Chuddho apetavi~n~naa.no nirattha.m-va kali'ngara.m. -- 41

Before long alas! this body will lie upon the ground,
cast aside, devoid of consciousness,
even as a useless charred log. -- 41

41. Rồi đây thân xác này,
Sẽ nằm dài trên đất,
Bị vát nằm vô thức,
Như gỗ mục bên đường.

Diso disa.m yanta.m kayiraa verii vaa pana verina.m
Micchaapa.nihita.m citta.m paapiyo na.m tato kare. -- 42

Whatever (harm) a foe may do to a foe,
or a hater to a hater,
an ill-directed mind can do one far greater (harm). -- 42

42. Kẻ thù hại kẻ thù,
Oan gia hại oan gia,
Không bằng tâm niệm ác,
Do chính ta hại ta.

Na ta.m maataa pitaa kayiraa a~n~ne vaa pi ca ~naatakaa
Sammaapa.nihita.m citta.m seyyaso na.m tato kare. -- 43

What neither mother, nor father,
nor any other relative can do,
a well-directed mind does
and thereby elevates one. -- 43

43. Mẹ cha hay bà con,
Không làm gì được cả,
Chính nhờ tâm nguyện lành,
Đưa ta lên cao cả.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 33

Flickering (a) : Lập lòe, lung linh.
Fickle (a) : Dao động, hay thay đổi.
Straighten (v) : Làm cho ngay thẳng.
Fletcher (n) : Người vót tên, thợ làm tên.
Arrow (n) : Mũi tên.

Verse - Kệ 34

Draw (v) : Lôi kéo.
Watery (a) : Đầm nước, sũng nước.
Abode (n) : Nơi trú ngụ.
Thow (v) : Ném, quăng, liệng.

Land (n) : Đất liền, bãi đất trống.
Flutter (v) : Run rẩy, xao xuyến.
Hence (adv) : Do đó, vì thế.
Passion (n) : Cảnh thống khổ, sự đam mê.
Shun (v) : Tránh, xa lánh.

Verse - Kệ 35

Check (v) : Kiểm tra, kiểm lại.
Flit (v) : Bay vụt qua.
List (v) : Thích, muốn.
Wherever (adv) : Bất cứ nơi nào.
Thereof : Từ đó.
To be conducive to : Có lợi cho, đưa đến.

Verse - Kệ 36

Perceive (v) : Thấy, hiểu, nhận thức.
Extremely (adv) : Vô cùng, rất đời.
Subtle (a) : Tế vi, tinh tế, tế nhị.

Verse - Kệ 37

Fare (v) : Đi du lịch.
Wander (v) : Đi lang thang.
Alone (a, adv) : Một mình, cô độc.
Bodiless (a) : Vô hình, vô tướng.
Lie (v) : Nằm.
Cave (n) : Hang động.
Subdue : Chế ngự, hàng phục, điều phục.

Verse - Kệ 38

Steadfast (a) : Vững chắc, kiên định, an định.
Noble (a) : Quý phái, cao thượng.
Doctrine (n) : Học thuyết, chủ nghĩa.
Noble Doctrine : Chánh pháp, Diệu pháp.
Faith (n) : Niềm tin, tín tâm.
Waver (v) : Lung lay, dao động, nao núng.
Perfect (a) : Hoàn hảo, toàn thiện.

Verse - Kệ 39

Wet (v) : Làm ướt, thấm nước.
Lust (a) : Ái dục, sự khao khát.
Affect (v) : Tác động, ảnh hưởng đến.
Discard (v) : Loại bỏ, từ bỏ.
Vigilant (a) : Cảnh giác, tỉnh giác.

Verse - Kệ 40

Fragile (a) : Dễ vỡ, mỏng manh.
Jar (n) : Lọ, bình, nôi đất.
Establish (v) : Thiết lập, thành lập.
Firm (a) : Vững chắc, bền vững.
Fortified (a) : Vững chắc, kiên cố.
Attack (v) : Tấn công, công kích.
Weapon (n) : Vũ khí.
Conquest (n) : Sự chinh phục.
Attachment (n) : Sự ràng buộc, lòng quyến luyến.

Verse - Kệ 41

Before long : Rồi đây, một ngày gần đây.
Alas (interj.) : Chao ôi! than ôi!
Earth (n) : Mặt đất, quả đất.
Cast aside (v) : Ném sang một bên.
Devoid of : Không có.
Consciousness (n) : Ý thức, sự hiểu biết.
Log (n) : Khúc gỗ.

Verse - Kệ 42

Whatever + Noun : Dù thế nào, dù gì.
Harm (n) : Sự tai hại, thiệt hại.
Foe (n) : Kẻ thù.
Hater (n) : Người căm thù, oan gia.
Ill-directed (a) : Hướng ác.

Verse - Kệ 43

Neither... nor... : Không... cũng không...
Relative (n) : Bà con thân thuộc.
Well-directed : Hướng thiện.
Thereby (adv) : Do đó, bằng cách ấy.
Elevate (v) : Nâng lên, đưa lên cao.

--- o0o ---

Phẩm IV

PUPPHA VAGGA - FLOWERS - PHẨM HOA HƯƠNG

Ko ima.m pa.thavi.m vicessati
Yamaloka~nca ima.m sadevaka.m
Ko dhammapada.m sudesita.m
Kusalo pupphamiva paccessati. -- 44

Who will comprehend this earth (self),
and this realm of the Yama,
and this together with the devas?
Who will investigate the well taught Path of Virtue,
even as an expert (garland maker) will pick flowers? -- 44

44. Ai chinh phục thiên giới,
Địa cầu và Dạ-ma,
Thông giảng kinh Pháp cú,
Như người khéo hái hoa.

Sekho pa.thavi.m vicessati
Yamaloka~nca ima.m sadevaka.m
Sekho dhammapada.m sudesita.m
Kusalo pupphamiva paccessati. -- 45

A disciple in training (sekha), will comprehend this earth,
and this realm of Yama
together with the realm of the devas.
A disciple in training will investigate
the well-taught Path of Virtue

even as an expert (garland-maker) will pick flowers. -- 45

45. Hữu học (*) chinh phục đất,
Thiên giới và Dạ -ma,
Thông giảng kinh Pháp cú,
Như người khéo hái hoa.
(*) Vị chứng quả Dự lưu cho đến Bất lai

Phe.nuupama.m kaayamima.m veditvaa
Mariicidhamma.m abhisambudhaano
Chetvaana maarassa papupphakaani
Adassana.m maccuraajassa gacche. -- 46

Knowing that this body is like foam,
and comprehending its mirage-nature,
one should destroy the flower-shafts of sensual passions (Maara),
and pass beyond the sight of the King of Death. -- 46

46. Hình hài như huyễn hóa,
Thân xác tợ bọt bèo,
Bỏ tên hoa dục vọng,
Tử thần hết dỗi theo.

Pupphaani h-eva pacinanta.m byaasattamanasa.m nara.m
Sutta.m gaama.m mahogho-va maccu aadaaya gacchati. -- 47

The man who gathers flowers (of sensual pleasure),
whose mind is distracted,
death carries off
as a great flood sweeps away a sleeping village. -- 47

47. Người hái hoa dục lạc,
Tâm tham nhiễm say sưa,
Tử thần sẽ kéo bừa,
Như lụt cuốn làng ngủ.

Pupphaani h-eva pacinanta.m byaasattamanasa.m nara.m
Atitta.m yeva kaamesu antako kurute vasa.m. -- 48

The man who gathers flowers (of sensual pleasure),

whose mind is distracted,
and who is insatiate in desires,
the Destroyer brings under his sway. -- 48

48. Người hái hoa đục lạc,
Tâm tham nhiễm say sưa,
Đục vọng, ý chưa vừa,
Đã bị tử thần kéo.

Yathaapi bhamaro puppha.m va.n.nagandha.m ahe.thaya.m
Pa.leti rasamaadaaya eva.m gaame munii care. -- 49

As a bee without harming the flower,
its colour or scent,
flies away, collecting only the honey,
even so should the sage wander in the village. -- 49

49. Tỳ kheo vào làng xóm,
Như ong đến vườn hoa,
Lấy mật xong bay ra,
Không hại gì hương sắc.

Na paresa.m vilomaani na paresa.m kataakata.m
Attano-va avekkheyya kataani akataani ca. -- 50

Let not one seek others' faults,
things left done and undone by others,
but one's own deeds done and undone. -- 50

50. Đừng tò mò vạch lỗi,
Việc người làm hay chưa,
Hãy nhìn lại việc mình,
Đã làm hay văt bừa.

Yathaapi rucira.m puppha.m va.n.navanta.m agandhaka.m
Eva.m subhaasitaa vaacaa aphalaa hoti akubbato. -- 51

As a flower that is lovely and beautiful
but is scentless,
even so fruitless is the well-spoken word

of one who does not practise it. -- 51

51. Như bông hoa tươi đẹp,
Có sắc nhưng không hương,
Nói hay, làm không được,
Kết quả có chi lường.

Yathaapi rucira.m puppha.m va.n.navanta.m sagandhaka.m
Eva.m subhaasitaa vaacaa saphalaa hoti pakubbato. -- 52

As a flower that is lovely, beautiful,
and scent-laden,
even so fruitful is the well-spoken word
of one who practises it. -- 52

52. Như bông hoa tươi đẹp,
Có sắc lại thêm hương,
Nói hay và làm giỏi,
Kết quả thật vô lường.

Yathaapi puppharaasimhaa kayiraa maalaagu.ne bahuu
Eva.m jaatena maccena kattabba.m kusala.m bahu.m. -- 53

As from a heap of flowers
many a garland is made,
even so many good deeds should be done
by one born a mortal. -- 53

53. Nhiều tràng hoa được kết,
Từ những đóa hoa tươi,
Thân sanh diệt kiếp người,
Phải làm nhiều việc thiện.

Na pupphagandho pa.tivaatameti na candana.m tagaramallikaa vaa
Sata~nca gandho pa.tivaatameti sabbaa disaa sappuriso pavaati. -- 54

The perfume of flowers blows not against the wind,
nor does the fragrance of sandalwood, tagara and jasmine
but the fragrance of the virtuous blows against the wind;
the virtuous man pervades every direction. -- 54

54. Hương các loại hoa thơm,
Không thể bay ngược gió,
Hương người đức hạnh đó,
Ngược gió bay muôn phương.

Candana.m tagara.m vaapi uppala.m atha vassikii
Etesa.m gandhajaataana.m siilagandho anuttaro. -- 55

Sandalwood, tagara, lotus, jasmine:
above all these kinds of fragrance,
the perfume of virtue is by far the best. -- 55

55. Hương chiên đàn, già la,
Hương sen và vũ quý,
Ngàn ấy loại hương vị,
Không sánh bằng giới hương!

Appamatto aya.m gandho yaaya.m tagaracandani
Yo ca siilavata.m gandho vaati devesu uttamo. -- 56

Of little account is the fragrance of tagara or sandal;
the fragrance of the virtuous,
which blows even amongst the gods, is supreme. -- 56

56. Hương chiên đàn, già la,
Chưa phải là thơm phức,
Hương người có giới đức,
Xông ngát cả chư thiên.

Tesa.m sampannasiilaana.m appamaadavihaarina.m
Sammada~n~naa vimuttaana.m maaro magga.m na vindati. -- 57

Maara finds not the path of those
who are virtuous, careful in living,
and freed by right knowledge. -- 57

57. Những ai sống đức hạnh,
Cẩn trọng và trang nghiêm,
Giải thoát bằng chánh trí,

Ác ma không thể tìm.

Yathaa sa'nkaaradhaanasmi.m ujjhitasmi.m mahaapathe
paduma.m tatha jaayetha sucigandha.m manorama.m. -- 58

As upon a heap of rubbish
thrown on the highway,
a sweet-smelling lovely lotus may grow -- 58

58. Giữa đống rác bần thiêu,
Vật bỏ bên đường hoang,
Hoa sen thơm ngào ngạt,
Đẹp lòng khách qua đàng.

Eva.m sa'nkaarabhutesu andhabhute puthujane
Atirocati pa~n~naaya sammaasambuddhasaavako. -- 59

Even so amongst worthless beings,
a disciple of the Fully Enlightened One
outshines the blind worldlings in wisdom. -- 59

59. Cũng vậy giữa nhân gian,
Ngập tràn rác trần thế,
Đệ tử bậc chánh giác,
Soi sáng khắp quần mê.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 44

Conquer (v) : Chinh phục, chế ngự.
Investigate (v) : Điều tra, nghiên cứu.
Well-taught (a) : Thông giảng, khéo giảng.
Virtue (n) : Đức hạnh, đạo đức.

Expert (n) : Chuyên gia, chuyên viên.
Garland (n) : Vòng hoa, tràng hoa.
Pluck (v) : Nhổ, bứt, hái.

Verse - Kệ 45

Saint (n) : Vị thánh.
Sekha saint : Bậc hữu học.

Verse - Kệ 46

Foam (n) : Bọt nước, bọt bèo.
Comprehend (v) : Hiểu, lĩnh hội, nhận thức.
Mirage (n) : Ảo vọng, huyền hóa, ảo hóa.
Nature (n) : Tự nhiên, bản tính.
Shaft (n) : Mũi tên.
Sensual passions : Dục vọng.
King of death : Tử thần.
Beyond : Ở phía bên kia.

Verse - Kệ 47

Gather (v) : Hái, thu thập.
Sensual pleasure : Dục lạc.
To be distracted with : Mê mẩn, điên cuồng.

Verse - Kệ 48

Insatiate (a) : Không bao giờ thỏa mãn.
Desire (n) : Khao khát, dục vọng.
Destroyer (n) : Người hủy diệt, tử thần.

Verse - Kệ 49

Bee (n) : Con ong.
Scent (n) : Hương thơm.
Collect (v) : Thu lượm, thu thập.
Honey (n) : Mật ong.
Sage (n,a) : Nhà hiền triết, khôn ngoan.
Wander (v) : Đi lang thang, vân du.

Verse - Kệ 50

Regard (v) : Xem xét.

Fault (n) : Lỗi lầm, khuyết điểm.

Undone (a) : Chưa làm, chưa xong.

Verse - Kệ 51

Scentless (a) : Không hương thơm.

Fruitless (a) : Không có kết quả.

Well-sponken word : Lời nói hay.

Verse - Kệ 52

Scent-laden (a) : Đầy hương thơm.

Fruitful (a) : Có kết quả.

Verse - Kệ 53

Heap (n) : Đống (cát gạch)

Mortal (a) : Chết, hoại vong.

Verse - Kệ 54

Perfume (n) : Hương thơm, nước hoa.

Blow (v) : Bay đi, thổi.

Against (prep.) : Ngược lại, chống lại.

Sandalwood (n) : Gỗ đàn hương, gỗ chiên đàn.

Tagara : Hoa già la.

Jasmine (n) : Hoa nhài, hoa vũ quí.

Pervade (v) : Tỏa khắp, tràn khắp.

Direction (n) : Phương hướng, chiều hướng.

Verse - Kệ 55

Lotus (n) : Hoa sen

The perfume of Virtue : Giới hương, hương đức hạnh.

Verse - Kệ 56

Account (n) : Giá trị, tầm quan trọng.

Verse - Kệ 57

Knowledge (n) : Kiến thức, tri kiến, trí tuệ.

Right knowledge : Chánh trí.

Free (v) : Giải thoát.

Verse - Kệ 58

Rubbish (n) : Rác rưởi.

Sweet-smelling : Thơm ngát.

Charming (a) : Đẹp, quyến rũ.

Grow (v) : Mọc, lớn lên, phát triển.

Verse - Kệ 59

Being (n) : Chúng sanh, con người.

Disciple (n) : Đệ tử, môn đệ.

The fully Enlightened : Bậc Chánh giác, bậc Giác ngộ.

Outshine (v) : Chiếu sáng, soi sáng.

Blind (a) : Đui, mù quáng.

Worldling (n) : Phàm phu, người trần tục.

--- o0o ---

Phẩm V

BAALA VAGGA - FOOLS - PHẨM NGU SI

Diighaa jaagarato ratti diigha.m santassa yojana.m

Diigho baalaana.m sa.msaaro saddhamma.m avijaanata.m. -- 60

Long is the night to the wakeful;
long is the league to the weary;
long is Sa'msaara to the foolish
who know not the Sublime Truth. -- 60

60. Mất ngủ thấy đêm dài,
Mệt nhoài thấy đường xa,
Kẻ ngu luân hồi mãi,
Chánh pháp biết đâu là!

Cara~nce naadhigaccheyya seyya.m sadisamattano
Ekacariya.m da.lha.m kayiraa natthi baale sahaayataa. -- 61

If, as the disciple fares along,
he meets no companion who is better or equal,
let him firmly pursue his solitary career.
There is no fellowship with the foolish. -- 61

61. Nếu tìm không gặp bạn,
Hơn mình hay ngang mình,
Thà quyết sống một mình,
Chớ thân cận kẻ ngu.

Puttaa matthi dhanammatthi iti baalo viha~n~nati
Attaa hi attano natthi kuto puttaa kuto dhana.m. -- 62

"Sons have I; wealth have I":
Thus is the fool worried.
Verily, he himself is not his own.
Whence sons? Whence wealth? -- 62

62. Con ta, tài sản ta,
Kẻ ngu mãi lo xa,
Chính ta còn không có,
Tài sản, con đâu ra?

Yo baalo ma~n~nati baalya.m pa.n.dito vaa-pi tena so
Baalo ca pa.n.ditamaanii sa ve baalo-ti vuccati. -- 63

The fool who knows that he is a fool
is for that very reason a wise man;
the fool who thinks that he is wise
is called a fool indeed. -- 63

63. Người ngu biết mình ngu,

Nhờ vậy thành có trí,
Người ngu cho mình trí,
Thật đáng gọi chí ngu!

Yaavajjivampi ce baalo pa.n.dita.m payirupaasati
Na so dhamma.m vijaanaati dabbii suuparasa.m yathaa. -- 64

Though a fool, through all his life,
associates with a wise man,
he no more understands the Dhamma
than a spoon (tastes) the flavour of soup. -- 64

64. Kẻ ngu dầu trọn đời,
Thân cận với người trí,
Cũng không hiểu pháp vị,
Nhu muỗng trong nồi canh.

Muhuttamapi ce vi~n~nuu pa.n.dita.m payirupaasati
Khippa.m dhamma.m vijaanaati jivhaa suuparasa.m yathaa. -- 65

Though an intelligent person,
associates with a wise man for only a moment,
he quickly understands the Dhamma
as the tongue (tastes) the flavour of soup. -- 65

65. Người trí với người trí,
Gần nhau trong phút giây,
Chánh pháp nhận ra ngay,
Nhu lưỡi nếm canh vậy.

Caranti baalaa dummedhaa amitten-eva attanaa
Karontaa paapaka.m kamma.m ya.m hoti ka.tukapphala.m. -- 66

Fools of little wit move about
with the very self as their own foe,
doing evil deeds
the fruit of which is bitter. -- 66

66. Kẻ ngu si thiếu trí,
Tự ngã hóa ra thù,

Ác nghiệp tạo lần hồi,
Phải chịu quả cay đắng.

Na ta.m kamma.m kata.m saadhu ya.m katvaa anutappati
Yassa assumukho roda.m vipaaka.m pa.tisevati. -- 67

That deed is not well done when,
after having done it, one repents,
and when weeping, with tearful face,
one reaps the fruit thereof. -- 67

67. Người tạo nghiệp bất thiện,
Làm xong sanh ăn năn,
Mắt đầm lệ than rằng,
Phải chịu quả cay đắng.

Ta~nca kamma.m kata.m saadhu ya.m katvaa naanutappati
Yassa patiito sumano vipaaka.m pa.tisevati. -- 68

That deed is well done when,
after having done it, one repents not,
and when, with joy and pleasure,
one reaps the fruit thereof. -- 68

68. Người tạo được thiện nghiệp,
Làm xong không ăn năn,
Hoan hỷ, lòng phơi phới,
Hái quả phúc thường hằng.

Madhuu-va ma~n~nati baalo yaava paapa.m na paccati
Yadaa ca paccati paapa.m atha baalo dukkha.m nigacchati. -- 69

As sweet as honey is an evil deed,
so thinks the fool so long as it ripens not;
but when it ripens, then he comes to grief. -- 69

69. Ác nghiệp chưa chín muồi,
Kẻ ngu tưởng đường mật,
Ác nghiệp khi chín thật,
Kẻ ngu gánh khổ đau.

Maase maase kusaggena baalo bhu~njetha bhojana.m
Na so sa'nkhatadhammaana.m kala.m agghati so.lasi.m. -- 70

Month after month a fool may eat only as much food
as can be picked up on the tip of a kusa grass blade;
but he is not worth a sixteenth part of them
who have comprehended the Truth. -- 70

70. Kẻ ngu sống hằng tháng,
Nhờ ngọn cỏ cô -xa,
Chưa bằng phần mười sáu,
Người hiểu chánh pháp mà!

Na hi paapa.m kata.m kamma.m sajju khiira.m-va muccati
.Dahanta.m baalamanveti bhasmacchanno-va paavako. -- 71

Verily, an evil deed committed does not immediately bear fruit,
just as milk curdles not at once;
smouldering, it follows the fool
like fire covered with ashes. -- 71

71. Ác nghiệp chưa kết trái,
Nhu sữa chưa đông ngay,
Nung đốt kẻ ngu này,
Tựa lửa phủ tro vậy.

Yaavadeva anattaaya ~natta.m baalassa jaayati
Hanti baalassa sukka.msa.m muddhamassa vipaataya.m. -- 72

To his ruin, indeed, the fool gains knowledge and fame;
they destroy his bright lot and cleave his head. -- 72

72. Kiến thức và danh vọng,
Trở lại hại kẻ ngu,
Tiêu diệt ngay vận tốt,
Bửa nốt cả đầu ngu.

Asata.m bhaavanamiccheyya purekkhaara~nca bhikkhusu
Avaasesu ca issariya.m puujaa parakulesu ca. -- 73

The fool will desire undue reputation,
precedence among monks,
authority in the monasteries,
honour among other families. -- 73

73. Kẻ ngu ham danh hão,
Khoái ngôi trước sa môn,
Ưu quyền trong tu viện,
Thích mọi người suy tôn.

Mam-eva kata.m ma~n~nantuu gihii pabbajitaa ubho
Mam-eva ativasaa assu kiccaakiccesu kismici
Iti baalassa sa.mkappo icchaa maano ca va.d.dhati. -- 74

Let both laymen and monks think,
"by myself was this done;
in every work, great or small, let them refer to me".
Such is the ambition of the fool;
his desires and pride increase. -- 74

74. Hãy đề cả tăng tục,
Cho rằng: "Việc ta làm,
Mặc dù lớn hay nhỏ,
Đều phải theo ý ta."
Kẻ ngu ôm khát vọng,
Dục, mạn lớn dần ra.

A~n~naa hi laabhuupanisaa a~n~naa nibbaanagaaminii
Evameta.m abhi~n~naaya bhikkhu buddhassa saavako
Sakkaara.m naabhinandeyya vivekamanubruuhaye. -- 75

Surely the path that leads to worldly gain is one,
and the path that leads to Nibbaana is another;
understanding this,
the bhikkhu, the disciple of the Buddha,
should not rejoice in worldly favours,
but cultivate detachment. -- 75

75. Đường này đến thế gian.

Đường kia đến Niết bàn.
Tỳ kheo, đệ tử Phật,
Phải ý thức rõ ràng.
Đừng đắm say thế lợi.
Hãy tu hạnh ly tham.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 60

Wakeful (a) : Thao thức, không ngủ được.
Weary (a) : Mệt mỏi, rả rời.
Sansara : Luân hồi
Sublime (a) : Cao siêu.
Sublime truth : Chánh pháp, sự thật cao quý.

Verse - Kệ 61

Seeker (n) : Người đi tìm.
Companion (n) : Bạn, bầu bạn.
Equal (a) : Ngang nhau, bằng nhau.
Resolutely (adv) : Cương quyết.
Pursue (v) : Theo đuổi.
Solitary (a) : Cô độc, cô đơn.
Course (n) : Đường lối, đường hướng.
Fellowship (n) : Tình bạn, tình thân hữu.

Verse - Kệ 62

Wealth (n) : Của cải, tài sản.
Thus (adv) : Vì vậy, vì thế.
Verily (adv) : Quả thực, đích thực.

Verse - Kệ 63

Fool (n) : Người ngu, người khờ dại.
Reason (n) : Lý do.

Verse - Kệ 64

Though : Mặc dù, cho dù.
Associate (v) : Liên kết, liên hợp.
Dhamma : Chánh pháp, giáo pháp.
Spoon (n) : Cái muỗng, thìa
Flavour (n) : Hương vị.
Soup (n) : Xúp, canh, cháo.

Verse - Kệ 65

Moment (n) : Chốc lát.
Intelligent (a) : Thông minh, nhanh trí.
Tongue (n) : Cái lưỡi.

Verse - Kệ 66

Wit (n) : Trí khôn, trí thông minh, trí nhanh nhẹn.
Move (v) : Loay hoay, loanh quanh.
Self (n) : Tự ngã, bản ngã, cái ta.
Foe (n) : Kẻ thù.
Whereof (adv) : Về cái gì.
Bitter (a) : Đắng.

Verse - Kệ 67

Afterwards (adv) : Về sau, sau đây.
Repent (v) : Ăn năn, hối hận.
Weeping (a) : Khóc lóc.
Reap (v) : Gặt, thu hoạch.
Tearful (a) : Đắm lệ.

Verse - Kệ 68

Joy (n) : Sự vui mừng, niềm hoan hỷ.
Pleasure (n) : Điều thú vị.

Verse - Kệ 69

Sweet (a) : Ngọt.
Honey (n) : Mật ong.
So long as : Trong khi, bao lâu mà.
Ripen (v) : Chín muồi.
Grief (n) : Nỗi đau khổ.

Verse - Kệ 70

Grass (n) : Cỏ.
Blade (n) : Lá(cỏ, lúa)
Worth (n, a) : Đáng giá, trị giá.

Verse - Kệ 71

Commit : Phạm phải.
Immediately (adv) : Ngay tức khắc.
Bear (v) : Sinh ra, đeo, mang.
Curdle (v) : Đông lại.
At once (adv) : Ngay lập tức.
Smouldering (a) : Âm ỉ, nung nấu.
Ash (n) : Tro.
Cover (v) : Bao phủ.

Verse - Kệ 72

Ruin (n) : Sự suy đồi, sự đổ nát.
Gain (v) : Thu được, đạt tới.
Fame (n) : Danh tiếng, danh vọng.
Destroy (v) : Phá hủy, tiêu diệt.
Bright (a) : Tươi sáng, rực rỡ.
Lot (n) : Số phận, số mệnh, thời vận.
Cleave (v) : Chẻ, bửa.

Verse - Kệ 73

Desire (v) : Thèm muốn, khao khát.
Undue (a) : Quá mức, thái quá.
Reputation (n) : Thanh danh, danh tiếng.

Precedence : Quyền ưu tiên, quyền đi trước.
Monk (n) : Tăng sĩ, sa môn.
Authority (n) : Uy quyền, quyền thế.
Monastery (n) : Tu viện.
Honour (n) : Vinh dự, lòng tôn kính.

Verse - Kệ 74

Layman (n) : Thường dân, người thế tục.
Refer (v) : Liên quan đến.
Aspiration (n) : Nguyện vọng, khát vọng.
Pride (n) : Tính kiêu căng, tính ngạo mạn.
Increase (v) : Tăng thêm.

Verse - Kệ 75

Lead to (v) : Dẫn đến.
Worldly (a) : Về thế gian, thuộc trần tục.
Gain (n) : Lợi ích, lợi lộc.
Quite (adv) : Hoàn toàn, rất nhiều.
Favour (n) : Ân huệ, lợi dưỡng.
Cultivate (v) : Trồng trọt, tu dưỡng.
Seclusion (n) : Sự ẩn dật, hạnh viễn ly.

--- o0o ---

Phẩm VI

PA.N.DITA VAGGA - THE WISE - PHẨM HIỀN TRÍ

Nidhii na.m-va pavattaara.m ya.m passe vajjadassina.m
Niggayhavaadi.m medhaavi.m taadisa.m pa.n.dita.m bhaje
Taadisa.m bhajamaanassa seyyo hoti na paapiyo. -- 76

Should one see a wise man,
who, like a revealer of treasure,
points out faults and reproves;
let one associate with such a wise person;
it will be better, not worse,
for him who associates with such a one. -- 76

76. Nếu gặp bậc hiền trí,
Chỉ trách điều lỗi lầm,
Hãy tha thiết kết thân,
Như người chỉ kho báu,
Kết thân người như vậy,
Không xấu, tốt hơn nhiều.

Ovadeyyanusaaseyya asabbhaa ca nivaaraye
Sata.m hi so piyo hoti asata.m hoti appiyo. -- 77

Let him advise, instruct,
and dissuade one from evil;
truly pleasing is he to the good,
displeasing is he to the bad. -- 77

77. Những ai thường khuyên dạy,
Ngăn chặn tội ác sanh,
Được người hiền tán thành,
Bị kẻ ác ghét bỏ.

Na bhaje paapake mitte na bhaje purisaadhame
Bhajetha mitte kalyaa.ne bhajetha purisuttame. -- 78

Associate not with evil friends,
associate not with mean men;
associate with good friends,
associate with noble men. -- 78

78. Chớ thân bạn xấu ác.
Chớ thân kẻ đê hèn,
Hãy thân bạn hiền lành.
Hãy thân người cao thượng.

Dhammapiiti sukha.m seti vipphasannena cetasaa
Ariyappavedite dhamme sadaa ramati pa.n.dito. -- 79

He who imbibes the Dhamma
abides in happiness with mind pacified;
the wise man ever delights in the Dhamma
revealed by the Ariyas. -- 79

79. Ai thâm nhuần chánh pháp,
Người ấy tâm an bình,
Bậc trí vui chánh pháp,
Do thánh nhơn thuyết minh.

Udaka.m hi nayanti nettikaa usukaaraa namayanti tejana.m
Daaru.m namayanti tacchakaa attaana.m damayanti pa.n.ditaa. -- 80

Irrigators lead the waters;
fletchers bend the shafts;
carpenters bend the wood;
the wise control themselves. -- 80

80. Người đem nước dẫn nước,
Tay làm tên vót tên,
Thợ mộc uốn gỗ bèn,
Bậc trí tự điều phục.

Selo yathaa ekaghano vaatena na samiirati
Eva.m nindaapasa.msaasu na sami~njanti pa.n.ditaa. -- 81

As a solid rock is not shaken by the wind,
even so the wise are not ruffled
by praise or blame. -- 81

81. Như tảng đá kiên cố,
Không gió nào chuyển lay,
Bậc trí cũng thế này,
Khen chê chẳng dao động.

Yathaapi rahado gambhiiro vipasanno anaavilo
Eva.m dhammaani sutvaana vippasiidanti pa.n.ditaa. -- 82

Just as a deep lake is clear and still,
even so, on hearing the teachings,
the wise become exceedingly peaceful. -- 82

82. Như hồ nước sâu thẳm,
Yên lặng và trong xanh,

Bậc trí nghe giáo pháp,
Tâm thanh tịnh an lành.

Sabbattha ve sappurisa cajanti na kaamakaamaa lapayanti santo
Sukhena phu.t.thaa atha vaa dukhena noccaavaca.m pa.n.ditaa dassayanti. --
83

The good give up (attachment for) everything;
the saintly prattle not with sensual craving;
whether affected by happiness or by pain,
the wise show neither elation nor depression. -- 83

83. Hiền giả bỏ tất cả,
Thánh giả xả ái dục,
Khô đau hay hạnh phúc,
Trí giả chẳng mừng lo.

Na attahetu na parassa hetu
Na puttamicche na dhana.m na ra.t.tha.m
Na iccheyya adhammena samiddhimattano
Sa siilavaa pa~n~navaa dhammiko siyaa. -- 84

Neither for the sake of oneself
nor for the sake of another
(does a wise person do any wrong);
he should not desire son, wealth or kingdom
(by doing wrong):
by unjust means he should not seek his own success.
Then (only) such a one is indeed virtuous,
wise and righteous. -- 84

84. Đừng vì mình vì người,
Làm điều gì sai trái,
Đừng mong cầu con cái,
Tài sản hay đất đai,
Bằng hành động lầm sai,
Thành công do bất chánh,
Người ấy thật đức hạnh,
Trí tuệ và chân thành.

Appakaa te manussesu ye janaa paaragaamino
Athaaya.m itaraa pajaa tiiramevaanudhaavati. -- 85

Few are there amongst men
who go Beyond;
the rest of mankind
only run about on the bank. -- 85

85. Ít người giữa nhân loại,
Đến được bờ bên kia,
Bao nhiêu người còn lại,
Quanh bờ bên này kia!

Ye ca kho sammadakkhaate dhamme dhammaanuvattino
Te janaa paaramessanti maccudheyya.m suduttara.m. -- 86

But those who act rightly according to the teaching,
which is well expounded,
those are they who will reach the Beyond - Nibbaana -
(crossing) the realm of passions, so hard to cross. -- 86

86. Ai tu tập đúng pháp,
Được thuyết giảng rõ ràng,
Sẽ đạt đến Niết bàn,
Vượt cõi dục khó vượt.

Ka.nha.m dhamma.m vippahaaya sukka.m bhaavetha pa.n.dito
Okaa anoka.m aagamma viveke yattha duurama.m. -- 87

Coming from home to the homeless,
the wise man should abandon dark
and cultivate the bright. -- 87

87. Người trí bỏ pháp đen,
Tu tập pháp trắng cả,
Từ già nhà, xuất gia,
Vui viễn ly, tịch tịnh.

Tatraabhiratimiccheyya hitvaa kaame aki~ncano
Pariyodapeyya attaana.m cittaklesehi pa.n.dito. -- 88

He should seek great delight in detachment (Nibbaana),
so hard to enjoy.
Giving up sensual pleasures, with no impediments,
the wise man should cleanse himself
of the impurities of the mind. -- 88

88. Từ bỏ mọi dục lạc,
Giải thoát hết chướng phiền,
Người trí nên trước tiên,
Thanh lọc tâm ô nhiễm.

Yesa.m sambodhia'ngesu sammaa citta.m subhaavita.m
Aadaanapa.tinissagge anupaadaaya ye rataa
Khii.naasavaa jutimanto te loke parinibbutaa. -- 89

Whose minds are well perfected
in the Factors of Enlightenment,
who, without clinging,
delight in "the giving up of grasping" (i.e., Nibbaana),
they, the corruption-free, shining ones,
have attained Nibbaana even in this world. -- 89

89. Ai chánh tâm tu tập.
Hành pháp Thất giác chi,
Từ bỏ tâm ái nhiễm,
Vui đoạn tánh chấp trì,
Sẽ thanh tịnh sáng chói,
Đạt Niết bàn đời nay

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 76

Indicate (v) : Chỉ cho biết.
Point out (v) : Chỉ ra.
Reprove (v) : Mắng trách.

Verse - Kệ 77

Advise (v) : Khuyên răn.
Instruct (v) : Dạy bảo, chỉ dẫn.
Dissuade (v) : Can gián
Displease (v) : Làm trái ý, gây bất mãn.

Verse - Kệ 78

Mean (a) : Hèn hạ, bần tiện, hẹp hòi.

Verse - Kệ 79

Imbibe (v) : Hấp thụ, thấm nhuần.
Tranquil (a) : Thanh bình, yên tĩnh.
Reveal (v) : Trình bày, hiển lộ.

Verse - Kệ 80

Irrigator (n) : Người đem nước vào ruộng.
Fashion (v) : Tạo mẫu, khuôn rập theo.
Shaft (n) : Mũi tên.
Carpenter (n) : thợ mộc.
Bend (v) : Uốn cong.
Control oneself (v) : Tự điều phục, tự kiềm chế.

Verse - Kệ 81

Solid (a) : Rắn chắc, chắc đặc.
Shake (v) : Lay lắt, rung chuyển.
Perturb (v) : Gây xáo trộn, làm dao động.
Amidst (prep.) : Ở giữa.
Praise (n) : Sự ca ngợi, sự tán dương.
Blame (n) : Sự khiển trách.

Verse - Kệ 82

Lake (n) : Cái hồ.
Still (a) : Yên tĩnh.
Exceedingly (adv) : Vượt bậc, thái quá.

Verse - Kệ 83

Give up (v) : Từ bỏ.
Attachment (n) : Sự ràng buộc, dính mắc.
Saintly (a) : Thánh thiện.
Prattle (v) : Nói bập bẹ như trẻ con.
Craving (n) : Sự ham muốn, thèm khát.
Elation (n) : Sự hân hoan, mừng rỡ.
Depression (n) : Sự buồn lo.

Verse - Kệ 84

For the sake of : Vì.
Wealth (n) : Của cải, tài sản.
Kingdom (n) : Vương quốc.
Unjust (a) : Bất công, phi lý.
Means (n) : Phương tiện.
Success (n) : Sự thành công.
Virtuous (a) : Có đức hạnh.
Righteous (a) : Ngay thẳng, chính trực.

Verse - Kệ 85

Rest (n) : Phần còn lại.
Mankind (n) : Nhân loại.
Bank : Bờ (sông, ruộng)

Verse - Kệ 86

According to (adv) : Theo, tùy theo.
Expound (v) : Giải thích, thuyết giảng.
Reach (v) : Tới, đến.
Realm (n) : Lãnh vực, địa hạt.

Verse - Kệ 87

States (n) : Trạng thái, các pháp.
Bright (a) : Tươi sáng, rạng rỡ.

Verse - Kệ 88

Impediment (n) : Chướng ngại.
Cleanse oneself of sth. : Tự thanh tẩy, tự gột rửa.
Defilement (n) : Sự ô nhiễm.

Verse - Kệ 89

To be well perfected : Được rèn luyện thuần thục.
Factors of enlightenment : Các yếu tố giác ngộ, thất giác chi.
Cling (v) : Bám víu, nhiễm trước
Delight (n) : Sự vui sướng, sự thích thú.
Grasp (v) : Nắm chắc, chấp chặt.
Corruption (n) : Sự hồi lộ, sự tham nhũng, lậu hoặc.
Attain (v) : Đạt đến, chứng đạt.

--- o0o ---

Phẩm VII

ARAHANTA VAGGA - THE WORTHY - PHẨM A-LA-HÁN

Gataddhino visokassa vip̐pamuttassa sabbadhi
Sabbaganthappahii.nassa pari.laaho na vijjati. -- 90

For him who has completed the journey,
for him who is sorrowless,
for him who from everything is wholly free,
for him who has destroyed all ties,
the fever (of passion) exists not. -- 90

90. Ai đi đường đến đích,
Diệt trừ hết ưu sầu,
Giải thoát mọi ràng buộc,
Tham dục chẳng còn đâu.

Uyyu~njanti satimanto na nikete ramanti te
Ha.msaa-va pallala.m hitvaa okamoka.m jahanti te. -- 91

The mindful exert themselves.
To no abode are they attached.
Like swans that quit their pools,
home after home they abandon (and go). -- 91

91. Ai nỗ lực chánh niệm,
Không lưu luyến nơi nào,
Như ngỗng trời rời ao,
Từ bỏ mọi chỗ trú.

Yesa.m sannicayo natthi ye pari~n~naatabhojanaa
Su~n~nato animitto ca vimokkho yesa-gocaro
Aakaase-va sakuntaana.m gati tesa.m durannayaa. -- 92

They for whom there is no accumulation,
who reflect well over their food,
who have Deliverance, which is Void and Signless,
as their object
- their course like that of birds in the air,
cannot be traced. -- 92

92. Ai từ bỏ tích lũy,
Quán tưởng khi uống ăn,
Không - vô tướng - giải thoát,
Theo hướng đó tu hành,
Như giữa trời chim lượn,
Tìm đâu ra môi manh!

Yassaasavaa parikkhii.naa aahaare ca anissito
Su~n~nato animitto ca vimokkho yassa gocaro
Aakaase-va sakuntaana.m pada.m tassa durannaya.m. -- 93

He whose corruptions are destroyed,
he who is not attached to food,
he who has Deliverance, which is Void and Signless,
as his object

- his path, like that of birds in the air,
cannot be traced. -- 93

93. Ai dứt trừ lậu hoặc,
Ăn uống chẳng tham tranh,
Không - vô tướng - giải thoát,
Theo hướng đó tu hành,
Như giữa trời chim lượn,
Tìm đâu ra môi manh!

Yass-indriyaani samatha.m gataani
Assaa yathaa saarathinaa sudantaa
Pahii.namaanassa anaasavassa
Devaa-pi tassa pihayanti taadino. -- 94

He whose senses are subdued,
like steeds well-trained by a charioteer,
he whose pride is destroyed
and is free from the corruptions,
- such a steadfast one even the gods hold dear. -- 94

94. Ai nhiếp hộ các căn,
Như chiến mã thuần thực,
Mạn trừ, lậu hoặc dứt,
Chư thiên cũng kính phục.

Pa.thavisamo no virujjhati indakhiil-uupamo taadi subbato
Rahado-va apetakaddamo sa.msaraa na bhavanti taadino. -- 95

Like the earth a balanced
and well-disciplined person resents not.
He is comparable to an Indakhiila.
Like a pool unsullied by mud, is he;
to such a balanced one
life's wanderings do not arise. -- 95

95. Như đất không hiềm hận,
Như trụ chân kiên trì,
Như hồ không vẩn đục,
Luân hồi hết chuyển di.

Santa.m tassa mana.m hoti santaa vaacaa ca kamma ca
Sammada~n~naa vimuttassa upasantassa taadino. -- 96

Calm is his mind, calm is his speech, calm is his action,
who, rightly knowing, is wholly freed,
perfectly peaceful, and equipoised. -- 96

96. Người tâm thường an tịnh,
Ngôn hành đều tịnh an,
Chánh trí, chơn giải thoát,
An tịnh thể hoàn toàn.

Assaddho akata~n~nuu ca sandhicchedo ca yo naro
Hataavakaaso vantaaso sa ve uttamaporiso. -- 97

The man who is not credulous,
who understands the Uncreate(Nibbaana),
who has cut off the links,
who has put an end to occasion (of good and evil),
who has all eschewed all desires,
he indeed, is a supreme man. -- 97

97. Không tin tưởng người khác,
Thông đạt lý vô sanh,
Cắt đứt mọi hệ lụy,
Triệt tiêu các mối manh,
Tận diệt mọi tham ái,
Bậc thượng sĩ tu hành.

Gaame vaa yadi vaa ra~n~ne ninne vaa yadi vaa thale
Yatthaarahanto viharanti ta.m bhuumi.m raama.neyyaka.m. -- 98

Whether in village, or in forest,
in vale or on hill,
wherever Arahants dwell,
-delightful, indeed, is that spot. -- 98

98. Làng mạc hay núi rừng,
Thung lũng hay đồi cao,

La hán trú chỗ nào,
Nơi ấy được an lạc.

Rama.niiaani ara~n~naani yattha na ramatii jano
Viitaraagaa ramissanti na te kaamagavesino. -- 99

Delightful are the forests where worldlings delight not;
the passionless will rejoice (therein),
(for) they seek no sensual pleasures. -- 99

99. Phàm phu không ưa thích,
An trú giữa núi rừng,
Bậc ly tham vui mừng,
Vì không tìm dục lạc.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 90

Complete (v) : Hoàn tất.
Journey (n) : Cuộc hành trình.
Sorrowless (a) : Hết ưu sầu.
Tie (n) : Sự ràng buộc.
Fever (n) : Cơn sốt, sự xúc động.

Verse - Kệ 91

Exert oneself (v) : Tự cố gắng, nỗ lực.
Abode (n) : Nơi ở, chỗ lưu trú.
Attach (v) : Dính mắc, ràng buộc.
Swan (n) : Thiên nga, ngỗng trời.

Verse - Kệ 92

Accumulation (n) : Sự tích lũy, nghiệp tích lũy.

Reflect over (v) : Quán tưởng.
Deliverance (n) : Sự giải thoát.
Void (n) : Khoảng không, sự trống rỗng.
Singless (a) : : Không ký hiệu, không biểu hiện, vô tướng.
Course (n) : Chiều hướng, đường hướng.
Trace (v) : Tìm ra dấu vết.

Verse - Kệ 94

Subdue (v) : Hàng phục, nhiếp hộ.
Steed (n) : Chiến mã.
Charioteer (n) : Người đánh xe ngựa, xà ích.
Pride (n) : Sự kiêu mạn, sự ngã mạn.
Steadfast (a) : Kiên định, vững chắc.
Hold dear (v) : Kính phục.

Verse - Kệ 95

Balanced (a) : Thản nhiên, được thăng bằng.
Well-disciplined (a) : Chuyên trì giới luật, có giới hạnh tốt.
Resent (v) : Phẫn uất, oán hận.
To be comparable to (a) : Có thể so sánh với.
Indakhila : Trụ trời Đế Thích.
Unsullied (a) : Không dơ bẩn.
Mud (n) : Bùn.
Wandering (n) : Sự lang thang, luân hồi.
Arise (v) : Phát sinh, hiện khởi.

Verse - Kệ 96

Wholly freed : Được giải thoát hoàn toàn.
Perfectly peaceful : An tịnh hoàn toàn.
Equipoised (a) : Được thăng bằng, định tĩnh.

Verse - Kệ 97

Credulous (a) : Dễ tin, nhẹ dạ.
The Uncreate (n) : Vô sanh, vô tác.
Cut off : Cắt đứt.
Link (n) : Mối liên lạc, chỗ liên kết.

Put an end to : Kết thúc, thủ tiêu.
Occasion (n) : Cơ hội, cơ duyên.
Vomit (v) : Nôn ra, mửa ra.

Verse - Kệ 98

Vale (n) : Thung lũng.
Dwell (v) : Trú ngụ, ở tại.
Spot (n) : Chỗ, nơi.
Arahant : A La Hán.

Verse - Kệ 99

Worldling (n) : Người trần tục, phàm phu.
Passionless (a) : Vô dục, ly tham.
Seek (v) : Tìm kiếm.

--- oOo ---

Phẩm VIII

SAHASSA VAGGA - THOUSANDS - PHẨM MUÔN NGÀN

Sahassamapi ce vaacaa anattapadasa.mhitaa
Eka.m atthapada.m seyyo ya.m sutvaa upasammati. -- 100

Better than a thousand utterances,
comprising useless words,
is one single beneficial word,
by hearing which one is pacified. -- 100

100. Chỉ một lời lợi ích,
Nghe xong tâm bình an,
Hơn tụng cả muôn ngàn,
Lời lời đều vô dụng.

Sahassamapi ce gaathaa anattapadasa.mhitaa
Eka.m gaathaapada.m seyyo ya.m sutvaa upasammati. -- 101

Better than a thousand verses,

comprising useless words,
is one beneficial single line,
by hearing which one is pacified. -- 101

101. Chỉ một câu hữu ích,
Nghe xong tâm bình an,
Hơn tụng cả muôn ngàn,
Những lời kệ vô dụng.

Yo ce gaathaasata.m bhaase anathapadasa.mhita.m
Eka.m dhammapada.m seyyo ya.m sutvaa upasammati. -- 102

Should one recite a hundred verses,
comprising useless words,
better is one single word of the Dhamma,
by hearing which one is pacified. -- 102

102. Chỉ một lời chánh pháp,
Nghe xong tâm bình an,
Hơn tụng cả muôn ngàn,
Những lời kệ vô dụng.

Yo sahassa.m sahasena sa'ngaame maanuse jine
Eka~nca jeyya attaana.m sa ve sa'ngaamaj-uttamo. -- 103

Though one should conquer a men in battlefield,
yet he, indeed, is the noblest victor
who has conquered himself. -- 103

103. Dầu tại bãi chiến trường,
Thắng ngàn ngàn quân địch,
Không bằng tự thắng mình,
Chiến công ấy -kỳ tích!

Attaa have jita.m seyyo yaa caaya.m itaraa pajaa
Attadantassa posassa nicca.m sa~n~natacaarino. -- 104

Self-conquest is, indeed, far greater
than the conquest of all other folk. -- 104

104. Tự thắng mình vẻ vang,
Hơn chinh phục kẻ khác,
Người điều phục được mình,
Thường tự chế an lạc.

Neva devo na gandhabbo na maaro saha brahmunaa
Jita.m apajita.m kayiraa tatharuupassa jantuno. -- 105

Neither a god nor a Ghandabba,
nor Maara together with Brahmaa,
can win back the victory of such a person
who is self-subdued
and ever lives in restraint. -- 105

105. Thiên thần, càn thác bà,
Ma vương, hay Phạm thiên,
Không thể chinh phục nổi,
Người điều phục tự nhiên.

Maase maase sahasena yo yajetha sata.m sama.m
Eka~nca bhaavitattaana.m muhuttamapi puujaye
Saa yeva puujanaa seyyo ya~nce vassasata.m huta.m. -- 106

Though month after month with a thousand,
one should make an offering for a hundred years,
yet, if, only for a moment,
one should honour (a Saint) who has perfected himself
- that honour is, indeed,
better than a century of sacrifice. -- 106

106. Tháng tháng cúng ngàn vàng,
Tế tự cả trăm năm,
Không bằng trong giây lát,
Kính lễ bậc thánh tăng,
Kính lễ vậy hơn rằng,
Tế tự hàng thế kỷ.

Yo ca vassasata.m jantu aggi.m paricare vane
Eka~nca bhaavitattaana.m muhuttamapi puujaye
Saa yeva puujanaa seyyo ya~nce vassasata.m huta.m. -- 107

Though, for a century
a man should tend the (sacred) fire in the forest,
yet, if, only for a moment,
he should honour (a Saint) who has perfected himself
- that honour is, indeed, better than a century of fire-sacrifice. -- 107

107. Dầu trăm năm thành kính,
Thờ lửa tại rừng xanh,
Không bằng trong giây lát,
Kính lễ bậc thánh tăng,
Kính lễ vậy hơn rừng,
Bái lửa hằng thế kỷ.

Ya.m ki~nci yi.t.tha.m va huta.m va loke
Sa.mvacchara.m yajetha pu~n~napekkho
Sabbam-pi ta.m na catubhaagameti
Abhivaadanaa ujjugatesu seyyo. -- 108

In this world whatever gift or alms a person seeking merit
should offer for a year,
all that is not worth a single quarter
of the reverence towards the Upright which is excellent. -- 108

108. Cầu phước suốt cả năm,
Cúng dường hoặc bố thí,
Không bằng một phần tư,
Kính lễ bậc chánh trí.

Abhivaadanasiilissa nicca.m vaddhaapacaayino
Cattaaro dhammaa va.d.dhanti aayu va.n.no sukha.m bala.m. -- 109

For one who is in the habit of constantly honouring
and respecting the elders,
four blessings increase
- age, beauty, bliss, and strength. -- 109

109. Thường tôn trọng kính lễ,
Bậc trưởng lão cao minh,
Bốn phước lành tăng trưởng,

Thọ-vui-khỏe-đẹp xinh.

Yo ca vassasata.m jiive dussiilo asamaahito
Ekaaha.m jiivita.m seyyo siilavantassa jhaayino. -- 110

Though one should live a hundred years,
immoral and uncontrolled,
yet better, indeed, is a single day's life
of one who is moral and meditative. -- 110

110. Dù sống đến trăm năm,
Phá giới, không an tịnh,
Chẳng bằng sống một ngày,
Trì giới, tu thiền định.

Yo ca vassasata.m jiive duppa~n~no asamaahito
Ekaaha.m jiivita.m seyyo pa~n~navantassa jhaayino. -- 111

Though one should live a hundred years
without wisdom and control,
yet better, indeed, is a single day's life
of one who is wise and meditative. -- 111

111. Dù sống đến trăm năm,
Không trí tuệ, an tịnh,
Chẳng bằng sống một ngày,
Có trí tuệ, thiền định.

Yo ce vassasata.m jiive kusiito hiinaviiriyo
Ekaaha.m jiivita.m seyyo viriyamaarabhato da.lha.m. -- 112

Though one should live a hundred years
idle and inactive,
yet better, indeed, is a single day's life
of one who makes an intense effort. -- 112

112. Dù sống đến trăm năm,
Lười biếng không tinh tấn,
Chẳng bằng sống một ngày,
Nỗ lực tu tinh tấn.

Yo ce vassasata.m jiive apassa.m udayavyaya.m
Ekaaha.m jiivita.m seyyo passato udayavyaya.m. -- 113

Though one should live a hundred years
without comprehending
how all things rise and pass away,
yet better, indeed, is a single day's life
of one who comprehends
how all things rise and pass away. -- 113

113. Dù sống đến trăm năm,
Không thấy pháp sanh diệt,
Chẳng bằng sống một ngày,
Thấy được pháp sanh diệt.

Yo ce vassasata.m jiive apassa.m amata.m pada.m
Ekaaha.m jiivita.m seyyo passato amata.m pada.m. -- 114

Though one should live a hundred years
without seeing the Deathless State,
yet better, indeed, is a single day's life
of one who sees the Deathless State. -- 114

114. Dù sống đến trăm năm,
Không thấy pháp bất diệt,
Chẳng bằng sống một ngày,
Thấy được pháp bất diệt.

Yo ce vassasata.m jiive apassa.m dhammamuttama.m
Ekaaha.m jiivita.m seyyo passato dhammamuttama.m. -- 115

Though one should live a hundred years
not seeing the Truth Sublime,
yet better, indeed, is a single day's life
of one who sees the Truth Sublime. -- 115

115. Dù sống đến trăm năm,
Không thấy pháp tối thượng,
Chẳng bằng sống một ngày,

Thấy được pháp tối thượng.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 100

Utterance : Lời nói, lời phát biểu.
Beneficial (a) : Có ích, có lợi.
To be pacified : Được bình an.

Verse - Kệ 101

Verse - Kệ (n) : Câu thơ, câu kệ.
Line (n) : Dòng , hàng.

Verse - Kệ 102

Recite (v) : Ngâm (thơ), tụng (kinh).

Verse - Kệ 103

Conquer (v) : Chinh phục, chế ngự.
Battlefield (n) : Chiến trường.
Yet (conj.) : Tuy nhiên.
Victor (n) : Người chiến thắng.

Verse - Kệ 104

Sef-conquest (n) : Tự hàng phục, tự chinh phục.
Folk (n) : Người ta, quần chúng.

Verse - Kệ 105

God : Thiên thần.
Gandhabba : Càn thất bà.

Brahma : Phạm thiên.
Self-subdued : Tự điều phục.

Verse - Kệ 106

Offering (n) : Lễ vật, đồ cúng.
Honour (v) : Kính lễ.
Sacrifice (n) : Sự dâng cúng.

Verse - Kệ 107

Tend (v) : Trông nom, chăm sóc.
Sacred (a) : Thần thánh, thiêng liêng.

Verse - Kệ 108

Gift (n) : Tặng phẩm.
Alms (n) : Cửa bố thí.
Merit (n) : Công đức, công quả, công trạng.
The Upright (n) : Bậc chánh trực, chánh trí.
Reverence (n) : Sự tôn kính.

Verse - Kệ 109

The elder (n) : Bậc trưởng lão.
Blessing (n) : Phúc đức, sự may mắn.

Verse - Kệ 110

Immoral (a) : Trái đạo đức, trái luân lý, phá giới.
Uncontrolled (a) : Không kiềm chế được, không thanh tịnh.

Verse - Kệ 112

Idle (a) : Lười biếng.
Inactive (a) : Không tích cực, không tinh tấn.
Intense (a) : Nồng nhiệt, sôi nổi.

Verse - Kệ 113

Comprehend (v) : Hiểu, lĩnh hội.
Pass away (v) : Chết, mất đi.

Verse - Kệ 114

Deathless state : Pháp bất diệt.

Verse - Kệ 115

Truth sublime : Pháp tối thượng.

--- o0o ---

Phẩm IX

PAAPA VAGGA - EVIL - PHÃM ÁC HẠNH

Abhitvaretha kalyaa.ne paapaa citta.m nivaaraye
Dandha.m hi karoto pu~n~na.m paapasmi.m ramatii mano. -- 116

Make haste in doing good;
check your mind from evil;
for the mind of him
who is slow in doing meritorious actions
delights in evil. -- 116

116. Hãy gấp rút làm lành,
Đừng để tâm ác sanh,
Ai chậm làm việc thiện,
Ác nghiệp sẽ lộng hành.

Paapa.m ce puriso kayiraa na ta.m kayiraa punappuna.m
Na tamhi chanda.m kayiraatha dukkho paapassa uccayo. -- 117

Should a person commit evil,
he should not do it again and again;
he should not find pleasure therein:
painful is the accumulation of evil. -- 117

117. Đã phạm phải điều ác,

Chớ tiếp tục phạm hoài,
Đừng ham làm việc ác,
Tích ác, khổ đặng dai.

Pu~n~na.m ce puriso kayiraa kayiraath-eta.m punappuna.m
Tamhi chanda.m kayiraatha sukho pu~n~nassa uccayo. -- 118

Should a person perform a meritorious action,
he should do it again and again;
he should find pleasure therein:
blissful is the accumulation of merit. -- 118

118. Đã làm được việc thiện,
Nên tiếp tục làm thêm,
Hãy vui làm việc thiện,
Tích thiện, sống êm đềm.

Paapo-pi passati bhadra.m yaava paapa.m na paccati
Yadaa ca paccati paapa.m atha paapo paapaani passati -- 119

Even an evil-doer sees good
as long as evil ripens not;
but when it bears fruit,
then he sees the evil results. -- 119

119. Kẻ ác lại gặp may,
Khi ác chưa thật chín,
Một khi trái ác chín,
Kẻ ác gặp ác ngay.

Bhadro-pi passati paapa.m yaava bhadra.m na paccati
Yadaa ca paccati bhadra.m atha bhadro bhadraani passati. -- 120

Even a good person sees evil
so long as good ripens not;
but when it bears fruit,
then the good one sees the good results. -- 120

120. Người thiện lại gặp ác,
Khi thiện chưa chín muồi,

Khi trái thiện chín muồi,
Người thiện lại gặp phúc.

Maavama~n~netha paapassa na ma.m ta.m aagamissati
Udabindunipaatenā udakumbho-pi puurati
Puurati baalo paapassa thokathokam-pi aacina.m. -- 121

Do not disregard evil,
saying, "It will not come nigh unto me";
by the falling of drops even a water-jar is filled;
likewise the fool, gathering little by little,
fills himself with evil. -- 121

121. Chớ khinh thường điều ác,
Cho rằng "chưa đến ta".
Như nước nhỏ từng giọt,
Từ từ bình tràn ra,
Kẻ ngu đầy tội ác,
Do chất chứa dần dà.

Maavama~n~netha pu~n~nassa na ma.m ta.m aagamissati
Udabindunipaatenā udakumbho-pi puurati
Puurati dhiiro pu~n~nassa thokathokam-pi aacina.m. -- 122

Do not disregard merit,
saying "It will not come nigh unto me";
by the falling of drops even a water-jar is filled;
likewise the wise man, gathering little by little,
fills himself with good. -- 122

122. Đừng khinh thường việc thiện,
Cho rằng: "Chưa đến ta."
Như nước nhỏ từng giọt,
Từ từ bình tràn ra,
Người trí được toàn thiện,
Do tích lũy dần dà.

Vaa.nijo-va bhaya.m magga.m appasattho mahaddhano
Visa.m jiiivitukaamo-va paapaani parivajjaye. -- 123

Just as a merchant,
with a small escort and great wealth,
avoids a perilous route,
just as one desiring to live avoids poison,
even so should one shun evil things. -- 123

123. Như thương gia nhiều của,
Ít bạn, tránh đường nguy,
Muốn tránh chất độc hại,
Ác nghiệp phải tránh đi.

Paa.nimhi ce va.no naassa hareyya paa.ninaa visa.m
Naabba.na.m visamanveti natthi paapa.m akubbato. -- 124

If no wound there be in one's hand,
one may carry poison in it.
Poison does not affect one who has no wound.
There is no ill for him who does no wrong. -- 124

124. Bàn tay không thương tích,
Cầm thuốc độc không sao,
Người không làm việc ác,
Không bị ác nhiễm vào.

Yo appadu.t.thassa narassa dussati
Suddhassa posassa ana'nga.nassa
Tameva baala.m pacceti paapa.m
Sukhumo rajo pa.tivaata.m-va khitto. -- 125

Whoever harms a harmless person,
one pure and guiltless,
upon that very fool the evil recoils
like fine dust thrown against the wind. -- 125

125. Hại người không ác tâm,
Thanh tịnh và vô tội,
Tội ác dội kẻ ngu,
Như ngược gió tung bụi.

Gabbhameke-papajjanti niraya.m paapakammino

Sagga.m sugatino yanti parinibbanti anaasavaa. -- 126

Some are born in a womb;
evil-doers (are born) in woeful states;
the well-conducted go to blissful states;
the Undefined Ones pass away into Nibbaana. -- 126

126. Một số sanh bào thai,
Kẻ ác đọa ngục hình,
Người hiền lên thiên giới,
La hán chứng vô sinh.

Na antalikkhe na samuddamajjhe
Na pabbataana.m vivara.m pavissa
Na vijjatii so jagatippadeso
Yattha.t.thito mucceyya paapakammaa. -- 127

Not in the sky, nor in mid-ocean,
nor in a mountain cave,
is found that place on earth
where abiding one may escape
from (the consequences) of one's evil deed. -- 127

127. Không trời cao biển rộng,
Không hang động núi rừng,
Đã tạo nghiệp ác độc,
Trên đời hết chỗ dung.

Na antalikkhe na samuddamajjhe
Na pabbataana.m vivara.m pavissa
Na vijjati so jagatippadeso
Yattha.t.thita.m nappasahetha maccu. -- 128

Not in the sky, nor in mid-ocean,
nor in a mountain cave,
is found that place on earth
where abiding one will not be overcome by death. -- 128

128. Không trời cao biển rộng,
Không hang động núi rừng,

Đã tạo nghiệp ác độc,
Tử thân quyết không dung.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 116

Haste (n) : Sự vội vã, gấp rút.
Merit (n) : Công đức, công quả.

Verse - Kệ 117

Commit (v) : Phạm phải.
Accumulation (n) : Sự tích lũy.

Verse - Kệ 119

As long as : Bao lâu mà, với điều kiện là.
Ripen (v) : Chín muồi.
Bear (v) : Sinh sản.

Verse - Kệ 121

Disregard (v) : Bất chấp, coi thường.
Jar (n) : Bình, lọ, vại.
Likewise (conj.) : Cũng vậy.

Verse - Kệ 123

Merchant (n) : Thương gia.
Escort (n) : Người bảo trợ, hộ tống.
Perilous (a) : Nguy hiểm, hiểm nghèo.
Shun (v) : Tránh xa.

Verse - Kệ 124

Affect (v) : Ảnh hưởng đến.
Wound (n) : Thương tích.
Ill (n) : Điều xấu, việc ác.
Whoso, whoever : Bất cứ ai.

Verse - Kệ 125

Guiltless (a) : Vô tội.
Recoil (v) : Dội lại.
Dust (n) : Bụi.

Verse - Kệ 126

Womb (n) : Dạ con, thai bào.
The wicked (n) : Kẻ ác.
The pious (n) : Người hiếu hạnh.

Verses - Kệ 127-128

Cave (n) : Hang động.
Abide (v) : Trú ngụ.
Consequence (n) : Hậu quả.

--- o0o ---

Phẩm X

DA.N.DA VAGGA - THE ROD OR PUNISHMENT - PHẨM HÌNH PHẠT

Sabbe tasanti da.n.dassa sabbe bhaayanti maccuno
Attaana.m upama.m katvaa na haneyya na ghaataye. -- 129

All tremble at the rod. All fear death.
Comparing others with oneself,
one should neither strike nor cause to strike. -- 129

129. Hình phạt, ai cũng kinh,
Mất mạng, ai cũng khiếp.

Lấy ta suy ra người,
Chớ giết, chớ bảo giết.

Sabbe tasanti da.n.dassa sabbesa.m jiivita.m piya.m
Attaana.m upama.m katvaa na haneyya na ghaataye. -- 130

All tremble at the rod. Life is dear to all.
Comparing others with oneself,
one should neither strike nor cause to strike. -- 130

130. Hình phạt ai cũng kinh,
Sinh mệnh, ai cũng tiếc,
Lấy ta suy ra người,
Chớ giết, chớ bảo giết

Sukhakaamaani bhuutaani yo da.n.dena vihi.msati
Attano sukhamesaano pecca so na labhate sukha.m. -- 131

Whoever, seeking his own happiness,
harms with the rod other pleasure-loving beings,
experiences no happiness hereafter. -- 131

131. Ai mưu cầu hạnh phúc,
Bằng cách hại chúng sanh,
Các loài thích an lành,
Đời sau chẳng hạnh phúc.

Sukhakaamaani bhuutaani yo da.n.dena na hi.msati
Attano sukhamesaano pecca so labhate sukha.m. -- 132

Whoever, seeking his own happiness,
harms not with rod other pleasure-loving beings,
experiences happiness hereafter. -- 132

132. Ai mưu cầu hạnh phúc,
Bằng cách không sát sanh,
Các loài thích an lành,
Đời sau được hạnh phúc.

Maa-voca pharusa.m ka~nci vutta pa.tivadeyyu ta.m

Dukkhaa hi saarambhakathaa pa.tida.n.daa phuseyyu ta.m. -- 133

Speak not harshly to anyone.
Those thus addressed will retort.
Painful, indeed, is vindictive speech.
Blows in exchange may bruise you. -- 133

133. Chớ buông lời cay nghiệt,
Nhiếc người, người nhiec ta,
Khổ thay lời hiểm hận,
Xung đột mãi lại qua.

Sa ce neresi attaana.m ka.mso upahato yathaa
Esa patto-si nibbaa.na.m saarambho te na vijjati. -- 134

If, like a cracked gong, you silence yourself,
you have already attained Nibbaana:
no vindictiveness will be found in you. -- 134

134. Nếu tự mình im lặng,
Như chuông nứt nhiều đàng,
Người ấy chứng Niết bàn,
Hận thù không còn nữa.

Yathaa da.n.dena gopaalo gaavo paaceti gocara.m
Eva.m jaraa ca maccu ca aayu.m paacenti paa.nina.m. -- 135

As with a staff the herdsman drives his kine to pasture,
even so do old age and death
drive out the lives of beings. -- 135

125. Như gậy người chăn bò,
Lùa bò ra đồng cỏ,
Già chết cũng thế đó,
Xua người đến diệt vong.

Atha paapaani kammaani kara.m baalo na bujjhati
Sehi kammehi dummedho aggida.d.dho-va tappati. -- 136

So, when a fool does wrong deeds,

he does not realize (their evil nature);
by his own deeds the stupid man is tormented,
like one burnt by fire. -- 136

136. Kẻ ngu gây ác nghiệp,
Không biết việc mình làm,
Tự chuốc khổ thử than,
Như bị lửa thiêu đốt.

Yo da.n.dena ada.n.desu appadu.t.thesu dussati
Dasannama~n~natara.m .thaana.m khippameva nigacchati. -- 137

He who with the rod harms the rodless and harmless,
soon will come to one of these states:- -- 137

137. Dùng hung khí trừng phạt,
Người hiền thiện từ tâm,
Sẽ bị nghiệp hành thân,
Một trong mười oan nghiệt.

Vedana.m pharusa.m jaani.m sariirassa ca bhedana.m
Garuka.m vaa-pi aabaadha.m cittakkhepa.m va paapu.ne. -- 138

He will be subject to acute disaster, bodily injury,
or even grievous sickness, or loss of mind. -- 138

138. Hoặc khổ đau khốc liệt,
Hoặc tai biến tổn thân,
Hoặc bệnh ác vô ngần,
Hoặc tán tâm loạn ý.

Raajato vaa upassagga.m abbhakkhaana.m va daaru.na.m
Parikkhaya.m va ~naatiina.m bhogaana.m va pabha'ngura.m -- 139

Or oppression by the king, or heavy accusation,
or loss of relatives,
or destruction of wealth. -- 139

139. Hoặc bị vua bức bách,
Hoặc bị tội vu oan,

Hoặc quỵn thuộc ly tan,
Hoặc gia tài đổ nát.

Atha vaa-ssa agaaraani aggi .dahati paavako
Kaayassa bhedaa duppa~n~no niraya.m so upapajjati. -- 140

Or ravaging fire that will burn his house.
Upon the dissolution of the body
such unwise man will be born in hell. -- 140

140. Hoặc nhà cửa cháy mạt,
Hoặc mất mạng, tán thân,
Kịp đến khi mãn phần,
Chắc chắn đọa địa ngục.

Na naggacariyaa na ja.taa na pa'nkaa
Naanaasikaa tha.n.dilasaayikaa vaa
Raajo ca jalla.m ukku.tikappadhaana.m
Sodhenti macca.m aviti.n.naka'nkha.m. -- 141

Not wandering naked, nor matted locks,
nor filth, nor fasting, nor lying on the ground,
nor dust, nor ashes,
nor striving squatting on the heels,
can purify a mortal
who has not overcome doubts. -- 141

141. Chẳng phải sống lỏa thể,
Bện tóc, mình trét bùn,
Tuyệt thực, nằm trên đất,
Bôi tro, ngồi xồm chân,
Là sạch được thân tâm,
Nêu chưa dứt nghi hoặc.

Ala'nkato ce-pi sama.m careyya
Santo danto niyato brahmacaarii
Sabbesu bhuutesu nidhaaya da.n.da.m
So braahma.no so sama.no sa bhikkhu. -- 142

Though gaily decked, if he should live in peace,

(with passions) subdued, (and senses) controlled,
certain (of the four Paths of Saint-hood), perfectly pure,
laying aside the rod (in his relations)
towards all living beings,
a Braahmana indeed is he, an ascetic is he,
a bhikkhu is he. -- 142

142. Dù trang sức lộng lẫy,
Nhưng nhiếp phục an bình,
Tự chế, tu phạm hạnh,
Không sát hại sanh linh,
Đó là Bà-la-môn,
Tỳ kheo hay khát sĩ.

Hiriinisedho puriso koci lokasmi.m vijjati
Yo ninda.m apabodhati asso bhadro kasaamiva. -- 143

(Rarely) is found in this world anyone who,
restrained by modesty, avoids reproach,
as a thorough-bred horse (avoids) the whip. -- 143

143. Hiêm thấy ai ở đời,
Biết tự chế khiêm tốn,
Tránh mọi lời thương tổn,
Như ngựa hiền tránh roi.

Asso yathaa bhadro kasaanivi.t.tho
Aataapino sa.mveginô bhavaatha
Saddhaaya siilena ca viiriyena ca
Samaadhinaa dhammavinicchayena ca
Sampannavijjaacara.naa patissataa
Pahassatha dukkhamida.m anappaka.m. -- 144

Like a thorough-bred horse touched by the whip,
even so be strenuous and zealous.
By confidence, by virtue, by effort,
by concentration, by investigation of the Truth,
by being endowed with knowledge and conduct,
and by being mindful,
get rid of this great suffering. -- 144

144. Như ngựa hiền phải roi,
Hãy nhiệt tâm hăng hái,
Giới đức, tín, tinh cần,
Trạch pháp, tu thiền định,
Minh hạnh, tâm chánh tịnh,
Diệt thống khổ ưu phiền.

Udaka.m hi nayanti nettikaa usukaaraa namayanti tejana.m
Daaru.m namayanti tacchakaa attaana.m damayanti subbataa. -- 145

Irrigators lead the waters.
Fletchers bend the shafts.
Carpenters bend the wood.
The virtuous control themselves. -- 145

145. Người đem nước dẫn nước,
Tay làm tên vót tên,
Thợ mộc uống gỗ bèn.
Bậc trí tự điều phục.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 129

Tremble (v) : Run sợ.
Rod (n) : Cái roi, sự trừng phạt.
Compare (v) : So sánh, đối chiếu.

Verse - Kệ 132

Molest (v) : Quấy nhiễu.

Verse - Kệ 133

Harshly (adv) : Ác nghiệt, tàn nhẫn.
Address (v) : Nói năng, diễn thuyết.
Retort (v) : Trả miếng, trả đũa.
Vindictive (a) : Thù oán, thù hận.
Blow (n) : Cú đấm.
Exchange (n) : Sự trao đổi.

Verse - Kệ 134

Cracked (a) : Rạn nứt.
Gong (n) : Cái công, cái chiêng, chuông đĩa.

Verse - Kệ 135

Staff (n) : Cây gậy, cây ba tông.
Cowherd (n) : Người chăn bò.
Cattle (n) : Trâu bò.
Pasture (n) : Đồng cỏ.
Comple (v) : Cường bức, ép buộc.

Verse - Kệ 136

To be tormented : Bị dày vò, ray rứt.

Verse - Kệ 137

Inflict (v) : Giáng (một đòn)
Punishment (n) : Sự trừng phạt.
Deserve (v) : Xứng đáng.
Offend (v) : Xúc phạm.

Verse - Kệ 138

To be subject to : Dễ bị.
Accute (a) : Gay gắt, kịch liệt.
Disaster (n) : Tai họa, thảm họa.
Injury (n) : Sự tổn hại.
Grievous (a) : Trầm trọng.

Verse - Kệ 139

Oppression (n) : Sự áp bức.
Accusation (n) : Sự buộc tội, kết tội.
Loss (n) : Sự tổn thất, mất mát.
Relative (n) : Bà con thân thuộc.
Destruction : Sự hủy hoại, tiêu diệt.
Weath (n) : Cửa cải.

Verse - Kệ 140

Ravage (v) : Tàn phá.
Dissolution (n) : Sự tan rã.

Verse - Kệ 141

Wander (v) : Đi lang thang.
Naked (a) : Lỗa lồ, khỏa thân.
Mat (v) : Bện, tết (tóc)
Lock (n) : Mái tóc, mớ tóc.
Filth (n) : Dơ dáy, bẩn thỉu
Fast (v) : Ăn kiêng, nhịn đói.
Dust (n) : Đất bùn, bụi.
Ash (n) : Tro, tàn.
Strive (v) : Cố gắng, phấn đấu.
Squat (v) : Ngồi xổm.
Heel (n) : Gót chân.
Mortal (n) : Con người

Verse - Kệ 142

Gaily (adv) : Hoan hỷ, vui vẻ
Deck (v) : Trang hoàng.
Brahmana : Bà La Môn, Phạm chí.
Ascetic (n) : Người tu khổ hạnh
Cudgel (n) : Dùi cui.

Verse - Kệ 143

Restrain (v) : Kềm chế.
Modesty (n) : Tính khiêm tốn.

Avoid (v) : Tránh xa.
Reproach (n) : Sự trách mắng, điều sỉ nhục.
Thorough-bred (a) : Thuần thực.
Whip (n) : Roi, roi da.

Verse - Kệ 144

Strenuous (a) : Tích cực, hăng hái.
Zealous (a) : Nhiệt tình, nhiệt huyết.
Confidence (n) : Sự tín cẩn, sự tin cậy.
Virtue (n) : Đức hạnh.
Effort (n) : Sự cố gắng, tinh cần.
Concentration (n) : Sự tập trung tư tưởng, thiền định.
Investigation (n) : Sự điều tra, thẩm sát.
Investigation of the Truth : Trạch pháp.
To be endowed with : Vốn có, thiên phú.
Conduct (n) : Phẩm hạnh, hạnh kiểm.
To get rid of : Loại bỏ, trừ khử.

Verse - Kệ 145

Irrigator (n) : Người đem nước vào ruộng.
Fletcher (n) : Người vót tên.
Bend (v) : Uốn cong.
Shaft (n) : Mũi tên.
Carpenter (n) : thợ mộc.
The virtuous (n) : Bậc đức độ, hiền trí.

--- o0o ---

Phẩm XI

JARAA VAGGA - OLD AGE - PHẨM GIÀ YẾU

Ko nu haaso kimaanando nicca.m pajjalite sati
Andhakaarena onaddhaa padiipa.m na gavessatha. -- 146

What is laughter, what is joy,
when the world is ever burning?
Shrouded by darkness,
would you not seek the light? -- 146

146. Hân hoan vui thú gì,
Khi trần gian hực lửa?
Tối tăm mãi vây bủa,
Sao không tìm ánh dương?

Passa cittakata.m bimba.m arukaaya.m samussita.m
Aatura.m bahusa'nkappa.m yassa natthi dhuva.m .thiti. -- 147

Behold this beautiful body, a mass of sores,
a heaped-up (lump), diseased, much thought of,
in which nothing lasts, nothing persists. -- 147

147. Nhìn hình hài xinh đẹp,
Một khối nặng khổ đau,
Bệnh tật, nhiều lo nghĩ,
Có gì vĩnh cửu đâu!

Pariji.n.namida.m ruupa.m rogani.d.dha.m pabha'ngura.m
Bhijjati puutisandeho mara.nanta.m hi jiivita.m. -- 148

Thoroughly worn out is this body,
a nest of diseases, perishable.
This putrid mass breaks up.
Truly, life ends in death. -- 148

148. Thân xác này kiệt quệ,
Ổ tật bệnh hoại hư,
Khối nhiễm ô tan rã,
Chết kết thúc mạng người!

Yaani'maani apatthaani alaapuuneva saarade
Kaapotakaani a.t.thiini taani disvaana kaa rati. -- 149

Like gourds cast away in autumn
are these dove-hued bones.
What pleasure is there
in looking at them? -- 149

149. Những que xương trắng đục,

Như trái bầu mùa thu,
Bị vát nằm lăn lóc,
Vui sướng gì ngắm ư!

A.t.thiina.m nagara.m kata.m ma.msalohitalepana.m
Yattha jaraa ca maccu ca maano makkho ca ohito. -- 150

Of bones is (this) city made,
plastered with flesh and blood.
Herein are stored decay, death,
conceit, and detraction. -- 150

150. Thành này xây bằng xương,
Trét tô bằng thịt máu,
Già chết và kiêu mạn,
Hủy báng chứa nơi đây.

Jiiranti ve raajarathaa sucittaa
Atho sariirampi jara.m upeti.
Sata~nca dhammo na jara.m upeti
Santo have sabbhi pavedayanti. -- 151

Even ornamented royal chariots wear out.
So too the body reaches old age.
But the Dhamm of the Good grows not old.
Thus do the Good reveal it among the Good. -- 151

151. Xe vua đẹp sẽ cũ,
Thân xác này sẽ già,
Pháp thiện nhọn bất lão,
Do thiện nhọn truyền ra.

Appassutaaya.m puriso balivaddo-va jiirati
Ma.msaani tassa va.d.dhanti pa~n~naa tassa na va.d.dhati. -- 152

The man of little learning grows old like the ox.
His muscles grow; his wisdom grows not. -- 152

152. Người ít nghe kém học,
Phát triển như trâu bò,

Thịt xương ngày một to,
Trí tuệ chẳng tăng trưởng.

Anekajaati sa.msaara.m sandhaavissa.m anibbisa.m
Gahakaaraka.m gavesanto dukkhaa jaati punappuna.m. -- 153

Through many a birth I wandered in Sa'msaara,
seeking, but not finding, the builder of the house.
Sorrowful is it to be born again and again. -- 153

153. Lang thang bao kiếp sống,
Ta tìm kẻ xây nhà,
Tìm mãi vẫn không ra,
Nên luân hồi đau khổ.

Gahakaaraka di.t.tho-si puna geha.m na kaahasi
Sabbaa te phaasukaa bhaggaa gahakauu.ta.m visa'nkhita.m
Visa'nkhaaragata.m citta.m ta.nhaana.m khayamajjhagaa. -- 154

O house-builder! Thou art seen.
Thou shalt build no house again.
All thy rafters are broken.
Thy ridge-pole is shattered.
My mind has attained the Unconditioned.
Achieved is the end of craving. -- 154

154. Hỡi kẻ làm nhà kia! (1)
Ta thấy mặt ngươi rồi,
Rui mè (2) đòn dông (3) gãy,
Ngươi hết làm nhà thôi,
Tâm ta chừ tịch tịnh,
Tham ái dứt bật rồi.
(1) Ái dục ; (2) Phiền não;
(3) Vô minh

Acaritvaa brahmacariya.m aladdhaa yobbane dhana.m
Ji.n.nako~ncaa-va jhaayanti khii.namacche-va pallale. -- 155

They who have not led the Holy Life,
who in youth have not acquired wealth,

pine away like old herons
at a pond without fish. -- 155

155. Lúc trẻ không phạm hạnh,
Tiền của chẳng góp gom,
Như cò già ủ rũ,
Bên hồ không cá tôm!

Acaritvaa brahmacariya.m aladdhaa yobbane dhana.m
Senti caapaa-tikhittaa-va puraa.naani anutthuna.m. -- 156

They who have not led the Holy Life;
who in youth have not acquired wealth,
lie like worn-out bows,
sighing after the past. -- 156

156. Lúc trẻ không phạm hạnh,
Tiền của chẳng góp gom,
Như cánh cung mòn gãy,
Than dĩ vãng chẳng còn!

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 146

Laughter (n) : Tiếng cười.
Shroud (v) : Che giấu, ẩn khuất.

Verse - Kệ 147

Behold (v) : Ngắm nhìn.
Pile up (v) : Khôi, đống.
Infirm (a) : Đau yếu, ốm yếu.
Heap up (v) : Chất đống.
Lump (n) : Cục, miếng, khối.

Persist (a) : Còn mãi, dai dẳng, khăng khăng.

Verse - Kệ 148

Thoroughly (adv) : Hoàn toàn.

Worn out (a) : Mực nát, kiệt quệ.

Nest (n) : Tổ, ổ (chim)

Perishable (a) : Có thể bị diệt vong.

Putrid (a) : Thối rữa.

Verse - Kệ 149

Gourd (n) : Quả bầu.

Cast (v) : Quăng, ném, liệng.

Dove-hued (a) : Màu trắng đục (màu cổ chim bồ câu)

Bone (n) : Khúc xương, que xương.

Verse - Kệ 150

Plaster (v) : Trét, tô (hồ).

Decay (n) : Tình trạng mực nát.

Conceit (n) : Tính kiêu mạn, tính tự phụ.

Detraction (n) : Sự hủy báng, sự chê bai.

Deposit (v) : Gửi, ký thác.

Verse - Kệ 151

Ornament (v) : Trang trí.

Royal (a) : Thuộc hoàng gia.

Chariot (n) : Xe ngựa.

Reveal (v) : Bộc lộ, tiết lộ.

Verse - Kệ 152

Muscle (n) : Bắp thịt.

Bull (n) : Con bò đực.

Grow (v) : Trở nên, tăng trưởng.

Verse - Kệ 154

Rafter (n) : Rui (ở mái nhà)
Ridge-pole (n) : Đòn dông.
Shatter (v) : Tan vỡ.
Attain (v) : Đạt đến.
Dissolution (n) : Sự hòa tan, sự tịch tịnh.
Achieve (v) : Đạt được.
Craving (n) : Sự thèm muốn, tham ái.

Verse - Kệ 155

Holy life : Đời sống thánh thiện, phạm hạnh.
Obtain (v) : Thu được, đạt được.
Pine away (v) : Tiều tụy, gầy mòn.
Heron (n) : Con cò.

Verse - Kệ 156

Sigh (v) : Than thở.
Bow (n) : Cái cung.

--- o0o ---

Phẩm XII

ATTA VAGGA - THE SELF - PHẨM TỰ NGÃ

Attaana.m ce piya.m ja~n~naa rakkheyya na.m surakkhita.m
Ti.n.nama~n~natara.m yaama.m pa.tijaggeyya pa.n.dito. -- 157

If one holds dear, one should protect oneself well.
During every one of the three watches
the wise man should keep vigil. -- 157

157. Nếu ta yêu quý ta,
Phải bảo vệ tối đa,
Một trong ba canh ấy,
Người trí phải tỉnh ra.

Attaanameva pa.thama.m patiruupe nivesaye
Atha~n~namanusaaseyya na kilisseyya pa.n.dito. -- 158

Let one first establish oneself in what is proper,
and then instruct others.
Such a wise man will not be defiled. -- 158

158. Người trí trước đặt mình,
Vào nếp sống chánh hạnh,
Sau ra giáo hóa người,
Ắt khỏi bị khiên trách.

Attaana~nce tathaa kayiraa yatha~n~namanusaasati
Sudanto vata dammetha attaa hi kira duddamo. -- 159

As he instructs others so should he himself act.
Himself fully controlled, he should control (others);
for oneself, indeed, is difficult to control. -- 159

159. Hãy làm cho kỳ được,
Những điều mình dạy người,
Khéo nhiếp mình, nhiếp người,
Khó thay tự điều nhiếp!

Attaa hi attano naatho ko hi naatho paro siyaa
Attanaa-va sudantena naatha.m labhati dullabha.m. -- 160

Oneself, indeed, is one's saviour,
for what other saviour would there be?
With oneself well controlled,
one obtains a saviour difficult to find. -- 160

160. Hãy nương tựa chính mình,
Chứ nương tựa ai khác?
Người khéo điều phục mình,
Đạt chỗ tựa khó đạt.

Attanaa-va kata.m paapa.m attaja.m attasambhava.m
Abhimanthati dummedha.m vajira.m-v-asmamaya.m ma.ni.m. -- 161

By oneself alone is evil done;
it is self-born, it is self-caused.
Evil grinds the unwise

as a diamond grinds a hard gem. -- 161

161. Ác nghiệp do mình gây,
Ác nghiệp do mình tạo,
Ác nghiệp nghiền kẻ ngu,
Như kim cương mài ngọc.

Yassa accantadussiilya.m maaluvaa saalamivotata.m
Karoti so tathattaana.m yathaa na.m icchatii diso. -- 162

He who is exceedingly corrupt,
like a maaluvaa creeper strangling a sal tree,
does to himself
what even an enemy would wish for him. -- 162

162. Kẻ vung tay phá giới,
Như cây bị giây leo,
Tự chuốc lấy hiểm nghèo,
Kẻ thù muốn như vậy.

Sukaraani asaadhuuni attano ahitaani ca
Ya.m ve hita~nca saadhu.m ca ta.m ve paramadukkara.m. -- 163

Easy to do are things that are hard
and not beneficial to oneself,
but very, very, difficult, indeed,
to do is that which is beneficial and good. -- 163

163. Việc ác rất dễ làm,
Nhưng chẳng lợi cho ta,
Việc ân ích từ thiện,
Thật khó làm lắm đạ!

Yo saasana.m arahata.m ariyaana.m dhammajjivina.m
Pa.tikkosati dummedho di.t.thi.m nissaaya paapika.m
Phalaani ka.t.thakass-eva attagha~n~naaya phallati. -- 164

The stupid man, who, on account of false views,
scorns the teaching of the Arahants,
the Noble Ones, and the Righteous,

ripens like the fruit of the kaashta reed,
only for his own destruction. -- 164

164. Kẻ ngu ôm tà kiến,
Khinh miệt pháp Thánh tăng,
Bậc La hán, chánh hạnh,
Sẽ tự diệt căn lành,
Như trái cây lau chín,
Tự hủy hoại thân nhanh

Attanaa-va kata.m paapa.m attanaa sa.mkilissati
Attanaa akata.m paapa.m attanaa-va visujjhati
Suddhi asuddhi paccatta.m naa~n~nama~n~no visodhaye. -- 165

By oneself, indeed, is evil done;
by oneself is one defiled.
By oneself is evil left undone;
by oneself indeed, is one purified.
Purity and impurity depend on oneself.
No one purifies another. -- 165

165. Tự ta gây ác nghiệp.
Tự ta nhiễm cấu trần,
Tự ta tránh ác nghiệp,
Tự ta tịnh thân tâm.
Nhiễm tịnh do ta cả.
Không ai thanh tịnh ai.

Attadattha.m paratthena bahunaa-pi na haapaye
Attadatthamabhi~n~naaya sadatthapasuto siyaa. -- 166

For the sake of others' welfare, however, great,
let not one neglect one's own welfare.
Clearly perceiving one's own welfare,
let one be intent on one's own goal. -- 166

166. Dù lợi người bao nhiêu,
Cũng đừng quên tự lợi,
Hiểu rõ được tự lợi,
Quyết chí đạt lợi riêng.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 157

Watch (n) : Tuần canh.

Vigil (n) : Sự tỉnh thức.

Verse - Kệ 158

Establish (v) : Thiết lập.

Proper (a) : Đúng đắn, chính xác.

Instruct (a) : Giáo hóa, đào tạo.

Reproach (v) : Khiển trách.

Verse - Kệ 161

Self-born (a) : Tự sinh ra.

Self-caused (a) : Tự gây ra.

Grind (v) : Nghiền, mài giũa.

Gem (n) : Viên ngọc, đá chạm.

Verse - Kệ 162

Exceedingly (adv) : Quá mức.

Corrupt (a) : Thối nát, phá giới.

Strangle (v) : Bóp nghẹt, đàn áp.

Creeper (n) : Cây leo.

Verse - Kệ 163

Beneficial (a) : Có ích, có lợi.

Verse - Kệ 164

On account of : Vì.

False view : Tà kiến, quan điểm sai lầm.
Scorn (v) : Khinh miệt.
Reed (n) : Cây lau, sậy.
Fructify (v) : Ra quả.

Verse - Kệ 165

Defile (n) : Gây nhiễm ô.
Purify (v) : Thanh lọc, tẩy uế.

Verse - Kệ 166

Welfare (n) : Hạnh phúc, phúc lợi.
Neglect (v) : Thờ ơ, bỏ mặc.
Perceive (v) : Hiểu, nhận thức.
Zealous (a) : Hăng hái, nhiệt tâm.
Regard (v) : Quan tâm, lưu ý đến.
Self-interest (a) : Lợi ích, cá nhân, tự lợi.

--- o0o ---

Phẩm XIII

LOKA VAGGA - THE WORLD - PHẨM THẾ GIAN

Hiina.m dhamma.m na seveyya pamaadena na sa.mvase
Micchaadi.t.thi.m na seveyya na siyaa lokavaddhano. -- 167

Do not serve mean ends,
Do not live in heedlessness.
Do not embrace false views.
Do not be a world-upholder. -- 167

167. Chớ theo đòi ti tiện.
Chớ nương thói buông lung.
Chớ vương víu tục trần.
Chớ ôm ấp tà vọng.

Utti.t.the nappamajjeyya dhamma.m sucarita.m care

Dhammacaarii sukha.m seti asmi.m loke paramhi ca. -- 168

Be not heedless in standing (at people's doors for alms).
Observe (this) practice scrupulously.
He who observes this practice lives
happily both in this world and in the next. -- 168

168. Tinh cần, chớ phóng dật.
Chánh hạnh, chớ buông lung.
Người chuyên tâm chánh hạnh,
Đời đời vui khôn cùng.

Dhamma.m care sucarita.m na na.m ducarita.m care
Dhammacaarii sukha.m seti asmi.m loke paramhi ca. -- 169

Scrupulously observe (this) practice.
Do not observe it unscrupulously.
He who observes this practice
lives happily both in this world and in the next. -- 169

169. Hãy sống đời chánh hạnh,
Chớ phóng dật buông lung,
Người chuyên tâm chánh hạnh,
Đời đời vui khôn cùng.

Yathaa bubbulaka.m passe yathaa passe mariicika.m
Eva.m loka.m avekkhanta.m maccuraajaa na passati. -- 170

Just as one would look upon a bubble,
just as one would look upon a mirage
- if a person thus looks upon the world,
the King of Death sees him not. -- 170

170. Như bọt nước trôi sông.
Như huyễn hóa bèo bồng.
Nếu nhìn đời như vậy,
Tử thần hết thấy ông.

Etha passath-ima.m loka.m citta.m raajarathuupama.m
Yattha baalaa visiidanti natthi sa'ngo vijaanata.m. -- 171

Come, behold this world
which is like unto an ornamented royal chariot,
wherein fools flounder,
but for the wise there is no attachment. -- 171

171. Hãy xem thế gian này,
Như xe vua lộng lẫy,
Kẻ ngu ngấm mê mải,
Người trí chẳng bận tâm.

Yo ca pubbe pamajjitvaa pacchaa so nappamajjati
So ima.m loka.m pabhaaseti abbhaa mutto-va candimaa. -- 172

Whoever was heedless
before and afterwards is not;
such a one illumines this world
like the moon freed from clouds. -- 172

172. Ai trước sống buông lung,
Sau tỉnh chuyên chánh hạnh,
Sẽ soi sáng nhân gian,
Như trăng lên mây tạnh.

Yassa paapa.m kata.m kamma.m kusalena pithiiyati
So ima.m loka.m pabhaaseti abbhaa mutto-va candimaa. -- 173

Whoever, by a good deed, covers the evil done,
such a one illumines this world
like the moon freed from clouds. -- 173

173. Ai xưa tan ác nghiệp,
Bằng thiện ý, hạnh lành,
Sẽ soi sáng quần sanh,
Như trăng lên mây tạnh.

Andhabhuuto aya.m loko tanuk-ettha vipassati
Sakunto jaalamutto-va appo saggaaya gacchati. -- 174

Blind is this world.

Few are those who clearly see.
As birds escape from a net
few go to a blissful state. -- 174

174. Thiên hạ thật mù quáng,
Mấy ai sáng suốt nào,
Như chim thoát khỏi lưới,
Mấy con vút trời cao.

Ha.msaadiccapathe yanti aakaase yanti iddhiyaa
Niyanti dhiiraa lokamhaa jetvaa maara.m savaahini.m. -- 175

Swans wing along on the path of the sun.
(Men) go through air by psychic powers,
The wise are led away from the world,
having conquered Maara and his host. -- 175

175. Như thiên nga giữa trời,
Thần thông bay khắp nơi,
Hàng phục ma quân hết,
Bậc trí siêu thoát đời.

Eka.m dhamma.m atitassa musaavaadissa jantuno
Viti.n.naparalokassa natthi paapa.m akaariya.m. -- 176

There is no evil that cannot be done by the liar,
who has transgressed the one law (of truthfulness)
and who is indifferent to a world beyond. -- 176

176. Ai nói lời hư vọng,
Ai phá pháp nhất thừa,
Ai bát đời sau ấy,
Không ác nào không bù!

Na ve kadariyaa devaloka.m vajanti
baalaa have nappasa.msanti daana.m
Dhiiro ca daana.m anumodamaano
Ten-eva so hoti sukhi parattha. -- 177

Verily misers go not to the celestial realms.

Fools do not indeed praise liberality.
The wise man rejoices in giving
and thereby become happy thereafter. -- 177

177. Kẻ ngu ghét hào phóng,
Người bần chẳng sanh thiên.
Bậc trí vui bố thí,
Đời sau hưởng phúc điền.

Pathavyaa ekarajjena saggassa gamanena vaa
Sabbalokaadhipaccena sotaapattiphala.m vara.m. -- 178

Better than absolute over the earth,
better than going to heaven,
better than even lordship over all the worlds
is the Fruit of a Stream-Winner. -- 178

178. Đắc quả Tu-đà-hoàn,
Hơn chính phúc nhân gian,
Hơn tái sanh thiên giới,
Hơn bá chủ trần gian.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 167

Mean (a) : Ti tiện, đê hèn.
End (n) : Mục đích.
Embrace (v) : Ôm chặt, ghì chặt.
Upholder (n) : Người ủng hộ, người duy trì.

Verse - Kệ 168

Alert (a) : Tỉnh táo, nhanh nhẹn.

Verse - Kệ 169

Corrupt (a) : Thối nát, phóng dật.

Verse - Kệ 170

Bubble (n) : Bong bóng, bọt nước.

Mirage (n) : Ảo vọng, huyền hóa.

View (v) : Nhìn xem, quan sát.

Verse - Kệ 171

Flounder (v) : Lúng túng, loạng choạng.

Verse - Kệ 172

Illumine (v) : Chiếu sáng, soi sáng.

Verse - Kệ 175

Swan (n) : Con thiên nga.

Psychic (a) : Tâm linh.

Psychic powers : Thần thông, năng lực tâm linh.

Host (n) : Chủ nhân, đám đông.

Verse - Kệ 176

Transgress(v) : Vi phạm, vượt quá.

One law : Pháp nhất thừa.

Indifferent (a) : Lãnh đạm, dửng dưng.

Verse - Kệ 177

Verily (adv) : Quả thật, đúng vậy.

Miser (n) : Kẻ hà tiện, người keo kiệt.

Celestial (a) : Thuộc thiên giới.

Praise (v) : Ca ngợi, tán dương.

Liberality (n) : Tính hào phóng.

Verse - Kệ 178

Sole (a) : Duy nhất, độc nhất.
Sovereignty (n) : Quyền tối cao.
Lordship (n) : Quyền chiếm hữu.
Stream-winner : Tu đà hoàn, Nhập lưu, người nhập dòng nước.

--- oOo ---

Phẩm XIV

BUDDHA VAGGA - THE BUDDHA - PHẨM PHẬT ĐÀ

Yassa jita.m naavajiiyati jitamassa no yaati koci loke
Ta.m buddhamanantagocara.m apada.m kena padena nessatha. -- 179

Whose conquest (of passion) is not turned into defeat,
no conquered (passion) of his in this world follows him -
that trackless Buddha of infinite range,
by which way will you lead him? -- 179

179. Sạch dục lạc tham ái,
Bật khát vọng trên đời,
Trí lực Phật vô lượng.
Cám dỗ sao được ư?

Yassa jaalinii visattikaa ta.nhaa natthi kuhi~nci netave
Ta.m buddhamanantagocara.m apada.m kena padena nessatha. -- 180

Him in whom there is not that entangling,
embroiling craving to lead (to any life),
him the trackless Buddha of infinite range,
- by which way will you lead him? -- 180

180. Giải thoát mọi ràng buộc,
Bật ái dục trên đời,
Trí lực Phật vô lượng,
Cám dỗ sao được ư?

Ye jhaanapasutaa dhiiraa nekkhammuupasame rataa

Devaa-pi tesa.m pihayanti sambuddhaana.m satiimata.m. -- 181

The wise ones who are intent on meditation,
who delight in the peace of renunciation (i.e., Nibbaana),
such mindful perfect Buddhas
even the gods hold (most) dear. -- 181

181. Người trí chuyên thiền định,
Thích an tịnh viễn ly,
Bậc chánh giác, chánh niệm,
Chư thiên cũng kính qui.

Kiccho manussapa.tilaabho kiccha.m macchaana jiivita.m
Kiccha.m saddhammasavana.m kiccho buddhaana.m uppaado. -- 182

Rare is birth as a human being.
Hard is the life of mortals.
Hard is the hearing of the Sublime Truth.
Rare is the appearance of the Buddhas. -- 182

182. Khó thay được làm người!
Khó thay sống vui tươi!
Khó thay nghe diệu pháp!
Khó thay Phật ra đời!

Sabbapaapassa akara.na.m kusalassa upasampadaa
Sacittapariyodapana.m eta.m buddhaana saasana.m. -- 183

Not to do any evil,
to cultivate good,
to purify one's mind,
this is the Teaching of the Buddhas. -- 183

183. Đừng làm các điều ác,
Tu tập mọi hạnh lành
Giữ tâm ý trong sạch.
Đó là lời Phật dạy.

Khantii parama.m tapo titikkhaa
Nibbaa.na.m parama.m vadanti buddhaa

Na hi pabbajito paruupaghaatii
Sama.no hoti para.m vihe.thayanto. -- 184

Forbearing patience is the highest austerity.
Nibbaana is supreme, say the Buddhas.
He, verily, is not a recluse who harms another.
Nor is he an ascetic who oppresses others. -- 184

184. Chư Phật thường giảng dạy:
Nhẫn nhục hạnh tối cao,
Niết bàn quả tối thượng,
Xuất gia nhiều hại người,
Đâu còn sa môn tướng!

Anuupavaado anuupaghaato paatimokkhe ca sa.mvaro
Matta~n~nutaa ca bhattasmi.m panta~nca sayanaasana.m
Adhicitte ca aayogo eta.m buddhaana saasana.m. -- 185

Not insulting, not harming,
restraint according to the Fundamental Moral Code (Paatimokkha),
moderation in food, secluded abode,
intent on higher thoughts,
- this is the Teaching of the Buddhas. -- 185

185. Chớ hãm hại hủy báng.
Giới căn bản nghiêm trì.
Ăn uống có tiết độ.
An trú nơi viễn ly.
Chuyên tu tập thiền định.
Lời chư Phật nhớ ghi!

Na kahaapa.navassena titti kaamesu vijjati
Appassaadaa dukhaa kaamaa iti vi~n~naaya pa.n.dito. -- 186

Not by a shower of gold coins
does contentment arise in sensual pleasures.
Of little sweetness, and painful,
are sensual pleasures. -- 186

186. Dầu mưa tuôn vàng bạc,

Dục lạc vẫn chưa vừa,
Càng khoái lạc say sưa,
Ắt khổ nhiều, vui ít.

Api dibbesu kaamesu rati.m so naadhigacchati
Ta.nhakkhayarato hoti sammaasambuddhasaavako. -- 187

Knowing thus, the wise man finds no delight
even in heavenly pleasures.
The disciple of the Fully Enlightened One
delights in the destruction of craving. -- 187

187. Biết vậy nên người trí,
Chẳng thích lạc chư thiên.
Đệ tử bậc Chánh giác,
Quyết diệt tham ái liền.

Bahu.m ve sara.na.m yanti pabbataani vanaani ca
Aaraamarukkhacetyaani manussaa bhayatajjitaa. -- 188

To many a refuge fear-stricken men
betake themselves
- to hills, woods, groves,
trees, and shrines. -- 188

188. Lắm người sợ hoảng hốt,
Tìm nhiều chỗ nương vào,
Hoặc rừng thẳm núi cao,
Hoặc vườn cây đền tháp.

N-eta.m kho sara.na.m khema.m n-eta.m sara.namuttama.m
N-eta.m sara.namaagamma sabbadukkhaa pamuccati. -- 189

Nay no such refuge is safe,
no such refuge is supreme.
Not by resorting to such a refuge
is one freed from all ill. -- 189

189. Nương tựa vậy chưa yên,
Chưa tối thượng phước điền,

Người nương tựa như vậy,
Thoát sao hết ưu phiền!

Yo ca buddha~nca dhamma~nca sa'ngaha~nca sara.na.m gato
Cattaari ariyasaccaani sammappa~n~naaya passati. -- 190

He who has gone
for to the Buddha, the Dhamma, and the Sangha,
sees with right knowledge
the four Noble Truths -- 190

190. Ai nương tựa theo Phật,
Chánh pháp và thánh tăng,
Dùng chánh kiến thấy rõ,
Bốn thánh đế thường hằng.

Dukkha.m dukkhasamuppaada.m dukkhassa ca atikkama.m
Ariya~nca.t.tha'ngika.m magga.m dukkhuupasamagaamina.m, -- 191

- Sorrow, the Cause of Sorrow,
the Transcending of Sorrow
and the Noble Eightfold Path
which leads to the Cessation of Sorrow. -- 191

191. Một khổ, hai nguyên nhân,
Ba vượt khổ, xuất trần,
Bốn là đường tám nhánh,
Tận diệt khổ, khổ nhân.

Eta.m kho sara.na.m khema.m eta.m sara.namuttama.m
Eta.m sara.namaagamma sabbadukkhaa pamuccati. -- 192

This, indeed, is refuge secure.
This, indeed, is refuge supreme.
By seeking such refuge
one is released from all sorrow. -- 192

192. Nương tựa vậy là yên,
Là tối thượng phước điền,
Người nương tựa như vậy,

Giải thoát hết ưu phiền.

Dullabho purisaaja~n~no na so sabbattha jaayati
Yattha so jaayati dhiiro ta.m kula.m sukhamedhati. -- 193

Hard to find is a man of great wisdom:
such a man is not born everywhere.
Where such a wise man is born,
that family thrives happily. -- 193

193. Thánh nhân rất khó gặp,
Vì không hiện khắp nơi,
Bậc trí sanh ở đâu,
Gia tộc đó an lạc.

Sukho buddhaana.m uppaado sukhaa saddhammadesanaa
Sukhaa sa'ngassa saamaggi samaggaana.m tapo sukho. -- 194

Happy is the birth of Buddhas.
Happy is the teaching of the sublime Dhamma.
Happy is the unity of the Sangha.
Happy is the discipline of the united ones. -- 194

194. Vui thay Phật đản sinh!
Vui thay Pháp thuyết minh!
Vui thay Tăng hòa hợp!
Vui thay Giới tu hành!

Puujaarahe puujayato buddhe yadi va saavake
Papa~ncasamatikkante ti.n.nasokapariddave. -- 195

He who reverences those worthy of reverence,
whether Buddhas or their disciples;
those who have overcome the impediments
and have got rid of grief and lamentation, -- 195

195. Kính lễ bậc đáng kính,
Chư Phật hay môn đồ,
Các bậc sanh chương ngại,
Đoạn ưu khổ tế thô.

Te taadise puujayato nibbute akutobhaye
Na sakkaa pu~n~na.m sa'nkhaatu.m imettamapi kenaci. -- 196

- the merit of him who reverences
such peaceful and fearless Ones
cannot be measured by anyone
as such and such. -- 196

196. Công đức người kính lễ,
Bậc vô úy, tịch tịnh,
Thật vô lượng vô biên,
Không thể nào lường định.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 179

Trackless (a) : Không có dấu vết.
Infinite (a) : Vô tận, vô hạn.
Range (n) : Phạm vi, lãnh vực.

Verse - Kệ 180

Entangle (v) : Làm vướng mắc.
Embroid (v) : Làm rối rắm.
Craving (n) : Lòng khao khát, ái dục.

Verse - Kệ 181

Renunciation (n) : Sự từ bỏ, xả bỏ, hạnh viễn ly.
To hold dear : Quy ngưỡng, cung kính.

Verse - Kệ 182

Mortal (n) : Con người tầm thường, phàm nhân.
The sublime Truth : Chân lý tối thượng, diệu pháp, diệu đế.

Verse - Kệ 184

Forbear (v) : Chịu đựng, nhịn được, nhẫn nhục.
Patience (n) : Tính kiên nhẫn, nhẫn nại.
Asceticism (n) : Sự tu tập khổ hạnh.
Molest (v) : Làm phiền, quấy nhiễu.

Verse - Kệ 185

Insult (v) : Hủy báng, nhục mạ.
Fundamental (a) : Cơ bản, chủ yếu.
Precept (n) : Giới luật.
Moderation (n) : Sự điều độ, tiết độ.
Seclude (v) : Tách biệt, viễn ly, ẩn cư.
Abode (n) : Chỗ ở, nơi an trú, trú xứ.
Intent (n) : Ý định.

Verse - Kệ 186

Shower (n) : Trận mưa rào.
Contentment (n) : Sự tri túc, sự mãn nguyện.

Verse - Kệ 187

Disciple (n) : Đệ tử, môn đồ.
The fully Enlightened One : Bạc Giác ngộ hoàn toàn, bậc Toàn giác.

Verse - Kệ 188

Shrine (n) : Đền, tháp, nơi thờ tự.
Tormented (a) : Bị dày vò, ray rứt.

Verse - Kệ 189

Secure (a) : Chắc chắn, bảo đảm, an toàn.
Resort (v) : Thường lui tới.
Release (v) : Phóng thích, giải thoát.

Verse - Kệ 190

Right knowledge : Chánh kiến.

The Four Noble Truths : Tứ diệu đế, tứ thánh đế.

Verse - Kệ 191

Transcend (v) : Vượt qua, siêu việt.

The Noble Eightfold Path : Bát chánh đạo.

Cessation (n) : Sự chấm dứt, sự tận diệt

Verse - Kệ 193

Thrive (v) : Phát đạt, thịnh vượng.

Verse - Kệ 194

The Noble Doctrine : Pháp tối thượng, pháp thù thắng.

The united (n) : Những người liên kết, đồng tu.

Verse - Kệ 195

Whether.... or : Hoặc là... hoặc là.

Impediment (n) : Sự trở ngại, vật chướng ngại.

To get rid of : Đoạn trừ, từ bỏ.

Grief (n) : Nỗi đau khổ.

Lamentation (n) : Lời than vãn.

Verse - Kệ 196

Peaceful (a) : An bình, tịch tịnh.

Fearless (a) : Không sợ, vô úy.

Measure (v) : Đo lường.

--- o0o ---

Phẩm XV

SUKHA VAGGA - HAPPINESS - PHẨM AN LẠC

Susukha.m vata jiiivaama verinesu averino
Verinesu manussesu viharaama averino. -- 197

Ah, happily do we live without hate
amongst the hateful;
amidst hateful men
we dwell unhating. -- 197

197. Lành thay ta vui sống,
Từ ái giữa oán thù,
Giữa những người oán thù,
Ta sống không thù oán.

Susukha.m vata jiiivaama aaturesu anaaturaa
Aaturesu manussesu viharaama anaaturaa. -- 198

Ah, happily do we live in good health
amongst the ailing;
amidst ailing men
we dwell in good health. -- 198

198. Lành thay ta vui sống,
Khỏe mạnh giữa yếu đau,
Giữa những người yếu đau,
Ta sống không đau yếu.

Susukha.m vata jiiivaama ussukesu anussukaa
Ussukesu manussesu viharaama anussukaa. -- 199

Ah, happily do we live without yearning
(for sensual pleasures)
amongst those who yearn (for them);
amidst those who yearn (for them)
we dwell without yearning. -- 199

199. Lành thay ta vui sống,
Vô dục giữa khát khao,
Giữa những người khát khao,

Ta sống không khao khát.

Susukha.m vata jiiivaama yesa.m no natthi ki~ncana.m
Piitibhakkhaa bhavissaama devaa aabhassaraa yathaa. -- 200

Ah, happily do we live,
we who have no impediments.
Feeders of joy shall we be
even as the gods of the Radiant Realm. -- 200

200. Lành thay ta vui sống,
Không chướng ngại ngấm ngấm,
Tận hưởng nguồn hỷ lạc,
Như chư thiên Quang Âm.

Jaya.m vera.m pasavati dukkha.m seti paraajito
Upasanto sukha.m seti hitvaa jayaparaajaya.m. -- 201

Victory breeds hatred.
The defeated live in pain.
Happily the peaceful live,
giving up victory and defeat. -- 201

201. Chiến thắng gây thù hận,
Thất bại chuốc khổ đau,
Từ bỏ mọi thắng bại,
An tịnh liền theo sau.

Natthi raagasamo aggi natthi dosasamo kali
Natthi khandhasamaa dukkhaa natthi santipara.m sukha.m. -- 202

There is no fire like lust,
no crime like hate.
There is no ill like the body,
no bliss higher than Peace (Nibbaana). -- 202

202. Lửa nào bằng lửa tham.
Ác nào bằng ác hận.
Khổ nào bằng khổ thân.
Vui nào bằng Tịch tịnh.

Jighacchaaparamaa rogaa sa'nkhaaraparamaa dukhaa
Eta.m ~natvaa yathaabhuuta.m nibbaa.na.m parama.m sukha.m. -- 203

Hunger is the greatest disease.
Aggregates are the greatest ill.
Knowing this as it really is,
(the wise realize) Nibbaana, bliss supreme. -- 203

203. Đói bụng, bệnh tối trọng.
Thân xác, khổ vô vàn.
Hiểu đúng sự thật ấy,
Đạt vô thượng Niết bàn.

Aarogyaparamaa laabhaa santu.t.thiparama.m dhana.m
Vissaasaparamaa ~naatii nibbaa.na.m parama.m sukha.m. -- 204

Health is the highest gain.
Contentment is the greatest wealth.
The trusty are the best kinsmen.
Nibbaana is the highest bliss. -- 204

204. Sức khỏe là lợi ích.
Biết đủ là giàu sang.
Thành tín là họ hàng.
Niết bàn là hạnh phúc.

Pavivekarasa.m piitvaa rasa.m upasamassa ca
Niddaro hoti nippaapo dhammapiitirasa.m piba.m. -- 205

Having tasted the flavour of seclusion
and the flavour of appeasement,
free from anguish and stain becomes he,
imbibing the taste of the joy of the Dhamma. -- 205

205. Ai nếm mùi tịch tịnh,
Hưởng hương vị độc cư,
Thoát âu lo cấu nhiễm,
Pháp hỷ được cả người.

Saahu dassanamariyaana.m sannivaaso sadaa sukho
Adassanena baalaana.m niccameva sukhi siyaa. -- 206

Good is the sight of the Ariyas:
their company is ever happy.
Not seeing the foolish,
one may ever be happy. -- 206

206. Lành thay gặp thánh nhân,
Phúc thay được kết thân,
Không gặp kẻ ngu muội,
Thực anh lạc muôn phần.

Baalasa'ngatacaarii hi diighamaddhaana socati
Dukkho baalehi sa.mvaaso amitten-eva sabbadaa
Dhiiro ca sukhasa.mvaaso ~naatiina.m-va samaagamo. -- 207

Truly he who moves in company with fools
grieves for a long time.
Association with the foolish
is ever painful as with a foe.
Happy is association with the wise,
even like meeting with kinsfolk. -- 207

207. Sống với kẻ si mê,
Ắt bốn bề sầu tủi.
Gần gũi người ngu muội,
Khổ như gần kẻ thù.
Thân cận bậc trí tu,
Vui như gặp thân thuộc.

Tasmaa hi: -
Dhiira~nca pa~n~na~nca bahussuta~nca
Dhorayhasiila.m vatavantamaariya.m
Ta.m taadisa.m sappurisa.m sumedha.m
Bhajetha nakkhattapatha.m-va candimaa. -- 208

Therefore:-
With the intelligent, the wise, the learned,
the enduring, the dutiful and the Ariya -

with a man of such virtue and intellect
should one associate,
as the moon (follows) the starry path. -- 208

208. Nên gần bậc hiền trí,
Bậc trì giới đa văn,
Bậc đạo hạnh, thánh tăng,
Bậc thiện nhơn, túc trí,
Thân cận vậy thật quý,
Nhu trăng theo đường sao.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 197

Benevolent (a) : Nhân đức, từ ái.
Hateful (a) : Thù oán.
Dwell (v) : Ở, ngụ.

Verse - Kệ 198

Ailing (a) : Ốm đau.

Verse - Kệ 199

Yearn (v) : Mong mỏi, khao khát.

Verse - Kệ 200

Feeder (n) : Người cho ăn, người thọ hưởng.
Radiant (a) : Sáng chói.

Verse - Kệ 201

Breed (v) : Nuôi dưỡng.

To give up : Từ bỏ, dứt bỏ, đầu hàng.

Verse - Kệ 202

Lust (n) : Lòng tham, dục vọng.

Verse - Kệ 203

Aggregates (n) : Khối tập hợp, ngũ uẩn.

Verse - Kệ 204

Gain (n) : Lợi ích, lợi lộc.

Wealth (n) : Sự sang giàu.

Confidential (a) : Thành tín, tâm phúc.

Kinsman (n) : Người bà con, họ hàng.

Verse - Kệ 205

Taste (v) : Nếm, thưởng thức .

Flavour (n) : Hương vị.

Detachment (n) : Sự tách biệt, không chấp dính.

Woeless (a) : Không lo âu, không phiền muộn.

Stainless (a) : Không dơ bẩn, không cấu nhiễm.

Imbibe (v) : Hấp thụ, tiêm nhiễm.

Verse - Kệ 206

Sight (n) : Sự trông thấy, thị lực.

Company (n) : Bạn bè.

Verse - Kệ 207

Association (n) : Sự liên kết.

Foe (n) : Kẻ thù.

Kinsfolk (n) : Họ hàng thân thích.

Verse - Kệ 208

Dutiful (a) : Biết vâng lời, biết tôn kính.

Intellectual (a) : Có trí thức, tài trí.
Starry (a.) : Có nhiều sao, như sao.

--- o0o ---

Phẩm XVI

PIYA VAGGA - AFFECTION - PHẨM HỖ ÁI

Ayoge yu~njamattaana.m yogasmi~nca ayojaya.m
Attha.m hitvaa piyaggaahii pihetattaanuyogina.m. -- 209

Applying oneself to that which should be avoided,
not applying oneself to that which should be pursued,
and giving up the quest, one who goes after pleasure
envies them who exert themselves. -- 209

209. Miệt mài điều đáng tránh,
Buông xả việc nghiên tâm,
Ganh tị bậc chuyên tâm,
Bỏ đích, theo dục lạc.

Maa piyehi samaaga~nchii appiyehi kudaacana.m
Piyaana.m adassana.m dukkha.m appiyaana~nca dassana.m. -- 210

Consort not with those that are dear,
never with those that are not dear;
not seeing those that are dear
and seeing those that are not dear,
are both painful. -- 210

210. Chớ gần người yêu quý,
Chớ thân kẻ ghét hờn,
Yêu không gặp, ghét hờn,
Ghét phải gần, đau khổ.

Tasmaa piya.m na kayiraatha piyaapaayo hi paapako
Ganthea tesa.m na vijjanti yesa.m natthi piyaappiya.m. -- 211

Hence hold nothing dear,

for separation from those that are dear is bad;
bonds do not exist for those to whom
naught is dear or not dear. -- 211

211. Yêu xa nhau là khô,
Thế nên chớ vấn vương,
Người dứt niệm ghét thương,
Là thoát vòng trói buộc.

Piyato jaayatii soko piyato jaayatii bhaya.m
Piyato vippamuttassa natthi soko kuto bhaya.m. -- 212

From endearment springs grief,
from endearment springs fear;
for him who is wholly free from endearment
there is no grief, much less fear. -- 212

212. Thân ái sinh ưu sầu,
Thân ái sinh sợ hãi,
Ai thoát khỏi thân ái,
Ắt hết mọi âu lo.

Pemato jaayatii soko pemato jaayatii bhaya.m
Pemato vippamuttassa natthi soko kuto bhaya.m. -- 213

From affection springs grief,
from affection springs fear;
for him who is wholly free from affection
there is no grief, much less fear. -- 213

213. Hỷ ái sinh ưu sầu,
Hỷ ái sinh sợ hãi,
Ai thoát khỏi hỷ ái,
Ắt hết mọi âu lo.

Ratiyaa jaayatii soko ratiyaa jaayatii bhaya.m
Ratiyaa vippamuttassa natthi soko kuto bhaya.m. -- 214

From attachment springs grief,
from attachment springs fear;

for him who is wholly free from attachment
there is no grief, much less fear. -- 214

214. Luyện ái sinh ưu sầu,
Luyện ái sinh sợ hãi,
Ai thoát khỏi luyện ái,
Ắt hết mọi âu lo.

Kaamato jaayatii soko kaamato jaayatii bhaya.m
Kaamato vippamuttassa natthi soko kuto bhaya.m. -- 215

From lust springs grief,
from lust springs fear;
from him who is wholly free from lust
there is no grief, much less fear. -- 215

215. Dục ái sinh ưu sầu,
Dục ái sinh sợ hãi,
Ai thoát khỏi dục ái,
Ắt hết mọi âu lo.

Ta.nhaaya jaayatii soko ta.nhaaya jaayatii bhaya.m
Ta.nhaaya vippamuttassa natthi soko kuto bhaya.m. -- 216

From craving springs grief,
from craving springs fear;
for him who is wholly free from craving
there is no grief, much less fear. -- 216

216. Tham ái sinh ưu sầu,
Tham ái sinh sợ hãi,
Ai thoát khỏi tham ái,
Ắt hết mọi âu lo.

Siiladassanasampanna.m dhamma.t.tha.m saccavedina.m
Attano kamma kubbaana.m ta.m jano kurute piya.m. -- 217

Whoso is perfect in virtue, and insight,
is established in the Dhamma,
has realized the Truths, and fulfils his own duties,

- him do folk hold dear. -- 217

217. Đủ giới đức chánh kiến,
Liễu ngộ pháp chân như,
Thành tựu mọi công hạnh,
Quần chúng yêu kính người.

Chandajaato anakhaate manasaa ca phu.to siyaa
Kaamesu ca appa.tibaddhacitto uddha.m soto-ti vuccati. -- 218

He who has developed a wish for the Undeclared (Nibbaana),
he whose mind is thrilled (with the three Fruits),
he whose mind is not bound by material pleasures,
such a person is called
an "Upstream-bound One". -- 218

218. Tu tập pháp ly ngôn,
Tâm thành cầu thánh quả,
Ý dục lạc buông xả,
Xứng gọi bậc Thượng lưu (*).
(*) quả Bất lai

Cirappavaasi.m purisa.m duurato sotthimaagata.m
~Naatimittaa suhajjaa ca abhinandanti aagata.m. -- 219

A man long absent
and returned safe from afar,
his kinsmen, friends, and well-wishers
welcome on his arrival. -- 219

219. Bao lâu xa cố hương,
Ngày về được an khương,
Bà con và bạn hữu,
Mừng đón người thân thương.

Tath-eva katapu~n~nam-pi asmaa lokaa para.m gata.m
Pu~n~naani patiga.nhanti piya.m ~naatiiva aagata.m. -- 220

Likewise, his good deeds will receive the well-doer
who has gone from this world to the next,

as kinsmen will receive a dear one on his return. -- 220

220. Người làm phước cũng vậy,
Được thiện nghiệp đón chào,
Đời này và đời sau,
Như bà con thân thuộc.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 209

Apply to (v) : Gắn vào, tra vào.
Pursue (v) : Theo đuổi.
Quest (n) : Sự tìm kiếm.
To go after : Theo đuổi.
Envy (v) : Ganh tị, đố kỵ.
Exert oneself (v) : Nỗ lực, gắng sức.

Verse - Kệ 210

Intimacy (n) : Sự thân tình, sự mật thiết.
The Beloved (n) : Người yêu quý.

Verse - Kệ 211

Bond (n) : Mối ràng buộc.
Exist (v) : Tồn tại, hiện hữu.
Nought (n) : Số không.

Verse - Kệ 212

Endearment (n) : Sự thân ái.
Spring (v) : Phát sinh.
To be free from : Thoát khỏi, không dính mắc vào
Whence (adv) : Từ đâu.

Verse - Kệ 213

Affection (n) : Lòng thương yêu, hỷ ái.

Verse - Kệ 214

Attachment (n) : Sự gắn bó, luyến ái.

Verse - Kệ 217

Virtue (n) : Đức hạnh.

Insight (n) : Hiểu rõ, trực nhận, nội quán

Vision (n) : Cái thấy, tầm nhìn.

Fulfil (v) : Thực hiện, hoàn tất.

Folk (n) : Người, quần chúng.

Verse - Kệ 218

Develop (v) : Phát triển, tu tập.

Undeclared (a) : Không được công bố, ly ngôn.

To be thrilled with (v) : Rung động vì.

To bind (v) : Trói buộc.

One bound upstream : Bậc thượng lưu.

Verse - Kệ 219

Wisher(n) : Người mong ước, người cầu chúc.

--- o0o ---

Phẩm XVII

KODHA VAGGA - ANGER - PHẨM PHẢN NỘ

Kodha.m jahe vippajaheyya maana.m

Sa~n~nojana.m sabbamatikkameyya

Ta.m naamaruupasmi.m asajjamaana.m

Aki~ncana.m naanupatanti dukkhaa. -- 221

One should give up anger.
One should abandon pride.
One should overcome all fetters.
Ills never befall him
who clings not to mind and body
and is passionless. -- 221

221. Diệt phần nộ kiêu mạn,
Dứt phiền não buộc ràng,
Đoạn chấp thủ, danh sắc.
Khổ não hết đeo mang.

Yo ve uppatita.m kodha.m ratha.m bhanta.m-va dhaaraye
Tamaha.m saarathi.m bruumi rasmiggaaho itaro jano. -- 222

Whoso checks his uprisen anger
as though it were a rolling chariot,
him I call a true charioteer.
Other charioteers are mere rein-holders. -- 222

222. Ai dẫn cơn phần nộ,
Như hãm xe đang lăn,
Vị ấy đánh xe thật,
Người khác phụ cương phanh.

Akkodhena jine kodha.m asaadhu.m saadhunaa jine
Jine kadariya.m daanena saccena alikavaadina.m. -- 223

Conquer anger by love.
Conquer evil by good.
Conquer the stingy by giving.
Conquer the liar by truth. -- 223

223. Từ bi thắng sân hận.
Hiền thiện thắng hung tàn.
Bố thí thắng xan tham.
Chân thật thắng hư ngụy.

Sacca.m bha.ne na kujjheyya dajjaappasmimpi yaacito
Etehi tiihi .thaanehi gacche devaana santike. -- 224

One should utter the truth.
One should not be angry.
One should give even from a scanty store
to him who asks.
Along these three paths one may go
to the presence of the gods. -- 224

224. Hãy nói lời chân thật.
Bổ thí, chớ giận hờn.
Làm được ba điều ấy,
Đạt đến cảnh thiên chơn.

Ahi.msakaa ye munayo nicca.m kaayena sa.mvutaa
Te yanti accuta.m .thaana.m yattha gantvaa na socare. -- 225

Those sages who are harmless,
and are ever restrained in body,
go to the deathless state (Nibbaana),
whither gone they never grieve. -- 225

225. Hiền sĩ không sát hại,
Điều phục thân mạng hoại,
Đạt cảnh giới bất tử,
Giải thoát hết bị ai.

Sadaa jaagaramaanaana.m ahorattaanusikkhina.m
Nibbaa.na.m adhimuttaana.m attha.m gacchanti aasavaa. -- 226

The defilements of those who are ever vigilant,
who discipline themselves day and night,
who are wholly intent on Nibbaana,
are destroyed. -- 226

226. Ai ngày đêm tu tập,
Chuyên tâm hướng Niết bàn,
Thời thời thường tỉnh giác,
Lậu hoặc ắt tiêu tan.

Poraa.nameta.m atula n-eta.m ajjatanaamiva

Nindanti tu.nhimaasiina.m nindanti bahubhaa.nina.m
Mitabhaa.nim-pi nindanti natthi loke anindito. -- 227

This, O Atula, is an old saying;
it is not one of today only:
they blame those who sit silent,
they blame those who speak too much.
Those speaking little too they blame.
There is no one who is not blamed in this world. -- 227

227. Vậy đó A-tu-la,
Xưa nay đều thế cả,
Ngồi im bị đả phá,
Nói nhiều bị người chê,
Nói ít bị người phê,
Không ai không bị trách,
Trên trần thế bộn bề!

Na c-aahu na ca bhavissati na c-etarahi vijjati
Ekanta.m nindito poso ekanta.m vaa pasa.msito. -- 228

There never was, there never will be,
nor does there exist now,
a person who is wholly blamed or wholly praised. -- 228

228. Xưa, vị lai, và nay,
Đâu có sự kiện này,
Kẻ hoàn toàn bị trách,
Người chỉ được khen hay!

Ya~nce vi~n~nuu pasa.msanti anuvicca suve suve
Acchiddavutti.m medhaavi.m pa~n~naasiilasamaahita.m. -- 229

Examining day by day, the wise praise him
who is of flawless life, intelligent,
endowed with knowledge and virtue. -- 229

229. Ai ngày ngày phản tỉnh,
Sống trong sạch đường đường,
Đầy đủ giới định tuệ,

Bậc trí thường tán dương.

Nekkha.m jambonadass-eva ko ta.m ninditumarahati
Devaa-pi na.m pasa.msanti brahmunaa-pi pasa.msito. -- 230

Who deigns to blame him
who is like a piece of refined gold?
Even the gods praise him;
by Brahma too he is praised. -- 230

230. Người hạnh tợ vàng y,
Ai dám chê trách gì,
Chư thiên còn ca ngợi,
Phạm thiên cũng kính qui.

Kaayappakopa.m rakkheyya kaayena sa.mvuto siyaa
Kaayaduccarita.m hitvaa kaayena sucarita.m care. -- 231

One should guard against misdeeds
(caused by) the body,
and one should be restrained in body.
Giving up evil conduct in body,
one should be of good bodily conduct. -- 231

231. Giữ thân đừng nóng giận,
Điều phục thân an hòa,
Từ bỏ thân làm ác,
Thân chánh trực hiền hòa.

Vaciipakopa.m rakkheyya vaacaaya sa.mvuto siyaa
Vaciiduccarita.m hitvaa vaacaaya sucarita.m care. -- 232

One should guard against misdeeds
(caused by) speech,
and one should be restrained in speech.
Giving up evil conduct in speech,
one should be of good conduct in speech. -- 232

232. Giữ lời đừng nóng giận,
Điều phục lời nhu hòa,

Từ bỏ lời thô ác,
Lời từ tốn ôn hòa.

Manopakopa.m rakkheyya manasaa sa.mvuto siyaa
Manoduccarita.m hitvaa manasaa sucarita.m care. -- 233

One should guard against misdeeds
(caused by) the mind,
and one should be restrained in mind.
Giving up evil conduct in mind,
one should be of good conduct in mind. -- 233

233. Giữ ý đừng nóng giận,
Điều phục ý khiêm hòa,
Từ bỏ ý độc ác,
Ý quảng đại bao la!

Kaayena sa.mvutaa dhiiraa atho vaacaaya sa.mvutaa
Manasaa sa.mvutaa dhiiraa te ve suparisa.mvutaa. -- 234

The wise are restrained in deed;
in speech, too, they are restrained.
The wise, restrained in mind,
are indeed those who are perfectly restrained. -- 234

234. Điều phục được thân nghiệp,
Chế ngự được ngôn từ,
Thúc liễm được tâm tư,
Bậc trí khéo tự chê.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 221

Renounce (v) : Dứt trừ.

Pride (n) : Niềm hãnh diện, kiêu mạn.
Fetter (n) : Xiềng xích, Phiền não, Kiệt sử, Thằng thúc.
Befall (v) : Xảy đến, xảy ra.
Cling (v) : Bám chặt.
Mind and body : Danh và sắc, tâm và thân.

Verse - Kệ 222

Rolling (a) : Lăn.
Uprise (v) : Dâng lên, nổi dậy.
Charioteer (n) : Người đánh xe ngựa.
Rein-holder (n) : Người cầm cương.

Verse - Kệ 223

Stingy (a) : Keo kiệt, xan tham.
Generosity (n) : Sự rộng lượng, tính quảng đại.

Verse - Kệ 224

Scanty (a) : Thiếu thốn, eo hẹp.

Verse - Kệ 225

Restrain (v) : Điều phục, kềm chế.

Verse - Kệ 226

Vigilant (a) : Cảnh giác, tỉnh giác.
Defilement (n) : Sự ô nhiễm, lậu hoặc.
Fade away (v) : Phai tàn.

Verse - Kệ 227

Blame (v) : Khiển trách, đổ tội cho.

Verse - Kệ 229

Examine (v) : Xem xét, phản tỉnh.
Flawless (a) : Không tỳ vết, hoàn thiện.

Verse - Kệ 230

Refined (a) : Nguyên chất, được tinh luyện.

Verse - Kệ 231

Misdeed (n) : Hành động xấu, tội ác.

To give up : Từ bỏ.

--- o0o ---

Phẩm XVIII

MALA VAGGA - IMPURITIES OR TAINTS - PHẨM CẦU UẾ

Pa.n.dupalaaso-va-daani-si yamapurisaa-pi ca ta.m upa.t.thitaa
Uyyogamukhe ca ti.t.thasi paatheyyam-pi ca te na vijjati. -- 235

Like a withered leaf are you now.
The messengers of death wait on you.
On the threshold of decay you stand.
Provision too there is none for you. -- 235

235. Người nay như lá héo,
Diêm sứ đang ngóng chờ,
Trước cửa chết trơ vơ,
Tư lương người chẳng có.

So karoḥi diipamattano khippa.m vaayama pa.n.dito bhava
Niddhantamalo ana'nga.no dibba.m ariyabhūmimēhisi. -- 236

Make an island unto yourself.
Strive quickly; become wise.
Purged of stain and passionless,
you shall enter the heavenly stage of the Ariyas. -- 236

236. Hãy tự xây hòn đảo.
Sáng suốt gấp tinh chuyên,
Trừ tham dục, cầu uế,

Lên thánh địa chư thiên.

Upaniitavayo ca -daani-si sampayaato-si yamassa santike
Vaaso-pi ca te natthi antaraa paatheyyam-pi ca te na vijjati. -- 237

Your life has come to an end now.
To the presence of death you are setting out.
No halting place is there for you by the way.
Provision too there is none for you. -- 237

237. Đòi người nay úa tàn,
Sắp bị diêm sử mang,
Đường trường không chỗ nghỉ,
Chẳng còn chút hành trang.

So karohi diipamattano khippa.m vaayama pa.n.dito bhava
Niddhantamalo ana'nga.no na puna jaatijara.m upehisi. -- 238

Make an island unto yourself.
Strive without delay; become wise.
Purged of stain and passionless,
you will not come again to birth and old age. -- 238

238. Hãy tự xây hòn đảo,
Sáng suốt gấp tinh chuyên,
Trừ tham dục cấu uế,
Dứt sanh lão ưu phiền.

Anupubbena medhaavii thokathoka.m kha.ne kha.ne
Kammaaro rajatass-eva niddhame malamattano. -- 239

By degrees, little by little, from time to time,
a wise person should remove his own impurities,
as a smith removes (the dross) of silver. -- 239

239. Bạc trí tẩy cấu uế,
Gột rửa từng sát na,
Như thợ bạc tinh luyện,
Từ từ lọc quặng ra.

Ayasaa-va mala.m samu.t.thita.m tadu.t.thaaya tameva khaadati
Eva.m atidhonacaarina.m sakakammaani nayanti duggati.m. -- 240

As rust sprung from iron
eats itself away when arisen,
even so his own deeds
lead the to states of woe. -- 240

240. Sét phát sanh từ sắt,
Lại ăn sát dần dà,
Phạm nhân chịu đau khổ,
Do ác nghiệp mà ra.

Asajjhaayamalaa mantaa anu.t.thaanamalaa gharaa
Mala.m va.n.nassa kosajja.m pamaado rakkhato mala.m. -- 241

Non-recitation is the rust of incantations;
non-exertion is the rust of homes;
sloth is the taint of beauty;
carelessness is the flaw of a watcher. -- 241

241. Không tụng, sét sách kinh,
Không siêng, dơ cửa nhà,
Lười biếng, bản thân ta.
Bê tha, nhớp người gác.

Mal-itthiyaa duccharita.m macchera.m dadato mala.m
Malaa ve paapakaa dhammaa asmi.m loke paramhi ca. -- 242

Misconduct is the taint of a woman.
Stinginess is the taint of a donor.
Taints, indeed, are all evil things
both in this world and in the next. -- 242

242. Tà hạnh, như đàn bà,
Keo kiệt, bản kẻ thí,
Ác phép, vết han rỉ,
Cả đời nay đời sau.

Tato malaa malatara.m avijjaa parama.m mala.m

Eta.m mala.m pahatvaana nimmalaa hotha bhikkhavo. -- 243

A worse taint than these
is ignorance, the greatest taint.
Abandoning this taint,
be taintless, O Bhikkhus! -- 243

243. Trong các loại bản ấy,
Vô minh nhớp tội cùng,
Trừ cấu uế, thanh tịnh,
Tỳ kheo ắt viên dung.

Sujjiiva.m ahirikena kaakasuurena dha.msinaa
Pakkhandinaa pagabbhena sa.mkili.t.thena jiiivita.m. -- 244

Easy is the life of a shameless one
who is as impudent as a crow,
back-biting, presumptuous,
arrogant, and corrupt. -- 244

244. Dễ thay sống trơ tráo,
Lỗ mãng như quạ diều,
Miệng bêu rêu, ngạo mạn.
Lòng ô nhiễm, tự kiêu.

Hirimataa ca dujjiiva.m nicca.m sucigavesinaa
Aliinenappagabbhena suddhaajiiivena passataa. -- 245

Hard is the life of a modest one
who ever seeks purity, is detached,
humble, clean in life, and reflective. -- 245

245. Khó thay sống khiêm tốn.
Thanh tịnh tâm vô tư,
Giản dị đời trong sạch,
Sáng suốt trọn kiếp người.

Yo paa.namatipaati msaavaada.m ca bhaasati
Loke adinna.m aadiyati paradaara.m ca gacchati. -- 246

Whoso in this world destroys life,
tells lies,
takes what is not given,
goes to others' wives, -- 247

246. Ở đời ai sát sanh,
Láo khoét không chân thật,
Lừa đảo trộm tài vật,
Gian dúi vợ người ta,

Suraamerayapaana.m ca yo naro anuyu~njati
Idh-eva -p-eso lokasmi.m muula.m kha.nati attano. -- 247

And is addicted to intoxicating drinks,
such a one digs up
his own root in this world. -- 247

247. Say sưa đến sa đà,
Nghiện ngập suốt ngày tháng,
Hạng người ấy không quản,
Búng gốc mình đời nay.

Evambho purisa jaanaahi paapadhammaa asa~n~nataa
Maa ta.m lobho adhammo ca cira.m dukkhaaya randhayu.m. -- 248

Know thus O good man:
"Not easy of restraint are evil things".
Let not greed and wickedness
drag you to protracted misery. -- 248

248. Bậc thiện nhơn nên biết,
Không tự chế là ác,
Đừng để tham, phi pháp,
Dìm người khổ triền miên.

Dadaati ve yathaa saddha.m yathaa pasaadana.m jano
Tattha ve ma'nku yo hoti paresa.m paanabhojane
Na so divaa vaa ratti.m vaa samaadhi.m adhigacchati. -- 249

People give according to their faith

and as they are pleased.
Whoever therein is envious
of others' food and drink,
gains no peace either
by day or by night. -- 249

249. Do tín tâm hoan hỷ,
Nên người ta bố thí,
Ai đem lòng ganh tị,
Miếng ăn uống của người,
Kẻ ấy trong tâm tư,
Ngày đêm chẳng an tịnh.

Yassa c-eta.m samucchinna.m muulaghacca.m samuuhata.m
Sa ve divaa vaa ratti.m vaa samaadhi.m adhigacchati. -- 250

But he who has
this (feeling) fully cut off,
uprooted and destroyed,
gains peace by day and by night. -- 250

250. Ai nhỏ, chặt gốc rễ,
Tận diệt thói ghét ghen,
Người ấy cả ngày đêm,
Tâm thường được an tịnh.

Natthi raagasamo aggi natthi dosasamo gaho
Natthi mohasama.m jaala.m natthi ta.nhaasamaa nadii. -- 251

There is no fire like lust,
no grip like hate,
no net like delusion,
no river like craving. -- 251

251. Lửa nào bằng tham dục.
Chấp nào bằng hận sân.
Lưới nào bằng si ám.
Sông nào bằng ái ân.

Sudassa.m vajjama~n~nesa.m attano pana duddasa.m

Paresa.m hi so vajjaani opu.naati yathaa bhuusa.m
Attano pana chaadeti kali.m-va kitavaa sa.tho. -- 252

Easily seen are others' faults,
hard indeed to see are one's own.
Like chaff one winnows others' faults,
but one's own (faults) one hides,
as a crafty fowler conceals himself by camouflage. -- 252

252. Lỗi người thật dễ thấy.
Lỗi mình khó thấy thay!
Lỗi người thì cố bói,
Như sàng sảy trấu mảy.
Lỗi mình thì cố dấu,
Như bẫy chim, núp ngay.

Paravajjaanupassissa nicca.m ujjaanasa~n~nino
Aasavaa tassa va.d.dhanti aaraa so aasavakkhayaa. -- 253

He who sees others' faults,
and is ever irritable,
-the corruptions of such a one grow.
He is far from the destruction of corruptions. -- 253

253. Nhìn thấy lỗi của người,
Mình sanh tâm tức giận,
Thế là phiền não tăng,
Lậu hoặc khó diệt tận.

Aakaase pada.m natthi sama.no natthi baahire
Papa~ncaabhirataa pajaa nippapa~ncaa tathaagataa. -- 254

In the sky there is no track.
Outside there is no Saint.
Mankind delights in obstacles.
The Tathaagatas are free from obstacles. -- 254

254. Hư không không dấu vết,
Ngoại đạo không sa môn,
Nhân loại thích chướng ngại.

Như Lai thoát chướng phiền.

Aakaase pada.m natthi sama.no natthi baahire
Sa'nkhaaraa sassataa natthi natthi buddhaana.m i~njita.m. -- 255

In the sky there is no track.
Outside there is no Saint.
There are no conditioned that are eternal.
There is no instability in the Buddhas. -- 255

255. Hư không không dấu vết,
Ngoại đạo không sa môn,
Năm uẩn không vĩnh cửu,
Chư Phật không động sòn

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 235

Withered (a) : Héo tàn.
Messenger (n) : Sứ giả, người đưa tin.
Threshold (n) : Ngưỡng cửa.
Provision (n) : Lương thực.

Verse - Kệ 236

Strive hard (v) : Phấn đấu.
Purge (v) : Gột rửa, thanh lọc.
Stain (n) : Dơ bẩn, cấu uế.
Celestial (a) : Thuộc thiên giới.
Plane (n) : Mặt bằng, cảnh trí.
Elect (a) : Được chọn lọc.

Verse - Kệ 237

To come to an end : Kết thúc.
To set out : Khởi hành, ra đi.
Halt (v) : Dừng chân.

Verse - Kệ 239

Smith (n) : Thợ bạc.
Dross (n) : Cứt sắt, cặn bã.
Degree (n) : Mức độ.

Verse - Kệ 240

Rust (n) : Rỉ (sắt)
Spring from (v) : Phát xuất từ.
Transgressor (n) : Người phạm tội.
Woe (n) : Sự đau buồn, thống khổ.

Verse - Kệ 241

Non-recitation (n) : Không đọc tụng.
Incantation (n) : Kinh chú.
Non-exertion (n) : Không siêng năng, không nỗ lực.
Taint (n) : Vết nhơ bẩn.
Sloth (n) : Sự lười biếng.

Verse - Kệ 242

Misconduct (n) : Hạnh kiểm xấu, tà hạnh.
Niggardliness (n) : Tính hà tiện, tính keo kiệt.
Benefactor (n) : Ân nhân, người làm việc thiện.

Verse - Kệ 244

Immodest (a) : Trơ trẽn, trơ tráo.
Impudent (a) : Hỗn xược, vô liêm sĩ.
Crow (n) : Con quạ.
Backbiting (n) : Sự nói xấu sau lưng, sự bêu xấu.
Presumptuous (a) : Tự phụ, cao ngạo.
Arrogant (a) : Kiêu căng, ngã mạn.

Verse - Kệ 245

Detached (a) : Vô tư, không thiên kiến.
Humble (a) : Khiêm tốn, bình dị.

Verse - Kệ 247

To be addicted to (v) : Nghiện ngập.
Intoxicating (a) : Làm say.
Dig (a) : Đào, xới, cuốc.
Root (n) : Gốc rễ.

Verse - Kệ 248

Drag (v) : Lôi, kéo.
Protracted (a) : Kéo dài, triền miên.

Verse - Kệ 249

According to : Theo.
Faith (n) : Niềm tin, tín tâm.
To be envious of (a) : Ganh tị với, đố kỵ với.
Concentration (n) : Sự định tâm, an tịnh.

Verse - Kệ 251

Grip (n) : Sự cố chấp, sự chấp thủ.
Net (n) : Cái lưới
Delusion (n) : Sự lừa bịp, sự si mê.

Verse - Kệ 252

Chaff (n) : Trấu mảy, rơm rác.
Winnow (v) : Sảy, sàng lọc.
Crafty (a) : Mánh khéo, xảo quyệt.
Fowler (n) : Người bẫy chim.

Verse - Kệ 253

Irritable (a) : Tức giận, cáu kỉnh.
Defilement (n) : Sự cấu uế, lậu hoặc.
Destruction (n) : Sự phá hủy, sự tiêu diệt.

Verse - Kệ 254

Track (n) : Dấu vết.
Outside (n,a) : Bên ngoài, ngoại đạo.
Obstacle (n) : Vật chướng ngại, sự trở ngại.
The Tathagata : Như Lai.

Verse - Kệ 255

Conditioned thing : Ngũ uẩn (hữu vi, điều kiện hóa).
Eternal (a) : Vĩnh cửu, bất diệt.
Instability (n) : Tính không kiên định.

--- o0o ---

Phẩm XIX

DHAMMA.T.THA VAGGA - THE JUST OR RIGHTEOUS - PHẨM PHÁP TRỤ

Na tena hoti dhamma.t.tho yen-attha.m sahasaa naye
Yo ca attha.m anatta~nca ubho niccheyya pa.n.dito. -- 256

He is not thereby just
because he hastily arbitrates cases.
The wise man should investigate
both right and wrong. -- 256

256. Người ấy thiếu công bình,
Vì phân xử vội vã.
Bậc trí nên xét cả,
Hai trường hợp chánh tà.

Asaahasena dhammena samena nayatii pare
Dhammassa gutto medhaavii dhamma.t.tho-ti pavuccati. -- 257

The intelligent person who leads others
not falsely but lawfully and impartially,
who is a guardian of the law,
is called one who abides by the law
(dhamma.t.tha). -- 257

257. Bậc trí hướng dẫn người,
Vô tư và đúng pháp.
Người bảo vệ luật pháp,
Hân tôn trọng pháp luật.

Na tena pa.n.dito hoti yaavataa bahu bhaasati
Khemii averii abhaya pa.n.dito-ti pavuccati. -- 258

One is not thereby a learned man
merely because one speaks much.
He who is secure, without hate,
and fearless is called "learned". -- 258

258. Không phải vì nói nhiều,
Là xứng danh bậc trí.
Người an tâm, vô úy,
Thân thiện là hiền tài.

Na taavataa dhammadharo yaavataa bahu bhaasati
Yo ca appam-pi sutvaana dhamma.m kaayena passati
Sa ve dhammadharo hoti yo dhamma.m nappamajjati. -- 259

One is not versed in the Dhamma
merely because one speaks too much.
He who hears little
and sees the Dhamma mentally,
and who does not neglect the Dhamma,
is, indeed, versed in the Dhamma. -- 259

259. Không phải vì nói nhiều,
Là thọ trì chánh pháp.
Người nghe ít diệu pháp,
Nhưng trực nhận viên dung,
Chánh pháp không buông lung,

Là thọ trì chánh pháp.

Na tena thero hoti yen-assa palita.m siro
Paripakko vayo tassa moghaji.n.no-ti vuccati. -- 260

He is not thereby an Elder (thera)
merely because his head is grey.
Ripe is he in age.
"Old-in-vain" is he called. -- 260

260. Không phải vì bạc đầu,
Là xứng danh Trưởng lão.
Vị ấy dù tuổi cao,
Nhưng là sư già hão!

Yamhi sacca.m ca dhammo ca ahi.msaa sa.myamo damo
Sa ve vantamalo dhiiro thero iti pavuccati. -- 261

In whom are truth, virtue,
harmlessness, and control,
that wise man who is purged of impurities,
is, indeed, called an Elder. -- 261

261. Sống chân thật, chánh hạnh,
Vô hại, điều phục mình,
Bậc trí trừ cấu uế,
Là Trưởng lão cao minh.

Na vaakkara.namattena va.n.napokkharataaya vaa
Saadhuruupo naro hoti issukii maccharii sa.tho. -- 262

Not by mere eloquence,
nor by handsome appearance,
does a man become good-natured,
should he be jealous, selfish,
and deceitful. -- 262

262. Không phải tài hùng biện,
Hay vóc dáng đường đường,
Là ra bậc hiền lương,

Nếu ganh, tham, dối trá!

Yassa ce ta.m samucchinna.m muulaghacca.m samuuhata.m
Sa vantadoso medhaavii saadhuruupo-ti vuccati. -- 263

But in whom these are wholly cut off,
uprooted and extinct,
that wise man who is purged of hatred,
is, indeed, called good-natured. -- 263

263. Nhô chặt sạch gốc rễ,
Dập tắt tâm tham lường,
Bậc trí diệt sân hận,
Là xứng danh hiền lương.

Na mu.n.dakena sama.no abbato alika.m bha.na.m
Icchaalobhasamaapanno sama.no ki.m bhavissati. -- 264

Not by a shaven head
does an undisciplined man,
who utters lies, become a monk.
How will one who is full of desire and greed
be a monk? -- 264

264. Không phải đầu cạo nhẵn,
Là nên danh sa môn,
Nếu buông lung láo khoét,
Đầy tham dục tâm hôn!

Yo ca sameti paapaani a.nu.m thuulaani sabbaso
Samitattaa hi paapaana.m sama.no-ti pavuccati. -- 265

He who wholly subdues evil deeds
both small and great
is called a monk
because he has overcome all evil. -- 265

265. Ai hàng phục trọn vẹn,
Mọi ác nghiệp tế thô,
Vị ấy là sa môn,

Nhờ trừ nghiệp thô tế.

Na tena bhikkhu hoti yaavataa bhikkhate pare
Vissa.m dhamma.m samaadaaya bhikkhu hoti na taavataa. -- 266

He is not thereby a bhikkhu
merely because he begs from others;
by following the whole code (of morality)
one certainly becomes a bhikkhu and
not (merely) by such begging. -- 266

266. Không phải đi khất thực,
Là đích thực tỳ kheo,
Bậc đích thực tỳ kheo,
Là sống theo giới luật.

Yo-dha pu~n~na~nca paapa~nca baahetvaa brahmacariyavaa
Sa'nkhaaya loke carati sa ve bhikkhu-ti vuccati. -- 267

Herein he who has transcended
both good and evil,
whose conduct is sublime,
who lives with understanding in this world,
he, indeed, is called a bhikkhu. -- 267

267. Ai siêu việt thiện ác,
Sống đức hạnh tuyệt vời,
Thấu triệt được lẽ đời,
Là tỳ kheo đích thực.

Na monena muni hoti muu.lharuupo aviddasu
Yo ca tula.m-va paggayha varamaadaaya pa.n.dito. -- 268

Not by silence (alone) -
does he who is dull and ignorant become a sage;
but that wise man who,
as if holding a pair of scales,
embraces the best and shuns evil,
is indeed a sage. -- 268

268. Im lặng nhưng ngu si,
Đâu phải là hiền trí,
Như cân cân công lý,
Bậc trí chọn điều lành.

Paapaani parivajjeti sa munii tena so muni
Yo munaati ubho loke muni tena pavuccati. -- 269

For that reason, he is a sage.
He who understands both worlds
is, therefore, called a sage. -- 269

269. Từ bỏ mọi ác pháp,
Là xứng danh bậc trí,
Người được gọi hiền sĩ,
Am hiểu cả hai đời.

Na tena ariyo hoti yena paa.naani hi.msati
Ahi.msaa sabbapaa.naana.m ariyo-ti pavuccati. -- 270

He is not therefore an Ariya (Noble)
in that he harms living beings;
through his harmlessness
towards all living beings
is he called an Ariya (Noble). -- 270

270. Còn sát hại chúng sanh,
Đâu phải là hiền thánh,
Không sát hại chúng sanh,
Là đích thị thánh hiền.

Na siilabbatamattena baahusaccena vaa pana
Atha vaa samaadhilaabhena vivicca sayanena vaa. -- 271

Not only by mere morality and austerities
nor again by much learning,
nor even by developing mental concentration,
nor by secluded lodging, -- 271

271. Không phải giữ giới luật,

Khổ hạnh hay học nhiều,
Thiền định, hay ẩn dật,
Mà sanh tâm tự kiêu.

Phusaami nekkhammasukha.m aputhujjanasevita.m
Bhikkhu vissaasamaapaadi appatto aasavakkhaya.m. -- 272

(thinking) "I enjoy the bliss of renunciation
not resorted to by the worldling"
(not with these) should you, O bhikkhu, rest content
without reaching the extinction of the corruptions. -- 272

272. "Ta hưởng phúc xuất thế,
Phàm phu hưởng được nào",
Tỷ kheo, chớ tự mãn,
Lậu hoặc hãy triệt tiêu.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 256

Hastily (adv) : Vội vã.
Arbitrate (v) : Phân xử.
Case (n) : Trường hợp, việc thừa kiện.
Just (a) : Công bình.

Verse - Kệ 257

Impartially (adv) : Vô tư, không thiên vị.
Guardian (n) : Người bảo vệ, bậc hộ trì.
Law (n) : Luật pháp, chánh pháp.
Abide by (v) : Tuân theo, tôn trọng.

Verse - Kệ 258

Secure (a) : Vững chắc, an tâm.
Fearless (a) : Không sợ hãi, vô úy.

Verse - Kệ 259

Versed (a) : Thông thạo, sành sỏi, am tường.
Mentally (adv) : Thấm nhuần.

Verse - Kệ 260

Elder (n) : Trưởng lão.
Old-in-vain : Lão già vô dụng.

Verse - Kệ 261

Cast out (v) : Loại trừ.

Verse - Kệ 262

Eloquence (n) : Tài hùng biện.
Good natured (a) : Bản chất tốt, thiện tánh.

Verse - Kệ 263

Extinct (a) : Dập tắt, tuyệt diệt.

Verse - Kệ 264

Shaven head : Đầu được cạo nhẵn.
Undisciplined (a) : Vô kỷ luật, phóng túng.

Verse - Kệ 266

Code (n) : Luật lệ, giới luật.

Verse - Kệ 267

Transcend (v) : Vượt qua, siêu việt.
Sublime (a) : Siêu việt, tuyệt diệu.

Verse - Kệ 268

Grasp (v) : Nắm chặt.
A pair of scales : Cái cân.

Verse - Kệ 272

Resort to (v) : Đạt đến.
Worldling (n) : Phàm phu, người trần tục.
Content (n) : Sự mãn nguyện.
Rest (v) : Dựa vào, vãn cú vào.
Extinction (n) : Sự dập tắt.

--- o0o ---

Phẩm XX

MAGGA VAGGA - THE WAY OR THE PATH - PHẨM CHÁNH ĐẠO

Maggaana.t.tha'ngiko se.t.tho saccaana.m caturo padaa
Viraago se.t.tho dhammaana.m dvipadaana.m ca cakkhumaa. -- 273

The best of paths is the Eightfold Path.
The best of truths are the four Sayings.
Non-attachment is the best of states.
The best of bipeds is the Seeing One. -- 273

273. Tám chánh, đường thù thắng,
Bốn câu, lý tuyệt luân.
Ly tham, pháp tối thượng.
Pháp nhãn, đấng siêu quần.

Eso-va maggo natth-a~n~no dassanassa visuddhiyaa
Eta.m hi tumhe pa.tipajjatha maarass-eta.m pamohana.m. -- 274

This is the only Way.
There is none other for the purity of vision.
Do you follow this path.
This is the bewilderment of Maara. -- 274

274. Hướng tri kiến thanh tịnh,
Duy chỉ có đường này.
Nếu người theo đường này,
Ma vương ắt rồi loạn.

Eta.m hi tumhe pa.tipannaa dukkhassanta.m karissatha
Akkhaato ve mayaa maggo a~n~naaya sallasatthana.m. -- 275

Entering upon that path,
you will make an end of pain.
Having learnt the removal of thorns,
have I taught you the path. -- 275

275. Đi trên đường Tám Chánh,
Là tránh mọi đau thương.
Ta dạy người con đường,
Nhỏ sạch mọi gai góc.

Tumhehi kicca.m aatappa.m akkhaataaro tathaagataa
Pa.tipannaa pamokkhanti jhaayino maarabandhanaa. -- 276

Striving should be done by yourselves;
the Tathaagatas are only teachers.
The meditative ones, who enter the way,
are delivered from the bonds of Maara. -- 276

276. Hãy nỗ lực tinh tấn,
Như Lai bậc dẫn đường.
Ai tu tập thiền định,
Ắt thoát vòng Ma vương.

Sabbe sa'nkhaaraa anicca-ti yadaa pa~n~naaya passati
Atha nibbindati dukkhe esa maggo visuddhiyaa. -- 277

Transient are all conditioned things:
when this, with wisdom, one discerns,
then is one disgusted with ill;
this is the path to purity. -- 277

277. Nhờ trí tuệ quán chiếu,

Thấy các hành vô thường;
Thế là chán đau thương,
Đây chính đường thanh tịnh.

Sabbe sa'nkhaaraa dukkhaa-ti yadaa pa~n~naaya passati
Atha nibbindati dukkhe esa maggo visuddhiyaa. -- 278

"Sorrowful are all conditioned things":
when this, with wisdom, one discerns,
then is one disgusted with ill;
this is the path to purity. -- 278

278. Nhờ trí tuệ quán chiếu,
Thấy các hành khổ đau;
Thế là chán khổ đau,
Đây chính đường thanh tịnh.

Sabbe dhammaa anattaa-ti yadaa pa~n~naaya passati
Atha nibbindati dukkhe esa maggo visuddhiyaa. -- 279

"All Dhammas are without a soul":
when this, with wisdom, one discerns,
then is one disgusted with ill;
this is the path to purity. -- 279

279. Nhờ trí tuệ quán chiếu,
Thấy pháp vô ngã rồi;
Thế là chán khổ thôi,
Đây chính đường thanh tịnh.

U.t.thaanakaalamhi anu.t.thahaano
Yuvaa baliī aalasiya.m upeto
Sa.msannasa'nkappamano kusiito
Pa~n~naaya magga.m alaso na vindati. -- 280

The inactive idler who strives not
when he should strive,
who, though young and strong, is slothful,
with (good) thoughts depressed,
does not by wisdom realize the Path. -- 280

280. Khi cần không nỗ lực,
Tuy trẻ khỏe nhưng lười,
Chí cùn, trí thụ động,
Ngộ đạo sao được người!

Vaacaanurakkhii manasaa susa.mvuto
Kaayena ca akusala.m na kayiraa
Ete tayo kammapathe visodhaye
Aaraadhaye magga.m isippavedita.m. -- 281

Watchful of speech, well restrained in mind,
let him do nought unskilful through his body.
Let him purify these three ways of action
and win the path realized by the sages. -- 281

281. Thân không được làm ác,
Khéo giữ ý giữ lời,
Thường thanh tịnh ba nghiệp,
Đạt đạo thánh nhân thôi.

Yogaa ve jaayati bhuuri ayogaa bhuurisa'nkhayo
Eta.m dvedhaa patha.m ~natvaa bhavaaya vibhavaaya ca
Tathattaana.m niveseyya yathaa bhuuri pava.d.dhati. -- 282

Verily, from meditation arises wisdom.
Without meditation wisdom wanes.
Knowing this twofold path of gain and loss,
let one so conduct oneself
that wisdom may increase. -- 282

282. Tu thiền trí tuệ sanh.
Bỏ thiền trí tuệ diệt.
Được mất khéo phân biệt,
Biết rõ đường chánh tà,
Tự nỗ lực theo đà,
Trí tuệ dần tăng trưởng.

Vana.m chindatha maa rukkha.m vanato jaayatii bhaya.m
Chetvaa vana~nca vanatha~nca nibbanaa hotha bhikkhavo. -- 283

Cut down the forest (of the passions), but not real trees.
From the forest (of the passions) springs fear.
Cutting down both forest and brushwood
(of the passions),
be forestless, O bhikkhus. -- 283

283. Đốn rừng chớ đốn cây,
Vì rừng gây sợ hãi.
Nên đốn rừng tham ái,
Tỳ kheo, hãy ly tham.

Yaava.m vanatho na chijjati anumatto-pi narassa naarisu
Pa.tibaddhamano-va taava so vaccho khiirapako-va maatari. -- 284

For as long as the slightest brushwood (of the passions)
of man towards women is not cut down,
so long is his mind in bondage,
like the milch calf to its mother-cow. -- 284

284. Bao lâu chưa đoạn tuyệt,
Ái dục giữa gái trai,
Tâm tư đeo đuổi hoài,
Như bê con theo mẹ.

Ucchinda sinehamattano kumuda.m saaradika.m-va paa.ninaa
Santimaggameva bruuhaya nibbaa.na.m sugatena desita.m. -- 285

Cut off your affection,
as though it were an autumn lily, with the hand.
Cultivate the very path of peace.
Nibbaana has been expounded
by the Auspicious One. -- 285

285. Hãy cắt tiết ái dục,
Như tay ngắt sen thu.
Đạo tịch tịnh gắng tu,
Bậc Thiện Thệ dạy vậy.

Idha vassa.m vasissaami idha hemantagimhisu

Iti baalo vicinteti antaraaya.m na bujjhati. -- 286

Here will I live in the rainy season,
here in the autumn and in the summer:
thus muses the fool.
He realizes not the danger (of death). -- 286

286. Mùa mưa ta ở đây,
Hè thu ta ở đây.
Kẻ ngu si nghĩ vậy,
Nào đâu thấy hiểm nguy.

Ta.m puttapasusammatta.m byaasattamanasa.m nara.m
Sutta.m gaama.m mahogho-va maccu aadaaya gacchati. -- 287

The doting man with mind set on children and herds,
death seizes and carries away,
as a great flood (sweeps away)
a slumbering village. -- 287

287. Người ham nhiều con cái,
Thích súc vật dư thừa,
Tử thần sẽ kéo bừa,
Như lụt cuốn làng ngủ.

Na santi puttaa taa.naaya na pitaa n-api bandhavaa
Antakenaadhhipannassa natthi ~naatisu taa.nataa. -- 288

There are no sons for one's protection,
neither father nor even kinsmen;
for one who is overcome by death
no protection is to be found among kinsmen. -- 288

288. Con cái nào chở che,
Mẹ cha nào o bế,
Thân thích nào bảo vệ,
Khi bị thân chết lòi.

Etamatthavasa.m ~natvaa pa.n.dito siilasa.mvuto
Nibbaa.nagamana.m magga.m khippameva visodhaye -- 289

Realizing this fact,
let the virtuous and wise person
swiftly clear the way
that leads to Nibbaana. -- 289

289. Hiểu rõ sự lý trên,
Bậc trí nên trì giới,
Khai sáng đường đi tới,
Trực chỉ đến Niết bàn.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 273

Conditions (n) : Các pháp, các điều kiện.
Biped (n) : Động vật hai chân.
Seeing One : Đấng pháp nhãn.

Verse - Kệ 274

Vision (n) : Cái thấy, nhãn kiến.
Bewilderment (n) : Sự hoang mang, sự rối loạn.

Verse - Kệ 275

Make an end of : Kết thúc, chấm dứt.
Removal (n) : Sự diệt trừ, sự loại bỏ.
Thorn (n) : Gai gốc, sự khó khăn.

Verse - Kệ 276

Make an effort (v) : Nỗ lực.
Deliver (v) : Thoát khỏi.

Bond (n) : Mối quan hệ, mối ràng buộc.

Verse - Kệ 277

Transient (a) : Thoáng qua, ngắn ngủi, vô thường.

Conditioned things : Các pháp, các hành.

Discern (v) : Nhận thức rõ, quán chiếu.

Disgust (v) : Làm ghê tởm, làm chán ghét.

Ill (n) : Việc ác, điều bất hạnh, sự đau thương.

Verse - Kệ 279

Soul-less (a) : Vô ngã, không có tâm hồn.

Verse - Kệ 280

Inactive (a) : Không hoạt động, ù lì.

Idler (n) : Kẻ lười biếng.

Slothful (a) : Lười biếng.

Depressed (a) : Trì trệ, suy yếu, lụn bại.

Verse - Kệ 281

Watchful of (a) : Thận trọng, đề phòng.

Unskilful (a) : Vụng về, không khéo léo.

Nought (n) : Không.

Verse - Kệ 282

Wane (v) : Suy yếu, tàn tạ.

Twofold (a) : Gấp đôi.

Verse - Kệ 283

Brushwood (n) : Bụi cây.

Verse - Kệ 284

Slight (a) : Mong manh, yếu ớt, sơ sài.

Bondage (n) : Sự câu thúc, sự ràng buộc.

Milch (a) : Cho sữa, sanh sữa, còn bú.
Mich (n) : Con bê còn bú.

Verse - Kệ 285

Cultivate (v) : Vun trồng
Auspicious (a) : Đầy triển vọng, đầy hứa hẹn.
Auspicious One : Bậc Thiện Thệ.

Verse - Kệ 286

Muse (v) : Trầm tư, suy nghĩ.

Verse - Kệ 287

Doting (a) : Say mê, đắm đuối.
Seize (v) : Tóm lấy, tịch thu.

--- o0o ---

Phẩm XXI

PAKI.N.NAKA VAGGA - MISCELLANEOUS - PHẨM TẠP LỤC

Mattaasukhapariccaagaa passe ce vipula.m sukha.m
Caje mattaasukha.m dhiro sampassa.m vipula.m sukha.m. -- 290

If by giving up a lesser happiness,
one may behold a greater one,
let the wise man give up the lesser happiness
in consideration of the greater happiness. -- 290

290. Nếu bỏ hạnh phúc nhỏ,
Để được hạnh phúc to,
Bậc trí chẳng đắn đo,
Bỏ ngay hạnh phúc nhỏ.

Paradukkuupadaanena attano sukhamicchati
Verasa.msaggasa.msa.t.tho veraa so na parimuccati. -- 291

He who wishes his own happiness

by causing pain to others
is not released from hatred,
being himself entangled in the tangles of hatred. -- 291

291. Mình mưu cầu hạnh phúc,
Lại gây khổ cho người,
Thế là chuốc hận thù,
Không sao trừ hết hận.

Ya.m hi kicca.m tadapaviddha.m akicca.m pana kayirati
Unnalaana.m pamattaana.m tesa.m va.d.dhanti aasavaa. -- 292

What should have been done is left undone,
what should not have been done is done.
Of those who are puffed up and heedless
the corruptions increase. -- 292

292. Việc đáng làm không làm.
Việc không đáng lại làm.
Kẻ phóng dật ngạo mạn,
Lậu hoặc dần dần lan.

Yesa~nca susamaaraddhaa nicca.m kaayagataa sati
Akkicca.m te na sevanti kicce saataccakaarino
Sataana.m sampajaanaana.m attha.m gacchanti aasavaa. -- 293

Those who always earnestly practise
"mindfulness of the body",
who follow not what should not be done,
and constantly do what should be done,
of those mindful and reflective ones
the corruptions come to an end. -- 293

293. Người tinh chuyên cần mãi,
Tu tập pháp niệm thân,
Không làm việc không đáng,
Thực hành pháp chánh cần,
Tâm thường niệm tỉnh giác,
Lậu hoặc tiêu tan dần.

Maatara.m pitara.m hantvaa raajaano dve ca khattiye
Ra.t.tha.m saanuvvara.m hantvaa aniigho yaati braahma.no. -- 294

Having slain mother (craving) and father (conceit)
and two warrior kings
(views based on eternalism and nihilism),
and having destroyed a country
(sense-avenues and sense-objects)
together with its revenue officer (attachment),
ungrieving goes the Braahmana (Arahant). -- 294

294. Giết cả mẹ lẫn cha, (1)
Hạ hai vua Đê lý, (2)
Diệt quê hương quốc sĩ, (3)
Phạm thiên (4) đạt vô ưu .
(1) Ái dục và kiêu mạn.
(2) Thường kiến và đoạn kiến
(3) Lục căn và lục trần.
(4) A la hán

Maatara.m pitara.m hantvaa raajaano dve ca sottiye
Veyyagghapa~ncama.m hantvaa aniigho yaati braahma.no. -- 295

Having slain mother and father and two brahmin kings,
and having destroyed the perilous path (hindrances),
ungrieving goes the Braahmana (Arahant). -- 295

295. Giết cả mẹ lẫn cha,
Hạ hai vua Phạm chí,
Diệt luân tướng tài trí, (1)
Phạm thiên đạt vô ưu.
(1) Nghi

Suppabuddha.m pabujjhanti sadaa gotamasaavakaa
Yesa.m divaa ca ratto ca nicca.m buddhagataa sati. -- 296

Well awakened the disciples of Gotama ever arise
- they who by day and night
always contemplate the Buddha. -- 296

296. Tự thân luôn tỉnh giác.
Đệ tử Gô-ta-ma,
Bất luận ngày hay đêm,
Chuyên tâm niệm Phật-đà.

Suppabuddha.m pabujjhanti sadaa gotamasaavakaa
Yesa.m divaa ca ratto ca nicca.m dhammagataa sati. -- 297

Well awakened the disciples of Gotama ever arise
- they who by day and night
always contemplate the Dhamma. -- 297

297. Tự thân luôn tỉnh giác,
Đệ tử Gô-ta-ma,
Bất luận ngày hay đêm,
Chuyên tâm niệm Đạt-ma.(*)
(*) Dhamma: Pháp

Suppabuddha.m pabujjhanti sadaa gotamasaavakaa
Yesa.m divaa ca ratto ca nicca.m sa'ngahagataa sati. -- 298

Well awakened the disciples of Gotama ever arise
- they who by day and night
always contemplate the Sangha. -- 298

298. Tự thân luôn tỉnh giác
Đệ tử Gô-ta-ma,
Bất luận ngày hay đêm,
Chuyên tâm niệm Tăng-già.

Suppabuddha.m pabujjhanti sadaa gotamasaavakaa
Yesa.m divaa ca ratto ca nicca.m kaayagataa sati. -- 299

Well awakened the disciples of Gotama ever arise
- they who by day and night
always contemplate the body. -- 299

299. Tự thân luôn tỉnh giác,
Đệ tử Gô-ta-ma,
Bất luận ngày hay đêm.

Chuyên niệm thân xác ta.

Suppabuddha.m pabujjhanti sadaa gotamasaavakaa
Yesa.m divaa ca ratto ca ahi.msaaya rato mano. -- 300

Well awakened the disciples of Gotama ever arise
- they who by day and night
delight in harmlessness. -- 300

300. Tự thân luôn tỉnh giác,
Đệ tử Gô-ta-ma
Bất luận ngày hay đêm.
Tâm vô hại hiền hòa.

Suppabuddha.m pabujjhanti sadaa gotamasaavakaa
Yesa.m divaa ca ratto ca bhaavanaaya rato mano. -- 301

Well awakened the disciples of Gotama ever arise
- they who by day and night
delight in meditation. -- 301

301. Tự thân luôn tỉnh giác.
Đệ tử Gô-ta-ma,
Bất luận ngày hay đêm,
Vui trong cảnh thiền-na.

Duppabbajja.m durabhiraama.m duraavaasaa gharaa dukhaa
Dukkho-samaanasa.mvaaso dukkhaanupatitaddhagu
Tasmaa na c-addhagu siyaa na ca dukkhaanupatito siyaa. -- 302

Difficult is renunciation, difficult is it to delight therein.
Difficult and painful is household life.
Painful is association with those who are incompatible.
Ill befalls a wayfarer (in Sa'msaara).
Therefore be not a wayfarer, be not a pursuer of ill. -- 302

302. Khó thay vui xuất gia,
Khổ thay sống tại gia,
Khổ thay bạn không hợp,
Khổ thay khách ta bà;

Thế nên đừng phiêu bạt,
Đừng đeo đuổi khổ đau.

Saddho siilena sampanno yasobhogasamappito
Ya.m ya.m padesa.m bhajati tattha tatth-eva puujito. -- 303

He who is full of confidence and virtue,
possessed of fame and wealth,
he is honoured everywhere,
in whatever land he sojourns. -- 303

303. Đủ giới hạnh chánh tín,
Nhiều tài sản, danh cao,
Dù đi đến nơi nào,
Cũng được người cung kính.

Duure santo pakaasanti himavanto-va pabbato
Asant-ettha na dissanti ratti.m khittaa yathaa saraa. -- 304

Even from afar like the Himalaya mountain
the good reveal themselves.
The wicked, though near,
are invisible like arrows shot by night. -- 304

304. Người hiền dù ở xa,
Hiện ra như núi tuyết.
Kẻ ác dù đứng gần,
Như tên bắn trong đêm.

Ekaasana.m ekaseyya.m eko caramatandito
Eko damayamattaana.m vanante ramito siyaa. -- 305

He who sits alone, rests alone, walks alone unindolent,
who in solitude controls himself,
will find delight in the forest. -- 305

305. Ai ngồi nằm đơn độc,
Tĩnh tấn đi một mình,
Điều phục được chính mình,
Sẽ vui nơi rừng thẳm.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 290

Slight (a) : Mong manh, sơ sài.
Renounce (v) : Từ bỏ, không thừa nhận.
Consider (v) : Xem xét, cân nhắc.

Verse - Kệ 291

Inflict on (v) : Gây tổn thương.
Entangle (v) : Làm vướng mắc, chuốc lấy.
Tangle (n) : Sự rối rắm.

Verse - Kệ 292

Puff up (v) : Vênh váo, ngạo mạn.
Increase (v) : Tăng lên.

Verse - Kệ 293

Body-meditation : Niệm thân.
Mindful (a) : Chánh niệm, chú tâm.
Reflective (a) : Phản tỉnh, tỉnh giác.
To come to an end : Chấm dứt, kết thúc,.

Verse - Kệ 294

Slay (v) : Giết, sát hại.
Craving (n) : Tham ái, lòng khao khát.
Conceit (n) : Tính kiêu mạn, tính tự phụ.
Warrior (n) : Võ tướng (thuộc giai cấp Sát đế lý)
View (n) : Cái nhìn, quan niệm.
Eternalism (n) : Thuyết vĩnh cửu (quan niệm thường)
Nihilism (n) : Thuyết hư vô (quan niệm đoạn)

Sense-avenues : Đường hướng của ý thức.
Sense-objects : Đối tượng của ý thức.
Revenue officer (n) : Nhân viên hải quan.
Attachment (n) : Sự ràng buộc, triền phược.
Ungreiving (a) : Không đau buồn, vô ưu.
Brahman (n) : Phạm thiên, phạm chí.

Verse - Kệ 295

Perilous (a) : Nguy hiểm, hiểm nghèo.
Hindrance (n) : Sự chướng ngại.

Verse - Kệ 296

Awake (a) : Tỉnh thức, tỉnh giấc.
Disciple (n) : Đệ tử, môn đồ.
Constantly (adv) : Luôn luôn, liên miên.
Concentrate on (v) : Chuyên tâm, chú tâm.
Buddha-meditation : Niệm Phật.

Verse - Kệ 297

Dhamma-meditation : Niệm Pháp.

Verse - Kệ 298

Sangha-meditation : Niệm Tăng.

Verse - Kệ 302

Renunciation (n) : Sự từ bỏ quyền thừa kế, xuất gia.
Association (n) : Sự liên hợp.
Unequal (n) : Người không ngang nhau, người không hợp.
Be fall (v) : Xảy đến, xảy ra.
Wanderer (n) : Kẻ đi lang thang.
Pursuer (n) : Người theo đuổi.

Verse - Kệ 303

To be possessed of (v) : Có, tư hữu.

Fame (n) : Danh tiếng.

Verse - Kệ 304

Manifest (a) : Rõ ràng, hiển nhiên.

Vicious (a) : Xấu, ác.

Verse - Kệ 305

Strenous (a) : Hăm hở, tích cực, tinh tấn.

Subdue (v) : Hàng phục, điều phục.

--- oOo ---

Phẩm XXII

NIRAYA VAGGA - WOEFUL STATE - PHẨM ĐỊA NGỤC

Abhūtvā adīhi niraya.m upeti yo c-aapi katvā na karomī-ti c-aaha
Ubho-pi te pecca samaa bhavanti nihiinakammaa manujāa parattha. -- 306

The speaker of untruth goes to a woeful state,
and also he who, having done aught, says, "I did not".
Both after death become equal,
men of base actions in the other world. -- 306

306. Người mồm miệng láo khoét,
Kẻ làm rồi nói không.
Cả hai chết tương đồng,
Đê tiện, đọa địa ngục.

Kaasaavaka.n.thaa bahavo paapadhammaa asa~n~nataa
Paapaa paapehi kammehi niraya.m te upapajjare. -- 307

Many with a yellow robe on their necks
are of evil disposition and uncontrolled.
Evil-doers on account of their evil deeds
are born in a woeful state. -- 307

307. Nhiều người khoác cà sa,
Ác hạnh, không điều phục,

Kẻ ác, do nghiệp thúc,
Phải đọa địa ngục thôi.

Seyyo ayogu.lo bhutto tatto aggisikh-uupamo
Ya~nce bhu~njeyya dussiilo ra.t.thapi.n.da.m asa~n~nato. -- 308

Better to swallow a red-hot iron ball
(which would consume one) like a flame of fire,
than to be an immoral and uncontrolled person
feeding on the alms offered by people. -- 308

308. Thà nuốt hòn sắt nóng,
Nhu ngọn lửa hừng hừng,
Hơn phá giới buông lung,
Sống nhờ cơm tín thí.

Cattaari .thaanaani naro pamatto
Aapajjati paradaaruupasevii
Apu~n~nalaabha.m na nikaamaseyya.m
Ninda.m tatiya.m niraya.m catuttha.m. -- 309

Four misfortunes befall a careless man
who commits adultery:
- Acquisition of demerit, disturbed sleep,
thirdly blame, and fourthly a state of woe. -- 309

309. Bốn tai họa ập đến,
Hành hạ kẻ ngoại tình,
Mang tiếng, ngủ không an.
Bị chê, đọa địa ngục.

Apu~n~nalaabho ca gatii ca paapikaa
Bhiitassa bhiitaaya ratii ca thokikaa
Raajaa ca da.n.da.m garuka.m pa.neti
Tasmaa naro paradaara.m na seve. -- 310

There is acquisition of demerit as well as evil destiny.
Brief is the joy of the frightened man and woman.
The King imposes a heavy punishment.
Hence no man should frequent another's wife. -- 310

310. Mang tiếng, đọa ác thú,
Lo sợ, tâm ít vui,
Quốc vương phạt trọng tội,
Kẻ gian dúi vợ người.

Kuso yathaa duggahito hatthamevaanukantati
Saama~n~na.m dupparaama.t.tha.m nirayaay-upaka.d.dhati. -- 311

Just as kusa grass, wrongly grasped, cuts the hand,
even so the monkhood wrongly handled
drags one to a woeful state. -- 311

311. Vụng nắm cỏ cu-xa,
Là tay ta bị cắt,
Hạnh sa môn, tà hoặc,
Tắt đoạn địa ngục thôi.

Ya.m ki~nci sithila.m kamma.m sa.mkili.t.tha.m ca ya.m vata.m
Sa'nkassara.m brahmacariya.m na ta.m hoti mahapphala.m. -- 312

Any loose act, any corrupt practice, a life of dubious holiness
- none of these is of much fruit. -- 312

312. Sống buông lung phóng dật,
Chạy theo thói nhiễm ô,
Hoài nghi đòi phạm hạnh,
Thành quả đạt chi mô!

Kayiraa ce kayiraathena.m da.lhamena.m parakkame
Sa.thilo hi paribbaajo bhiyyo aakirate raja.m. -- 313

If aught should be done, let one do it.
Let one promote it steadily,
for slack asceticism
scatters dust all the more. -- 313

313. Nếu việc cần phải làm,
Hãy quyết làm hết sức;
Thiếu công phu, nghị lực,

Chỉ tung cát bụi mù!

Akata.m dukkata.m seyyo pacchaa tapati dukkata.m
Kata.m ca sukata.m seyyo ya.m katvaa naanutappati. -- 314

An evil deed is better not done:
a misdeed torments one hereafter.
Better it is to do a good deed,
after doing which one does not grieve. -- 314

314. Chớ phạm phải điều ác,
Làm ác khổ vô vàn,
Việc thiện nên chu toàn,
Làm xong khỏi ân hận.

Nagara.m yathaa paccanta.m gutta.m santarabaahira.m
Eva.m gopetha attaana.m kha.no vo maa upaccagaa
Kha.naatiitaa hi socanti nirayamhi samappitaa. -- 315

Like a border city,
guarded within and without,
so guard yourself.
Do not let slip this opportunity,
for they who let slip the opportunity
grieve when born in a woeful state. -- 315

315. Như thành sát biên thù,
Trong ngoài canh nghiêm mật,
Hãy phòng hộ chính mình,
Đừng để cơ hội mất.
Ai để cơ hội mất,
Đọa địa ngục khổ đau.

Alajjitaaye lajjanti lajjitaaye na lajjare
Micchaadi.t.thisamaadaanaa sattaa gacchanti duggati.m. -- 316

Beings who are ashamed
of what is not shameful,
and are not ashamed
of what is shameful,

embrace wrong views
and go to a woeful state. -- 316

316. Việc đáng hổ không hổ,
Việc không đáng lại hổ,
Do ôm ấp tà kiến,
Chúng sanh bị khốn khổ.

Abhaye bhayadassino bhaye caabhayadassino
Micchaadi.t.thisamaadaanaa sattaa gacchanti duggati.m. -- 317

Beings who see fear
in what is not to be feared,
and see no fear in the fearsome,
embrace false views
and go to a woeful state. -- 317

317. Việc đáng kinh không kinh,
Việc không đáng lại kinh,
Do ôm ấp tà kiến,
Chúng sanh bị ngục hình.

Avajje vajjamatino vajje c-aavajjadassino
Micchaadi.t.thisamaadaanaa sattaa gacchanti duggati.m. -- 318

Beings who imagine faults in the faultless
and perceive no wrong in what is wrong,
embrace false views and go to a woeful state. -- 318

318. Không lỗi lại tưởng có,
Có lỗi lại thấy không,
Do ôm ấp tà kiến,
Chúng sanh khổ vô ngần.

Vajja.m ca vajjato ~natvaa avajja.m ca avajjato
Sammaadi.t.thisamaadaanaa sattaa gacchanti suggati.m. -- 319

Beings knowing wrong as wrong
and what is right as right,
embrace right views and go to a blissful state. -- 319

319. Có lỗi biết rằng có,
Không lỗi biết rằng không,
Nhờ hàm dưỡng chánh kiến,
Chúng sanh sướng vô ngần.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 306

Liar (n) : Kẻ nói dối,
Depart (v) : Chết.
Base (a) : Hèn hạ, đê hèn.

Verse - Kệ 307

Disposition (n) : Tính tình, tâm tính.
On account of : Vì, do vì.
Woeful (a) : Thống khổ.
Woeful state : Cõi thống khổ, địa ngục.

Verse - Kệ 309

Misfortune (n) : Sự bất hạnh, tai họa.
Commit (v) : Vi phạm, phạm phải.
Adultery (n) : Tội ngoại tình.
Acquisition (n) : Sự đạt được.
Demerit (n) : Khuyết điểm, lỗi lầm.
Blame (n) : Sự chê bai, sự khiển trách.

Verse - Kệ 310

Impose (v) : Bắt chịu, áp đặt.
Frequent (v) : Hay lui tới, dan díu với.

Verse - Kệ 311

Handle (v) : Điều khiển, quản lý.

Drag (v) : Lôi kéo.

Verse - Kệ 312

Observance (n) : Sự tuân thủ, sự tôn trọng

Dubious (a) : Nghi ngờ

Verse - Kệ 313

Aught (n) : Bất cứ việc gì, cái gì.

Promote (v) : Đẩy mạnh, xúc tiến.

Might (n) : Sức mạnh, năng lực.

Slack (a) : Uể oải, bê trễ, lỏng lẻo.

Asceticism (n) : Công phu tu tập.

Scatter (v) : Tung vãi.

Verse - Kệ 314

Torment (v) : Gây đau khổ, giày vò.

Repent (v) : Ăn năn, hối hận.

Verse - Kệ 315

Border (n) : Bờ, biên giới.

Guard (v) : Canh gác, bảo vệ.

Slip (v) : Trượt, tuột,

Consign (v) : Ủy thác, giao phó.

Verse - Kệ 316

Fearsome (a) : Sợ hãi.

Embrace (v) : Ôm ấp, hàm dưỡng.

False views (n) : Tà kiến.

Verse - Kệ 319

Righ views (n) : Chánh kiến.

--- o0o ---

Phẩm XXIII

NAAGA VAGGA - THE ELEPHANT - PHẨM VOI RỪNG

Aha.m naago-va sa'ngaame caapaato patita.m sara.m
Ativaakya.m titikkhissa.m dussiilo hi bahujjano. -- 320

As an elephant in the battlefield
withstands the arrows shot from a bow,
even so will I endure abuse;
verily most people are undisciplined. -- 320

320. Như voi giữa chiến địa,
Kháng cự mọi cung tên,
Ta chịu đựng hủy báng,
Phá giớiá biết bao người.

Danta.m nayanti samiti.m danta.m raajaa-bhiruuhati
Danto se.t.tho manussesu yo-tivaakya.m titikkhati. -- 321

They lead the trained (horses or elephants) to an assembly.
The king mounts the trained animal.
Best among men are the trained who endure abuse. -- 321

321. Kẻ luyện voi dự hội,
Người luyện ngựa dâng vua,
Bậc tôi luyện thượng thừa,
Chịu đựng mọi hủy báng.

Varamassataraa dantaa ajaaniiyaa ca sindhavaa
Ku~njaraa ca mahaanaagaa attadanto tato vara.m. -- 322

Excellent are trained mules,
so are thoroughbred horses of Sindh
and noble tusked elephants;
but far better is he who has trained himself. -- 322

322. Quý thay lừa thuần thực,

Quý thay giống ngựa Sindh.
Quý thay voi ngà báu,
Tuyệt thay bậc luyện mình.

Na hi etehi yaanehi gaccheyya agata.m disa.m
Yathaattanaa sudantena danto dantena gacchati. -- 323

Surely never by those vehicles
would one go to the untrodden land (Nibbaana),
as does one who is controlled
through his subdued and well-trained self. -- 323

323. Chẳng phải nhờ voi ngựa,
Đưa ta đến Niết bàn,
Chính bậc tự điều phục,
Đạt đến bờ thênh thang.

Dhanapaalako naama ku~njaro ka.tukappabhedano dunnivaarayo
Baddho kabala.m na bhu~njati sumarati naagavanassa ku~njaro. -- 324

The uncontrollable, captive tusker named Dhanapaalaka,
with pungent juice flowing, eats no morsel;
the tusker calls to mind the elephant forest. -- 324

324. Voi kia tên Tài hộ,
Phát dục tiết mùi hăng,
Bất trị bị giam giữ,
Bỏ ăn, nhớ rừng xanh.

Middhii yadaa hoti mahagghaso ca niddaayitaa samparivattasaayii
Mahaavaraaho-va nivaapapu.t.tho punappuna.m gabbhamupeti mando. --
325

The stupid one, when he is torpid,
gluttonous, sleepy,
rolls about lying
like a great hog nourished on pig-wash,
goes to rebirth again and again. -- 325

325. Kẻ ngu si ám độn,

Ham ăn ngủ như heo,
Bạ đầu nằm lẫn đó,
Luân hồi mãi cuốn theo.

Ida.m pure cittamacaari caarika.m
Yenicchaka.m yatthakaama.m yathaasukha.m
Tadajjaha.m niggahessaami yoniso
Hatthippabhinna.m viya a'nkusaggaho. -- 326

Formerly this mind went wandering
where it liked,
as it wished and as it listed.
Today with attentiveness
I shall completely hold it in check,
as a mahout (holds in check)
an elephant in must. -- 326

326. Xưa tâm này phóng đãng,
Theo dục lạc đua đòi,
Nay chuyên tâm nhiếp phục,
Như quản trượng điều voi.

Appamaadarataa hotha sacittamanurakkhatha
Duggaa uddharathattaana.m pa'nke sanno-va ku~njaro. -- 327

Take delight in heedfulness.
Guard your mind well.
Draw yourselves out of the evil way
as did the elephant sunk in the mire. -- 327

327. Hãy tinh cần, vui vẻ,
Khéo giữ tâm ý thầy,
Tự thoát khỏi ác đạo,
Như voi vượt sình lầy.

Sace labhetha nipaka.m sahaaya.m
Saddhi.m cara.m saadhuvahaaridhiira.m
Abhibhuyya sabbaani parissayaani
Careyya ten-attamano satiimaa. -- 328

If you get a prudent companion
(who is fit) to live with you,
who behaves well and is wise,
you should live with him joyfully and mindfully,
overcoming all dangers. -- 328

328. Nếu gặp bạn sáng suốt,
Cần trọng sống hiền lương,
Hàng phục mọi nguy biến,
Hoan hỷ kết bạn đường.

No ce labhetha nipaka.m sahaaya.m
Saddhi.m cara.m saadhuvihaaridhiira.m
Raajaa-va ra.t.tha.m vijita.m pahaaya
Eko care maata'ng-ara~n~ne-va naago. -- 329

If you do not get a prudent companion
who (is fit) to live with you,
who behaves well and is wise,
then like a king who leaves a conquered kingdom,
you should live alone
as an elephant does in the elephant forest. -- 329

329. Nếu không gặp bạn trí,
Cần trọng, sống hiền lành,
Nên như vua từ bỏ,
Vương quốc bị xâm lăng,
Hãy sống đời đơn độc,
Như voi giữa rừng xanh.

Ekassa carita.m seyyo
Natthi baale sahaayataa
Eko care na ca paapaani kayiraa
Appossukko maata'ng-ara~n~ne-va naago. -- 330

Better it is to live alone.
There is no fellowship with the ignorant.
Let one live alone doing no evil, care-free,
like an elephant in the elephant forest. -- 330

330. Thà sống cảnh cô đơn,
Hơn bạn bè kẻ ngốc,
Sống lẻ loi đơn độc,
Không gây nghiệp ác hành,
Như voi giữa rừng xanh,
Thên thang vô tư lự.

Atthamhi jaatamhi sukhaa sahaayaa
Tu.t.thi sukhaa yaa itariitarena
Pu~n~na.m sukha.m jiiivitasan'khayamhi
Sabbassa dukkhassa sukha.m pahaa.na.m. -- 331

When need arises, pleasant (is it to have) friends.
Pleasant is it to be content with just this and that.
Pleasant is merit when life is at an end.
Pleasant is the shunning of all ill. -- 331

331. Vui thay được bạn giúp!
Vui thay sống tri túc!
Vui thay chết phước duyên!
Vui thay hết khổ nhục!

Sukhaa matteyyataa loke atho petteyyataa sukhaa
Sukhaa saama~n~nataa loke atho brahma~n~nataa sukhaa. -- 332

Pleasant in this world is ministering to mother.
Ministering to father too is pleasant in this world.
Pleasant is ministering to ascetics.
Pleasant too is ministering to the Noble Ones. -- 332

332. Vui thay hầu mẹ sanh!
Vui thay hầu cha lành!
Vui thay hầu hiền thánh!
Vui thay hầu sa môn!

Sukha.m yaava jaraa siila.m sukhaa saddhaa pati.t.thitaa
Sukho pa~n~naaya pa.tilaabho paapaana.m akara.na.m sukha.m. -- 333

Pleasant is virtue (continued) until old age.
Pleasant is steadfast confidence.

Pleasant is the attainment of wisdom.
Pleasant is it to do no evil. -- 333

333. Vui thay già đức hạnh!
Vui thay tâm tín thành!
Vui thay ác không tạo!
Vui thay tuệ viên thành!

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 320

Battlefield (n) : Chiến trường, chiến địa.
Withstand (v) : Kháng cự, chịu đựng.
Endure (v) : Chịu đựng.
Abuse (n) : Sự gièm pha, sự hủy báng.
Undisciplined (a) : Phá giới.

Verse - Kệ 322

Mule (n) : Con la, con lừa.
Tusker (n) : Voi có ngà lớn.

Verse - Kệ 323

Untrodden (a) : Chưa ai đặt chân đến.

Verse - Kệ 324

Pungent (a) : Mùi hăng hắc.
Rut (n) : Sự phát dục, sự động dục.
Uncontrollable (a) : Khó dạy, bất trị.
Captive (a) : Bị giam cầm.
Morsel (n) : Miếng, mẩu.
To call to mind : Nhớ lại.

Verse - Kệ 325

Topid (a) : Đần độn, chậm lụt.
Gluttonous (a) : Ham ăn.
Roll (a) : Lăn lóc.
Nourish (v) : Nuôi dưỡng.
Wash (n) : Nước rửa bát, nước vo gạo.
Hog (n) : Heo thịt, theo thiên.

Verse - Kệ 326

Formerly (adv) : Xưa kia.
To go wandering (v) : Đi lang thang, phóng đãng.
List (v) : Thích, muốn.
Attentiveness (n) : Sự chuyên tâm, sự chú ý.
Mahout (n) : Quản tượng.

Verse - Kệ 327

Evil way (n) : Ác đạo.
Mire (n) : Bãi sinh lầy.

Verse - Kệ 328

Prudent (a) : Cẩn trọng.
Fit (a) : Thích hợp.
Behave well (v) : Đối xử tốt.
Mindfully (adv) : Chú ý, lưu tâm.

Verse - Kệ 330

Care-free (a) : Vô tư, thành thoi.

Verse - Kệ 332

Minister to (v) : Chăm sóc, hầu hạ.
Ascetic (n) : Sa môn, người tu khổ hạnh.
The noble ones : Các bậc hiền thánh, các bậc tôn đức.

Verse - Kệ 333

Steadfast (a) : Vững chắc, kiên định.

Abstinence (n) : Sự kiêng cử.

--- o0o ---

Phẩm XXIV

TA.NHAA VAGGA - CRAVING - PHẨM THAM ÁI

Manujassa pamattacaarino ta.nhaa va.d.dhati maaluvaa viya
So plavati huraahura.m phalamiccha.m-va vanasmi.m vaanaro. -- 334

The craving of the person addicted to careless living
grows like a creeper.
He jumps from life to life
like a fruit-loving monkey in the forest. -- 334

334. Kẻ buông lung phóng dật,
Tham ái tựa dây leo,
Đòi đòi vọt nhảy theo,
Như khỉ chuyên hái trái.

Ya.m esaa sahatii jammii ta.nhaa loke visattikaa
Sokaa tassa pava.d.dhanti abhiva.t.tha.m-va biira.na.m. -- 335

Whomsoever in this world
this base clinging thirst overcomes,
his sorrows flourish
like well-watered biira.na grass. -- 335

335. Ai sinh sống trên đời,
Bị ái dục lôi cuốn,
Khổ đau mãi tăng trưởng,
Như cỏ Bi gặp mưa.

Yo ce ta.m sahatii jammi.m ta.nha.m loke duraccaya.m
Sokaa tamhaa papatanti udabinduu-va pokkharaa. -- 336

Whoso in the world overcomes this base unruly craving,

from him sorrows fall away
like water-drops from a lotus-leaf. -- 336

336. Ai sinh sống trên đời,
Hàng phục được tham ái,
Khổ đau sẽ vượt khỏi,
Như nước trượt lá sen.

Ta.m vo vadaami bhadda.m vo yaavant-ettha samaagataa
Ta.nhaaya muula.m kha.natha usiirattho-va biira.na.m
Maa vo nala.m-va soto-va maaro bha~nji punappuna.m. -- 337

This I say to you:
Good luck to you all who have assembled here!
Dig up the root of craving
like one in quest of biira.na's sweet root.
Let not Maara crush you again and again
as a flood (crushes) a reed. -- 337

337. Các người họp nhau đây,
Ta có lời dạy này:
Hãy bới gốc tham ái,
Như đào rễ cỏ Bi,
Đừng để Ma vương hại,
Như lau bị lụt đây.

Yathaapi muule anupaddave da.lhe
Chinno-pi rukkho punareva ruuhati
Evam-pi ta.nhaanusaye anuuhate
Nibbattati dukkhamida.m punappuna.m. -- 338

Just as a tree with roots unharmed and firm,
though hewn down, sprouts again,
even so while latent craving is not rooted out,
this sorrow springs up again and again. -- 338

338. Đón cây không đào gốc,
Chồi mọc sẽ lên hoài,
Tham ái chưa nhổ rễ,
Khổ đau mãi dằng dai.

Yassa chatti.msati sotaa manaapassavanaa bhuusaa
Vaahaa vahanti duddi.t.thi.m sa'nkappaa raaganissitaa. -- 339

If in anyone the thirty-six streams (of cravings)
that rush towards pleasurable thoughts are strong,
such deluded person,
torrential thoughts of lust carry off. -- 339

339. Ba mươi sáu dòng ái,
Tuôn chảy theo dục trần,
Ý tham dục cuốn cuộn,
Cuốn phăng kẻ mê đần.

Savanti sabbadhi sotaa lataa ubbhijja ti.t.thati
Ta~nca disvaa lata.m jaata.m muula.m pa~n~naaya chindatha. -- 340

The streams (craving) flow everywhere.
The creeper (craving) sprouts and stands.
Seeing the creeper that has sprung up,
with wisdom cut off root. -- 340

340. Dòng ái dục chảy khắp,
Như dây leo mọc tràn,
Thấy dây leo vừa lan,
Liền dùng tuệ đốn gốc.

Saritaani sinehitaani ca somanassaani bhavanti jantuno
Te saatasitaa sukhesino te ve jaatijar-uupagaa naraa. -- 341

In beings there arise pleasures that rush
(towards sense-objects)
and (such beings) are steeped in craving.
Bent on happiness, they seek happiness.
Verily, such men come to birth and decay. -- 341

341. Kẻ đam mê ái dục,
Say đắm theo lục trần,
Tuy mong cầu an lạc,
Sanh tử vẫn hoại thân.

Tasi.naaya purakkhataa pajaa parisappanti saso-va baadhito
Sa.myojanasa'ngasattaa dukkhamupenti punappuna.m ciraaya. -- 342

Folk enwrapt in craving are terrified
like a captive hare.
Held fast by fetters and bonds,
for long they come to sorrow again and again. -- 342

342. Người bị ái buộc ràng,
Hẳn lo sợ hoang mang,
Như thỏ bị trói chặt,
Đau khổ mãi cru mang.

Tasi.naaya purakkhataa pajaa parisappanti saso-va baadhito
Tasmaa tasi.na.m vinodaye bhikkhu aaka'nkhii viraagamattano. -- 343

Folk, enwrapt in craving, are terrified like captive hare.
Therefore a bhikkhu who wishes
his own passionlessness (Nibbaana)
should discard craving. -- 343

343. Người bị ái buộc ràng,
Như thỏ bị trói ngang;
Tỳ kheo cầu Niết bàn,
Phải dứt trừ tham dục.

Yo nibbanatho vanaadhimutto vanamutto vanameva dhaavati
Ta.m puggalametha passatha mutto bandhanameva dhaavati. -- 344

Whoever with no desire (for the house-hold)
finds pleasure in the forest (of asceticism)
and though freed from desire (for the household),
(yet) runs back to that very home.
Come, behold that man!
Freed, he runs back into that very bondage. -- 344

344. Cắt ái đi xuất gia,
Khổ hạnh trong rừng già,
Đã giải thoát dục vọng,

Nhưng lại trở về nhà;
Kìa xem hạng người ấy,
Mở rồi buộc lại ta!

Na ta.m da.lha.m bandhanamaahu dhiiraa
Yadaayasa.m daaruja.m babbaja~nca
Saarattarattaa ma.niku.n.dalesu
Puttesu daaresu ca yaa apekhaa. -- 345

That which is made of iron, wood or hemp,
is not a strong bond, say the wise;
the longing for jewels, ornaments, children, and wives
is a far greater attachment. -- 345

345. Bậc trí giảng dạy rằng:
Dây đay, gai, gỗ, sắt,
Chưa phải loại buộc chặt,
Ham châu báu vợ con,
Mê trang sức phấn son,
Thứ đó buộc chắc nhất.

Eta.m da.lha.m bandhanamaahu dhiiraa
Ohaarina.m sithila.m duppamu~nca.m
Etam-pi chetvaana paribbajanti
Anapekkhino kaamasukha.m pahaaya. -- 346

That bond is strong, say the wise.
It hurls down, is supple, and is hard to loosen.
This too the wise cut off, and leave the world,
with no longing, renouncing sensual pleasures. -- 346

346. Bậc trí giảng dạy rằng:
Trói buộc đó rất chắc,
Trì kéo xuống thật chặt,
Khó tháo gỡ vô vàn,
Bậc trí nên cắt ngang,
Từ khước mọi tham ái.

Ye raagarattaanupatanti sota.m
Saya.m kata.m makka.tako-va jaala.m

Etam-pi chetvaana vajanti dhiiraa
Anapekkhino sabbadukkha.m pahaaya. -- 347

Those who are infatuated with lust
fall back into the stream
as (does) a spider into the web spun by itself.
This too the wise cut off and wander,
with no longing, released from all sorrow. -- 347

347. Người đắm say ái dục,
Là tự lao xuống dòng,
Như nhện sa vào lưới,
Do chính nó làm xong;
Bậc trí dứt tham ái,
Ắt thoát khỏi,thong dong.

Mu~nca pure mu~nca pacchato majjhe mu~nca bhavassa paaraguu
Sabbattha vimuttamaanaso na puna jaatijara.m upehisi. -- 348

Let go the past.
Let go the future.
Let go the present (front, back and middle).
Crossing to the farther shore of existence,
with mind released from everything,
do not again undergo birth and decay. -- 348

348. Bỏ quá hiện vi lại,
Tâm ý thoát ai hoài,
Vượt sang bờ hiện hữu,
Dứt sanh lão bi ai!

Vitakkapamathitassa jantuno tibbaraagassa subhaanupassino
Bhiyyo ta.nhaa pava.d.dhati esa kho da.lha.m karoti bandhana.m. -- 349

For the person who is perturbed by (evil) thoughts,
who is exceedingly lustful,
who contemplates pleasant things,
craving increases more and more.
Surely, he makes the bond (of Maara) stronger. -- 349

349. Kẻ vọng tâm tà ý,
Say đắm theo dục trần,
Tham ái ngày tăng trưởng,
Tự làm dây buộc thân.

Vitakkupasame ca yo rato asubha.m bhaavayati sadaa sato
Esa kho vyantikaahiti esa checchati maarabandhana.m. -- 350

He who delights in subduing (evil) thoughts,
who meditates on "the loathsomeness" (of the body)
who is ever mindful,
- it is he who will make an end (of craving).
He will sever Maara's bond. -- 350

350. Người thích trừ tà ý,
Quán bất tịnh, niệm thường,
Sẽ đoạn diệt tham ái,
Cắt đứt vòng Ma vương.

Ni.t.tha.m gato asantaasii viitata.nho ana'nga.no
Acchindi bhavasallaani antimo-ya.m samussayo. -- 351

He who has reached the goal,
is fearless, is without craving, is passionless,
has cut off the thorns of life.
This is his final body. -- 351

351. Đến đích hết sợ hãi,
Ly ái, tham tiêu tùng,
Cắt tiệt gai sanh tử,
Thân này thân cuối cùng.

Viitata.nho anaadaano niruttipadakovido
Akkharaana.m sannipaata.m ja~n~naa pubbaparaani ca
Sa ve antimasaariiro mahaapa~n~no mahaapuriso-ti vuccati. -- 352

He who is without craving and grasping,
who is skilled in etymology and terms,
who knows the grouping of letters and their sequence,
- it is he who is called the bearer of the final body,

one of profound wisdom, a great man. -- 352

352. Đoạn ái dục, chấp thủ,
Khéo giải từ, ngữ nguyên,
Thấu triệt dạng cú pháp,
Phối hợp chúng liền liền,
Mang sắc thân lần cuối,
Bậc đại nhân, thâm uyên.

Sabbaabhibhuu sabbaviduu-hamasmi
Sabbesu dhammesu anuupalitto
Sabba~njaho ta.nhakkhaye vimutto
Saya.m abhi~n~naaya kamuddiseyya.m. -- 353

All have I overcome, all do I know.
From all am I detached.
All have I renounced.
Wholly absorbed am I in "the destruction of craving".
Having comprehended all by myself,
whom shall I call my teacher? -- 353

353. Ta hàng phục tất cả,
Ta hiểu rõ ngọn ngành,
Ta dũ sạch các pháp,
Ta đoạn tuyệt mọi manh,
Ta diệt ái giải thoát,
Ta liễu ngộ viên thành,
Ai là thầy ta nữa?

Sabbadaana.m dhammadaana.m jinaati
Sabba.m rasa.m dhammaraso jinaati
Sabba.m rati.m dhammaratii jinaati
Ta.nhakkhayo sabbadukkha.m jinaati. -- 354

The gift of Truth excels all (other) gifts.
The flavour of Truth excels all (other) flavours.
The pleasure in Truth excels all (other) pleasures.
He who has destroyed craving overcomes all sorrow. -- 354

354. Thí nào bằng pháp thí!

Vị nào bằng pháp vị!
Hỷ nào bằng pháp hỷ!
Diệt ái hết khổ lụy!

Hananti bhogaa dummedha.m no ve paaragavesino
Bhogata.nhaaya dummedho hanti a~n~ne-va attanaa. -- 355

Riches ruin the foolish,
but not those in quest of the Beyond (Nibbaana).
Through craving for riches,
the ignorant man ruins himself
as (if he were ruining) others. -- 355

355. Của cải hại kẻ ngu,
Không tìm người trí giác;
Kẻ ngu ham tiền bạc,
Tự hại mình, hại người.

Ti.nadosaani khettaani raagadosaa aya.m pajaa
Tasmaa hi viitaraagesu dinna.m hoti mahapphala.m. -- 356

Weeds are the bane of fields,
lust is the bane of mankind.
Hence what is given to those lustless
yields abundant fruit. -- 356

356. Cỏ dại hại ruộng đồng,
Tham dục hại thế nhân;
Cúng dường bậc ly dục,
Quả phúc thật vô ngần.

Ti.nadosaani khettaani dosadosaa aya.m pajaa
Tasmaa hi viitadosesu dinna.m hoti mahapphala.m. -- 357

Weeds are the bane of fields,
hatred is the bane of mankind.
Hence what is given to those rid of hatred
yields abundant fruit. -- 357

357. Cỏ dại hại ruộng đồng,

Sân hận hại thể nhân;
Cúng dường bậc ly hận,
Quả phúc thật vô ngần.

Ti.nadosaani khettaani mohadosaa aya.m pajaa
Tasmaa hi viitamohesu dinna.m hoti mahapphala.m. -- 358

Weeds are the bane of fields,
delusion is the bane of mankind.
Hence what is given to those rid of craving
yields abundant fruit. -- 358

358. Cỏ dại hại ruộng động,
Si ám hại thể nhân;
Cúng dường bậc ly ám,
Quả phúc thật vô ngần.

Ti.nadosaani khettaani icchaadosaa aya.m pajaa
Tasmaa hi vigaticchesu dinna.m hoti mahapphala.m. -- 359

Weeds are the bane of fields,
craving is the bane of mankind.
Hence what is given to those rid of craving
yields abundant fruit. -- 359

359. Cỏ dại hại ruộng đồng,
Tham ái hại thể nhân;
Cúng dường bậc ly ái,
Quả phúc thật vô ngần.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 334

To be addicted to (n) : Nghiện ngập, say đắm.

Creeper (n) : Dây leo.

Verse - Kệ 335

Overcome (v) : Khống chế, khắc phục.

Flourish (v) : Phát đạt, phát triển.

Base (n) : Căn cứ, nền tảng.

Verse - Kệ 337

Assemble (v) : Tập hợp, nhóm họp.

Quest (n) : Sự tìm kiếm, sự truy lùng.

Crush (v) : Nghiền nát, đè bẹp, tiêu diệt.

Verse - Kệ 338

Spring up (v) : Nảy sanh, xuất hiện.

Latent (a) : Tiềm tàng, âm ỉ.

Verse - Kệ 339

Pleasurable objects : Đối tượng dục lạc.

Flow (v) : Chảy.

Carry off (v) : Mang đi, cuốn phăng.

Verse - Kệ 340

Sprout (v) : Đâm chồi, nảy mầm.

Verse - Kệ 341

To be moistened with (v) : Thèm khát, say đắm.

To be bent on (v) : Quyết tâm theo.

Objects of sense (v) : Đối tượng của ý thức, lục trần.

Verse - Kệ 342

Entwine (v) : Bện, tết, ôm, quấn.

Fetter (n) : Gông cùm, xiềng xích, phiến nã.

Toils (n) : Lưới, bẫy, xiềng xích, phiến nã.

Fast (adv) : Chặt chẽ, chắc chắn.

Verse - Kệ 343

Passionlessness (n) : Tịch tịnh, Niết bàn.

Discard (v) : Dứt trừ, loại bỏ.

Verse - Kệ 344

Devoid (a) : Không có , trống rỗng.

To be attached to (v) : Gắn bó với, dính chặt với.

Bondage (n) : Sự câu thúc, cảnh nô lệ.

Verse - Kệ 345

Hemp (n) : Dây đay, dây gai.

Long for (v) : Mong muốn.

Verse - Kệ 346

Hurl (v) : Trì, kéo mạnh.

Yield (v) : Quẫn xuống.

Loosen (v) : Làm lỏng ra, tháo gỡ.

Verse - Kệ 347

Infatuated (a) : Say mê.

Spider (n) : Con nhện.

Web (n) : Mạng (nhện).

Spin, span, spun : Quay (tơ) ,chăng (tơ).

Verse - Kệ 348

Undergo (v) : Chịu, bị, trải qua.

Decay (n) : Tình trạng suy sụp, già.

Verse - Kệ 349

Agitate (v) : Vọng động, rung động.

Verse - Kệ 352

Grasp (v) : Chấp thủ, nắm chặt.
Skilled (a) : Khéo léo, lành nghề.
Etymology (n) : Từ nguyên, từ nguyên học.
Sequence (n) : Sự phối hợp.
Group (v) : Tập hợp, phân loại.

Verse - Kệ 353

Detached (a) : Rời ra, tách ra.
Renounce (v) : Từ bỏ, khước từ.
Absorbed (a) : Miệt mài, say mê.

Verse - Kệ 354

The gift of Truth : Pháp thí.
Excel (v) : Hơn hẳn, trội hơn.
Flavour (n) : Hương vị.

Verse - Kệ 355

In quest of : Tiềm kiếm, truy lùng.
Beyond (n) : Bờ bên kia, thế giới bên kia.
Witless (a) : Ngu si, đần độn.

Verse - Kệ 356

Blemish (n) : Sự thiệt hại, nhược điểm.
The lustless (n) : Bậc ly dục.
Yield (v) : Sản sinh, mang lại.
Abundant (a) : Phong phú, dư thừa.

Verse - Kệ 358

Delusion (n) : Sự si mê.

Verse - Kệ 359

The desireless (n) : Bậc ly ái.

--- o0o ---

Phẩm XXV

**BHIKKHU VAGGA - THE BHIKKHU OR THE MENDICANT - PHẨM TỶ
KHEO**

Cakkhunaa sa.mvaro saadhu saadhu sotena sa.mvaro
Ghaa.nena sa.mvaro saadhu saadhu jivhaaya sa.mvaro. -- 360

Good is restraint in the eye;
good is restraint in the ear;
good is restraint in the nose;
good is restraint in the tongue. -- 360

360. Lành thay điều phục mắt!
Lành thay điều phục tai!
Lành thay điều phục mũi!
Lành thay điều phục lưỡi!

Kaayena sa.mvaro saadhu saadhu vaacaaya sa.mvaro
Manasaa sa.mvaro saadhu saadhu sabbattha sa.mvaro
Sabbattha sa.mvuto bhikkhu sabbadukkhaa pamuccati. -- 361

Good is restraint in deed;
good is restraint in speech;
good is restraint in mind;
good is restraint in everything.
The bhikkhu, restrained at all points,
is freed from sorrow. -- 361

361. Lành thay hàng phục thân!
Lành thay hàng phục ý!
Lành thay lời chế chỉ!
Lành thay phòng mọi điều!
Hàng phục được bấy nhiêu,
Tỳ kheo ấy thoát khổ.

Hatthasa~n~nato paadasa~n~nato
Vaacaaya sa~n~nato sa~n~nat-uttamo

Ajjhattarato samaahito
Eko santusito tamaahu bhikkhu.m. -- 362

He who is controlled in hand, in foot, in speech,
and in the highest (i.e., the head);
he who delights in meditation, and is composed;
he who is alone, and is contented,
- him they call a bhikkhu. -- 362

362. Điều phục cả chân tay,
Điều phục ngay đầu óc,
Điều phục lời ngang dọc,
Đơn độc vui thành thiền,
Tri túc sống an nhiên,
Tỳ kheo là vậy đó!

Yo mukhasa~n~nato bhikkhu mantabhaa.nii anuddhato
Attha.m dhamma.m ca diipeti madhura.m tassa bhaasita.m. -- 363

The bhikkhu who is controlled in tongue,
who speaks wisely, who is not puffed up,
who explains the meaning and the text,
- sweet, indeed. is his speech. -- 363

363. Tỳ kheo điều phục lưỡi,
Khiêm ái không tự cao,
Diễn giải nghĩa kinh điển,
Lời êm dịu ngọt ngào.

Dhammaaraamo dhammarato dhamma.m anuvicintaya.m
Dhamma.m anussara.m bhikkhu saddhammaa na parihaayati. -- 364

That bhikkhu who dwells in the Dhamma,
who delights in the Dhamma,
who meditates on the Dhamma,
who well remembers the Dhamma,
does not fall away from the sublime Dhamma. -- 364

364. Tỳ kheo trụ chánh pháp,
Quý pháp, thường hành thiền,

Niệm pháp, tâm tinh chuyên,
Ắt không rời Chánh pháp.

Salaabha.m naatima~n~neyya naa~n~nesa.m pihaya.m care
A~n~nesa.m pihaya.m bhikkhu samaadhi.m naadhigacchati. -- 365

Let him not despise what he has received,
nor should he live envying (the gains of) others.
The bhikkhu who envies (the gains of) others
does not attain concentration. -- 365

365. Chớ chê điều mình đạt,
Chớ ganh ghét của người;
Tỳ kheo vọng tâm tư,
Không sao vào chánh định.

Appalaabho-pi ce bhikkhu salaabha.m naatima~n~nati
Ta.m ve devaa pasa.msanti suddhaajjivi.m atandita.m. -- 366

Though receiving but little,
if a bhikkhu does not despise his own gains,
even the gods praise such a one
who is pure in livelihood and is not slothful. -- 366

366. Tỳ kheo dù nhận ít,
Nhưng tâm không khinh thường,
Sống thanh tịnh, tinh tấn,
Chư thiên cũng tán dương.

Sabbaso naamaruupasmim yassa natthi mamaayita.m
Asataa ca na socati sa ve bhikkhu-ti vuccati. -- 367

He who has no thought of "I" and "mine"
whatever towards mind and body,
he who grieves not for that which he has not,
he is, indeed, called a bhikkhu. -- 367

367. Đối với cả thân tâm,
Không chấp ta, của ta,
Không buồn điều không có,

Đó gọi là tỳ kheo.

Mettaavihaarii yo bhikkhu pasanno buddhasaasane
Adhigacche pada.m santa.m sa'nkhaaruupasama.m sukha.m. -- 368

The bhikkhu who abides in loving-kindness,
who is pleased with the Buddha's Teaching,
attains to that state of peace and happiness,
the stilling of conditioned things. -- 368

368. Tỳ kheo vui pháp Phật,
An trụ tâm từ bi,
Chứng đạt cảnh an tịnh,
Giải thoát pháp hữu vi.

Si~nca bhikkhu ima.m naava.m sittaa te lahumessati
Chetvaa raaga.m ca dosa.m ca tato nibbaa.namehisi. -- 369

Empty this boat, O bhikkhu!
Emptied by you it will move swiftly.
Cutting off lust and hatred,
to Nibbaana you will thereby go. -- 369

369. Tỳ kheo tát sạch nước,
Thuyền này nhẹ lướt nhanh,
Trừ tham dục, sân hận,
Niết bàn tát viên thành.

Pa~nca chinde pa~nca jahe pa~nca c-uttari bhaavaye
Pa~ncasa'ngaatigo bhikkhu oghati.n.no-ti vuccati. -- 370

Five cut off, five give up, five further cultivate.
The bhikkhu who has gone beyond the five bonds
is called a "Flood-Crosser". -- 370

370. Tỳ kheo đoạn diệt năm, (1)
Bỏ năm (2), tu tập năm (3)
Vượt qua năm vòng xích (4),
Xứng gọi bậc vượt dòng.
(1) Tham, sân, thân kiến, giới cấm thủ, nghi.

- (2) Sắc ái, vô sắc ái, trạo cử, kiêu mạn, vô minh.
(3) Tín, tấn, niệm, định, huệ.
(4) Tham, sân, si, mạn, tà kiến.

Jhaaya bhikkhu maa ca paamado
Maa te kaamagu.ne bhamassu citta.m
Maa lohagu.la.m giliī pamatto
Maa kandi dukkhamidan-ti .dayhamaano. -- 371

Meditate, O bhikkhu! Be not heedless.
Do not let your mind whirl on sensual pleasures.
Do not be careless and swallow a ball of lead.
As you burn cry not "This is sorrow". -- 371

371. Chớ buông lung, dục lạc,
Tỳ kheo, hãy tu thiền.
Phóng dật, nuốt sắt nóng,
Bị đốt chớ than phiền!

Natthi jhaana.m apa~n~nassa pa~n~naa natthi ajhaayato
Yamhi jhaana.m ca pa~n~naa ca sa ve nibbaa.nasantike. -- 372

There is no concentration in one who lacks wisdom,
nor is there wisdom in him who lacks concentration.
In whom are both concentration and wisdom,
he, indeed, is in the presence of Nibbaana. -- 372

372. Không trí tuệ, không định,
Không định, không trí tuệ;
Người có tuệ, có định,
Đạt Niết bàn viên tịnh.

Su~n~naagaara.m pavī.t.thassa santacittassa bhikkhuno
Amaanusī rati hoti sammaa dhamma.m vipassato. -- 373

The bhikkhu who has retired to a lonely abode,
who has calmed his mind,
who perceives the doctrine clearly,
experiences a joy transcending that of men. -- 373

373. Tỳ kheo sống đơn độc,
An định được nội tâm,
Trực quán theo chánh pháp,
Vui nguồn vui siêu nhân.

Yato yato sammāsati khandhaana.m udayabbaya.m
Labhati piitipaamojja.m amata.m ta.m vijaanata.m. -- 374

Whenever he reflects on the rise and fall
of the Aggregates,
he experiences joy and happiness.
To "those who know"
that (reflection) is Deathless. -- 374

374. Người nhiếp tâm thường niệm,
Các uẩn thường diệt sanh,
Thọ hưởng niềm an lành,
Đạt cảnh giới bất tử.

Tatraayamaadi bhavati idha pa~n~nassa bhikkhuno
Indriyagutti santu.t.thii paatimokkhe ca sa.mvaro. -- 375

And this becomes the beginning here
for a wise bhikkhu:
sense-control, contentment, restraint
with regard to the Fundamental Code
(Paatimokkha),
association with beneficent and energetic friends
whose livelihood is pure. -- 375

375. Tỳ kheo có trí tuệ,
Thường phòng hộ các căn,
Tri túc, giữ giới bền,
Thân cận các bạn lành,
Sống nỗ lực tinh tấn,
Hợp chánh mạng cao thành.

Mitte bhajassu kalyaa.ne suddhaajjive atandite
Pa.tisanthaaravuttyassa aacaarakusalo siyaa
Tato paamojjabahulo dukkhass-anta.m karissasi. -- 376

Let him be cordial in his ways and refined in conduct;
filled thereby with joy,
he will make an end of ill. -- 376

376. Người hành xử chân thành,
Tác phong thật đoan chánh,
Hưởng nguồn vui phạm hạnh,
Dứt sạch mọi khổ đau.

Vassikaa viya pupphaani maddavaani pamu~ncati
Eva.m raaga.m ca dosa.m ca vippamu~ncetha bhikkhavo. -- 377

As the jasmine creeper sheds its withered flowers,
even so, O bhikkhus,
should you totally cast off lust and hatred. -- 377

377. Tỳ kheo hãy vất bỏ,
Mọi ý niệm tham sân,
Như hoa lài tàn úa,
Rơi rụng khỏi cành thân.

Santakaayo santavaaco santavaa susamaahito
Vantaloakaamiso bhikkhu upasanto-ti vuccati. -- 378

The bhikkhu who is calm in body,
calm in speech, calm in mind,
who is well-composed,
who has spewed out worldly things,
is truly called a "peaceful one". -- 378

378. Tỳ kheo thường điềm tĩnh,
Thân - khẩu - ý tịch tịnh,
Từ bỏ mọi việc đời,
Xứng danh bậc an tịnh.

Attanaa codayattaana.m pa.timaase-ttamattanaa
So attagutto satimaa sukha.m bhikkhu vihaahisi. -- 379

By self do you censure yourself.

By self do you examine yourself.
Self-guarded and mindful,
O bhikkhu, you will live happily. -- 379

379. Tự mình kiểm điểm mình,
Tự mình xem xét mình,
Tự phòng hộ, chánh niệm,
Tỳ kheo sống khung hình.

Attaa hi attano naatho attaa hi attano gati
Tasmaa sa~n~namay-attaana.m assa.m bhadra.m-va vaa.nijo. -- 380

Self, indeed, is the protector of self.
Self, indeed, is one's refuge.
Control, therefore, your own self
as a merchant controls a noble steed. -- 380

380. Chính ta bảo vệ ta,
Chính ta nương tựa ta,
Chính ta tự điều phục,
Như ngựa theo thương gia.

Paamojjabahulo bhikkhu pasanno buddhasaasane
Adhigacche pada.m santa.m sa'nkhaaruupasama.m sukha.m. -- 381

Full of joy, full of confidence in the Buddha's Teaching,
the bhikkhu will attain the Peaceful State,
the stilling of conditioned things,
the bliss (supreme). -- 381

381. Tỳ kheo thường hoan hỷ,
Thành tín pháp Phật-đà,
Chứng đạt cảnh an tịnh,
Các hành an lạc ra.

Yo have daharo bhikkhu yu~njati buddhasaasane
So ima.m loka.m pabhaaseti abbhaa mutto-va candimaa. -- 382

The bhikkhu who, while still young,
devotes himself to the Buddha's Teaching,

illuminates this world like the moon
freed from a cloud. -- 382

382. Tỳ kheo tuy trẻ tuổi,
Chuyên tu pháp Phật-đà,
Như trăng thoát mây chắn,
Soi sáng trần gian ta.

---o0o---

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 362

Composed (a) : Điềm tĩnh, an nhiên.
Solitary (a) : Đơn độc.
Contented (a) : Tri túc, thỏa mãn.

Verse - Kệ 363

Moderate (a) : Điều độ, ôn hòa.
Puff up (v) : Tự cao, tự đắc.

Verse - Kệ 365

Despise (v) : Xem thường, khinh miệt.
Envy (v) : Thèm muốn, đố kỵ.

Verse - Kệ 366

Recipient (n) : Người nhận.
Slothful (a) : Lười biếng.

Verse - Kệ 368

Stilling (n) : Sự vắng lặng.

Verse - Kệ 370

Toils (n) : Lưới, xiềng xích, phiền não.
Flood-crosser : Bậc vượt dòng nước lũ.

Verse - Kệ 371

Whirl (v) : Quay cuồng.
Swallow (v) : Nuốt (thức ăn).
Lead-ball : Cục chì.

Verse - Kệ 374

Assuredly (adv) : Chắc chắn, tất nhiên.
Experience (v) : Thọ hưởng.

Verse - Kệ 375

Sense-control : Nhiếp hộ các căn.
Contentment (n) : Sự mãn nguyện, sự biết đủ.
Fundamental (a) : Cơ bản, chủ yếu.
Precept (a) : Giới luật.
Energetic (a) : Nghị lực, năng động.

Verse - Kệ 376

Cordial (a) : Thân ái, chân thành.
Refined (a) : Lịch sự, đoan chánh.
Make an end of : Đoạn tuyệt, dứt sạch.

Verse - Kệ 377

Jasmine (n) : (Cây hoa nhài (lài))
Creeper (n) : Loại cây leo.
Shed (v) : Rơi, rụng.
Withered (a) : Úa tàn.

Verse - Kệ 378

Well-composed (a) : Rất điềm tĩnh, tịch tịnh.

Spew (v) : Nôn ra, mửa ra, từ bỏ.

Verse - Kệ 379

Censure (v) : Phê bình, phê phán.

Self-guarded (a) : Tự phòng hộ.

Verse - Kệ 380

Saviour (n) : Vị cứu tinh.

Steed (n) : Ngựa.

Verse - Kệ 382

Devote oneself to (v) : Dâng hiến đời mình cho.

Illuminate (v) : Soi sáng, chiếu sáng.

--- o0o ---

Phẩm XXVI

BRAAHMA.NA VAGGA - THE BRAHMANA - PHẨM BÀ LA MÔN

Chinda sota.m parakkamma kaame panuda braahma.na

Sa'nkhaaraana.m khaya.m ~natvaa akata~n~nuu-si braahma.na. -- 383

Strive and cleave the stream.

Discard, O braahma.na, sense-desires.

Knowing the destruction of conditioned things,

be, O braahma.na, a knower

of the Unmade (Nibbaana). -- 383

383. Nay đây Bà la môn,

Hãy đoạn dòng tham ái,

Thấu triệt pháp suy hoại,

Chúng đạt bậc Vô sanh.

Yadaa dvayesu dhammesu paaraguu hoti braahma.no

Ath-assa sabbe sa.myogaa attha.m gacchanti jaanato. -- 384

When in two states a braahma.na

goes to the Farther Shore,
then all the fetters of that "one who knows"
pass away. -- 384

384. Bà la môn trí tuệ,
An trụ hai pháp lành, (*)
Vượt sang bờ bên đó,
Dứt phiền não mới mạnh.
(*) Chỉ và Quán

Yassa paara.m apaara.m vaa paaraapaara.m na vijjati
Viitaddara.m visa.myutta.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 385

For whom there exists
neither the hither nor the farther shore,
nor both the hither and the farther shores,
he who is undistressed and unbound,
- him I call a braahma.na. -- 385

385. Không bờ kia, bờ này,
Không hai bờ đó đây (*),
Không khổ đau buộc trói,
Ta gọi Bà la môn.
(*) Sáu căn và sáu trần

Jhaayi.m virajamaasiina.m katakicca.m anaasava.m
Uttamattha.m anuppatta.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 386

He who is meditative, stainless and secluded,
he who has done his duty and is free from corruptions,
he who has attained the Highest Goal,
- him I call a braahma.na. -- 386

386. Ân cư, thiền, thanh tịnh,
Vô lậu, tu viên thành,
Đạt đến đích tối thượng,
Ta gọi Bà la môn.

Divaa tapati aadicco ratti.m aabhaati candimaa
Sannaddho khattiyo tapati jhaayii tapati braahma.no

Atha sabbamahoratti.m buddho tapati tejasaa. -- 387

The sun shines by day; the moon is radiant by night.
Armoured shines the warrior king.
Meditating the braahma.na shines.
But all day and night the Buddha shines in glory. -- 387

387. Mặt trời sáng ban ngày,
Mặt trăng sáng ban đêm,
Binh khí sáng vương tướng,
Thiền sáng Bà la môn;
Riêng hào quang đức Phật,
Rực sáng cả ngày đêm.

Baahitapaapo-ti braahma.no samacariyaa sama.no-ti vuccati
Pabbaajay-attano mala.m tasmaa pabbajito-ti vuccati. -- 388

Because he has discarded evil,
he is called a braahma.na;
because he lives in peace,
he is called a samana;
because he gives up the impurities,
he is called a pabbajita (recluse). -- 388

388. Dứt ác gọi Phạm Chí,
An tịnh gọi sa môn,
Trừ sạch mọi cấu uế,
Gọi ản sĩ tu hành. (*)
(*) Bậc xuất gia

Na braahma.nassa pahareyya naassa mu~ncetha braahma.no
Dhii braahma.nassa hantaara.m tato dhii yassa mu~ncati. -- 389

One should not strike a braahma.na,
nor should a braahma.na vent (his wrath)
on one who has struck him.
Shame on him who strikes a braahma.na!
More shame on him who gives vent (to his wrath)! -- 389

389. Chớ đánh đập Phạm Chí,

Phạm chí chớ hận sân,
Xấu thay đánh Phạm Chí,
Sân hận càng xấu hơn.

Na braahma.nass-etadaki~nci seyyo
Yadaa nisedho manaso piyehi
Yato yato hi.msamano nivattati
Tato tato sammattimeva dukkha.m. -- 390

Unto a braahma.na that (non-retaliation)
is of no small advantage.
When the mind is weaned from things dear,
whenever the intent to harm ceases,
then and then only doth sorrow subside. -- 390

390. Đối với Bà là môn,
Điều này lợi không nhỏ,
Tâm yêu thương từ bỏ,
Ý độc hại dứt ngay,
Điều phục được thế này,
Khổ đau hẳn đoạn tuyệt.

Yassa kaayena vaacaaya manasaa natthi dukkata.m
Sa.mvuta.m tiihi .thaanehi tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 391

He that does no evil through body, speech or mind,
who is restrained in these three respects,
- him I call a braahma.na. -- 391

391. Người không tạo ác hạnh,
Bằng chính thân khẩu ý,
Ba nghiệp được chế chỉ,
Ta gọi Bà là môn.

Yamhaa dhamma.m vijaaneyya sammaasambuddhadesita.m
Sakkacca.m ta.m namasseyya aggihutta.m-va braahma.no. -- 392

If from anybody one should understand the doctrine
preached by the Fully Enlightened One,
devoutly should one reverence him,

as a brahmin reveres the sacrificial fire. -- 392

392. Nhờ ai ta hiểu pháp,
Bậc chánh giác thuyết minh,
Vị ấy ta tôn vinh,
Như Phạm chí thờ lửa.

Na ja.taahi na gottena na jaccaa hoti braahma.no
Yamhi sacca~nca dhammo ca so sucii so-va braahma.no. -- 393

Not by matted hair, nor by family, nor by birth
does one become a braahma.na.
But in whom there exist both truth and rightousness,
pure is he, a braahma.na is he. -- 393

393. Được mệnh danh Phạm Chí,
Đâu phải đầu bện tóc,
Đâu phải vì gia tộc,
Đâu phải gốc thọ sanh,
Người chánh, tịnh, chân thành,
Thật xứng danh Phạm chí.

Ki.m te ja.taahi dummedha ki.m te ajinasaa.tiyaa
Abbhantara.m te gaha.na.m baahira.m parimajjasi. -- 394

What is the use of your matted hair, O witless man?
What is the use of your antelope skin garment?
Within, you are full of passions;
without, you embellish yourself. -- 394

394. Ở kia kẻ ngu si!
Thắt tóc bím ích chi?
Khoác da nai ích gì?
Trong chứa đầy tham dục,
Ngoài trang điểm dung nghi!

Pa.msukuuladhara.m jantu.m kisa.m dhamanisanthata.m
Eka.m vanasmi.m jhaayanta.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 395

The person who wears dust-heap robes,

who is lean, whose veins stand out,
who meditates alone in the forest,
- him I call a braahma.na. -- 395

395. Người đấp y chấp vá,
Gầy ốm gân lộ ra,
Thiền định giữa rừng già,
Bà la môn ta gọi.

Na caaha.m braahma.na.m bruumi yonija.m mattisambhava.m
Bhovaadii naama so hoti sace hoti saki~ncano
Aki~ncana.m anaadaana.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 396

I do not call him a braahma.na
merely because he is born of a (brahmin) womb
or sprung from a (brahmin) mother.
He is merely a "Dear-addreser",
if he be with impediments.
He who is free from impediments, free from clinging,
- him I call a braahma.na. -- 396

396. Không gọi Bà la môn,
Vì thai sanh, mẹ sanh,
Chỉ gọi đúng tánh danh,
Nếu tâm còn điên đảo,
Không chấp thủ, phiền não,
Ta gọi Bà la môn.

Sabbasa.myojana.m chetvaa yo ve na paritassati
Sa'ngaatiga.m visa~n~nutta.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 397

He who has cut off all fetters, who trembles not,
who has gone beyond ties, who is unbound,
- him I call a braahma.na. -- 397

397. Đoạn hết mọi kiết sử,
Không khiếp sợ kinh hồn,
Vượt xiềng xích, đấm trước.
Ta gọi Bà la môn.

Chetvaa naddhi.m varatta~ncea sandaama.m sahanukkama.m
Ukkhittapa.ligha.m buddha.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 398

He who has cut the strap (hatred),
the thong (craving), and the rope (heresies),
together with the appendages (latent tendencies),
who has thrown up the cross-bar (ignorance)
who is enlightened (Buddha),
- him I call a braahma.na. -- 398

398. Cắt dây cương (1), đai da (2),
Dứt dây (3), đồ phụ xa (4),
Bỏ trục ngang (5), giác ngộ,
Ta gọi Bà la môn.
(1) Ái dục; (2) Sân hận;
(3) Tà kiến; (4) Tùy miên
(5) Vô minh

Akkosa.m vadhabandha.m ca adu.t.tho yo titikkhati
Khantibala.m balaaniika.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 399

He who, without anger,
endures reproach, flogging and punishments,
whose power and the potent army is patience,
- him I call a braahma.na. -- 399

399. Ai chịu đựng không sân,
Trước hủy báng, áp bức,
Lấy nhẫn làm quân lực,
Ta gọi Bà la môn.

Akkodhana.m vatavanta.m siilavanta.m anussuta.m
Danta.m antimasaariira.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 400

He who is not wrathful, but is dutiful,
virtuous, free from craving, self-controlled
and bears his final body,
- him I call a braahma.na. -- 400

400. Giữ giới đức, ly ái,

Tròn bốn phận không sân,
Lần cuối tự điều thân,
Bà la môn ta gọi.

Vaari pokkharapatte-va aaraggeriva saasapo
Yo na lippati kaamesu tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 401

Like water on a lotus leaf,
like a mustard seed on the point of a needle,
he who clings not to sensual pleasures,
- him I call a braahma.na. -- 401

401. Như nước trên lá sen,
Đầu kim hạt cải mèn,
Dục lạc không vướng mắc,
Ta gọi Bà la môn.

Yo dukkhassa pajaanaati idh-eva khayamattano
Pannabhaara.m visa.myutta.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 402

He who realizes here in this world
the destruction of his sorrow,
who has laid the burden aside and is emancipated,
- him I call a braahma.na. -- 402

402. Ai tại thế gian này,
Chứng đắc sự diệt khổ,
Bỏ gánh nặng, siêu độ,
Ta gọi Bà la môn.

Gambhiirapa~n~na.m medhaavi.m maggaamaggassa kovida.m
Uttamattha.m anuppatta.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 403

He whose knowledge is deep, who is wise,
who is skilled in the right and wrong way,
who has reached the highest goal,
- him I call a braahma.na. -- 403

403. Người trí tuệ sâu xa,
Quán triệt đường chánh tà,

Đạt đến đích tối thượng,
Ta gọi Bà la môn.

Asa.msa.t.tha.m gaha.t.thehi anaagaarehi c-uubhaya.m
Anokasaari.m appiccha.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 404

He who is not intimate either with householders
or with the homeless ones,
who wanders without an abode,
who is without desires,
- him I call a braahma.na. -- 404

404. Chẳng quan tâm thân thiện,
Hàng thế tục, xuất gia,
Sống vô dục, không nhà,
Ta gọi Bà la môn.

Nidhaaya da.n.da.m bhuutesu tasesu thaavaresu ca
Yo na hanti na ghaateti tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 405

He who has laid aside the cudgel
in his dealings with beings,
whether feeble or strong,
who neither harms nor kills,
- him I call a braahma.na. -- 405

405. Không đánh đập chúng sanh,
Mạnh khỏe hay yếu đuối,
Không sát hại tàn rụi,
Ta gọi Bà la môn.

Aviruddha.m viruddhesu attada.n.desu nibbuta.m
Saadaanesu anaadaana.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 406

He who is friendly amongst the hostile,
who is peaceful amongst the violent,
who is unattached amongst the attached,
- him I call a braahma.na. -- 406

406. Ôn hòa giữa bạo động,

Thân thiện giữa địch thù,
Buông xả giữa chấp thủ,
Ta gọi Bà la môn.

Yassa raago ca doso ca maano makkho ca paatito
Saasaporiva aaraggaa tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 407

In whom lust, hatred, pride, detraction are fallen off
like a mustard seed from the point of a needle,
- him I call a braahma.na. -- 407

407. Vất tham dục, sân hận,
Bỏ kiêu mạn, tị hiềm,
Như hạt cải đầu kim,
Bà la môn ta gọi.

Akakkasa.m vi~n~naapani.m gira.m sacca.m udiiraye
Yaaya naabhisaje ka~nci tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 408

He who utters gentle, instructive, true words,
who by his speech gives offence to none,
- him I call a braahma.na. -- 408

408. Người nói lời chân thật,
Ích lợi và từ hòa,
Không xúc phạm ai cả,
Ta gọi Bà la môn.

Yo-dha diigha.m va rassa.m vaa a.nu.m thuula.m subhaasubha.m
Loke adinna.m naadiyati tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 409

He who in this world takes nothing that is not given,
be it long or short, small or great, fair or foul,
- him I call a braahma.na. -- 409

409. Vật ngắn, dài, lớn nhỏ,
Đẹp, xấu có trên đời,
Không cho, không động tới,
Ta gọi Bà la môn.

Aasaa yassa na vijjanti asmi.m loke paramhi ca
Niraasaya.m visa.myutta.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 410

He who has no longings,
pertaining to this world or to the next,
who is desireless and emancipated,
- him I call a braahma.na. -- 410

410. Cả đời nay, đời sau,
Không vọng cầu thôi thúc,
Giải thoát hết tham dục,
Ta gọi Bà la môn.

Yassaalayaa na vijjanti a~n~naaya akatha.mkathii
Amatogadha.m anuppatta.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 411

He who has no longings,
who, through knowledge, is free from doubts,
who has gained a firm footing in the Deathless (Nibbaana),
- him I call a braahma.na. -- 411

411. Không mong cầu, nghi hoặc,
Nhờ trí tuệ viên minh,
Đạt bất tử vô sinh,
Bà la môn ta gọi.

Yo-dha pu~n~na~nca paapa~nca ubho sa'nga.m upaccagaa
Asoka.m viraja.m suddha.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 412

Herein he who has transcended
both good and bad
and the ties as well,
who is sorrowless, stainless, and pure,
- him I call a braahma.na. -- 412

412. Người siêu việt thiện ác,
Dứt phiền não buộc ràng,
Thanh tịnh sống thênh thang,
Bà la môn ta gọi.

Canda.m-va vimala.m suddha.m vipprasannamanaavila.m
Nandiibhavaparikkhii.na.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 413

He who is spotless as the moon,
who is pure, serene, and unperturbed,
who has destroyed craving for becoming,
- him I call a braahma.na. -- 413

413. Như mặt trăng lờng lộng,
Không dao động, sáng, trong,
Người diệt ái hữu xong,
Bà la môn ta gọi.

Yo ima.m pa.lipatha.m dugga.m sa.msaara.m mohamaccagaa
Ti.n.no paaragato jhaayii anejo akatha.mkathii
Anupaadaaya nibbuto tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 414

He who has passed beyond this quagmire,
this difficult path, the ocean of life (sa.msaara),
and delusion,
who has crossed and gone beyond,
who is meditative, free from craving and doubts,
who, clinging to naught, has attained Nibbaana,
- him I call a braahma.na. -- 414

414. Vượt sinh lầy đường hiểm,
Thoát sinh tử, si mê,
Thiền định, sang bờ kia,
Đoạn nghi, diệt trừ ái,
Chứng Niết bàn, vô ngại,
Ta gọi Bà la môn.

Yo-dha kaame pahaatvaana anaagaaro paribbaje
Kaamabhavaparikkhii.na.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 415

He who in this world giving up sense-desires,
would renounce worldly life and become a homeless one,
he who has destroyed sense-desires and becoming,
- him I call a braahma.na. -- 415

415. Từ bỏ mọi dục lạc,
Xuất gia làm sa môn,
Đoạn diệt sạch dục, hữu,
Ta gọi Bà la môn.

Yo-dha ta.nha.m pahaatvaana anaagaaro paribbaje
Ta.nhaabhavaparikkhii.na.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 416

He who in this world giving up craving,
would renounce worldly life
and become a homeless one,
he who has destroyed craving and becoming,
- him I call a braahma.na. -- 416

416. Từ bỏ mọi tham ái,
Xuất gia làm sa môn,
Đoạn diệt sạch ái, hữu,
Ta gọi Bà la môn.

Hitvaa maanusaka.m yoga.m dibba.m yoga.m upaccagaa
Sabbayogavisa.myutta.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 417

He who, discarding human ties
and transcending celestial ties,
is completely delivered from all ties,
- him I call a braahma.na. -- 417

417. Bỏ trói buộc nhân gian,
Đứt buộc ràng thiên thượng,
Vượt thoát mọi lụy vương,
Ta gọi Bà la môn.

Hitvaa rati.m ca arati.m ca siitibhuuta.m niruupadhi.m
Sabbalokaabhibhu.m viira.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 418

He who has given up likes and dislike,
who is cooled and is without defilements,
who has conquered the world and is strenuous,
- him I call a braahma.na. -- 418

418. Từ bỏ niệm ưa ghét,
Thanh lương, không nhiễm ô,
Quyết nhiếp phục thế giới,
Ta gọi Bà la môn.

Cuti.m yo-vedi sattaana.m upapatti.m ca sabbaso
Asatta.m sugata.m buddha.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 419

He who in every way knows the death
and rebirth of beings,
who is non-attached, well-gone, and enlightened,
- him I call a braahma.na. -- 419

419. Lẽ sanh tử chúng sanh,
Hiểu rõ, không chấp trước,
Tự giác ngộ, siêu vượt,
Ta gọi Bà la môn.

Yassa gati.m na jaananti devaa gandhabbamaanusaa
Khii.naasava.m arahanta.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 420

He whose destiny neither gods nor gandhabbas
nor men know,
who has destroyed all corruptions,
and is far removed from passions (Arahant),
- him I call a braahma.na. -- 420

420. Trời người, Càn thát bà,
Không nhận ra số kiếp,
Bậc La hán lậu diệt,
Ta gọi Bà la môn.

Yassa pure ca pacchaa ca majjhe ca natthi ki~ncana.m
Aki~ncana.m anaadaana.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 421

He who has no clinging to Aggregates
that are past, future, or present,
who is without clinging and grasping,
- him I call a braahma.na. -- 421

421. Ai quá-hiện-vị lai,
Ngũ uẩn không bám trụ,
Không cưu mang, chấp thủ,
Ta gọi Bà la môn.

Usabha.m pavara.m viira.m mahesi.m vijitaavina.m
Aneja.m nhaataka.m buddha.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 422

The fearless, the noble, the hero,
the great sage, the conqueror,
the desireless, the cleanser (of defilements),
the enlightened,
- him I call a braahma.na. -- 422

422. Bậc cao thượng, vô úy,
Bậc anh hùng, đại sĩ,
Bậc điều phục, vô tham,
Bậc thanh tẩy, giác trí,
Tất cả các bậc ấy,
Ta gọi Bà la môn.

Pubbenivaasa.m yo-vedii saggaapaaya.m ca passati
Atho jaatikkhaya.m patto abhi~n~naavosito muni
Sabbavositavosaana.m tamaha.m bruumi braahma.na.m. -- 423

That sage who knows his former abodes,
who sees the blissful and the woeful states,
who has reached the end of births,
who, with superior wisdom,
has perfected himself,
who has completed (the holy life),
and reached the end of all passions,
- him I call a braahma.na. -- 423

423. Ai biết được kiếp trước,
Thấy thiên giới ngục tù,
Đoạn sanh tử luân hồi,
Viên thành vô thượng trí,
Thành tựu bậc đạo sĩ,
Ta gọi Bà la môn.

TỪ VỰNG VÀ THÀNH NGỮ ANH-VIỆT

(a): adjective; (adv): adverb; (conj): conjunction;
(n): noun; (prep): preposition; (v): verb

Verse - Kệ 383

Cleave (v) : Bỏ ra, tách ra.
Discard (v) : Loại bỏ, vứt bỏ.
Constituent (n) : Phân tử, yếu tố cấu tạo.
The Uncreate (n) : Cảnh vô sanh, vô tác (Niết bàn)

Verse - Kệ 385

Undistressed (a) : Không khổ đau.
Unbound (a) : Không bị ràng buộc.

Verse - Kệ 386

Stainless (a) : Trong sạch, thanh tịnh.
Settled (a) : Định cư.
To be free from corruption : Vô lậu.

Verse - Kệ 387

Armoured (a) : Bọc sắt, khí giới.
Glory (n) : Vẽ huy hoàng, hào quang.

Verse - Kệ 389

Vent (v) : Bộc lộ.
Wrath (n) : Sự tức giận.

Verse - Kệ 390

Non-retaliation (n) : Sự không trả đũa.
Wean (v) : Dứt bỏ, cai chừa.

Verse - Kệ 392

The Fully Enlightened (n) : Bậc chánh giác.
Devoutly (adv) : Thành kính.
Reverence (v) : Tôn kính.
Revere (v) : Tôn kính.
Sacrificial (a) : Tế lễ.

Verse - Kệ 393

Plat, plait (v) : Bện tết.

Verse - Kệ 394

Witless (a) : Ngu si, đần độn.
Antelope (n) : Loài nai, linh dương.
Garment (n) : Áo, quần.
Embellish (v) : Làm đẹp, trang điểm.

Verse - Kệ 395

Dust heap (n) : Đống rác.
Overspread (v) : Lan khắp.
Vein (n) : Gân, mạch.
Lean (a) : Gầy, ốm.

Verse - Kệ 396

Womb (n) : Dạ con, Thai bào.
Impediment (n) : Phiền não, sự trở ngại.
Dear addresser (n) : Người được gọi tên suông.
Cling (v) : Bám chặt, chấp chặt.

Verse - Kệ 397

Tremble (v) : Run sợ.
Unbound (a) : Không bị ràng buộc.

Verse - Kệ 398

Strap (n) : Đai da.
Thong (n) : Dây cương.
Heresy (n) : Dị giáo, tà kiến.
Appendage (n) : Phần phụ thuộc.
Latent (a) : Ngấm ngầm.
Cross-bar : Trục ngang, xà ngang.
Latent tendencies : Tùy miên (khuy nh hướng ngấm ngầm).

Verse - Kệ 399

Reproach (n) : Sự hủy báng, sự mắng nhiếc.
Flogging (n) : Trận đòn, sự đánh bằng roi .
Potent (a) : Hùng mạnh.

Verse - Kệ 402

Realise (v) : Nhận thức, chứng đắc.
Emancipate (n) : Giải thoát, siêu thoát.

Verse - Kệ 404

Householders (n) : Người thế tục.
Homeless ones (n) : Người xuất gia.

Verse - Kệ 405

Cudgel (n) : Dùi cui.
Feeble (a) : Yếu đuối.

Verse - Kệ 406

Hostile (a) : Thù địch.
Unattached (a) : Buông xả, không vướng mắc.
Attached (a) : Chấp thủ.

Verse - Kệ 407

Detraction (n) : Sự gièm pha, sự ganh tị.
Pride (n) : sự kiêu mạn.

Verse - Kệ 408

Instructive (a) : Ích lợi, dễ tiếp thu
Offence (n) : Sự xúc phạm.

Verse - Kệ 411

Plunge into (v) : Đẩy vào, chứng nhập.

Verse - Kệ 414

Transgress (v) : Vượt qua.
Quagmire (n) : Sình lầy.

Verse - Kệ 418

Strenuous (a) : Nỗ lực, gắng sức.

Verse - Kệ 420

Destiny (n) : Vận mạng, số phận.

Verse - Kệ 423

Former abodes(n) : Các kiếp trước.
Heaven (n) : Thiên đàng, thiên giới, cảnh hạnh phúc.
Hell (n) : Địa ngục, cõi khổ đau.

--- o0o ---

Hết